

รายงานการติดตามและประเมินผล โครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
ส่วนแผนงานและงบประมาณ
สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
โทร 0 4323 9256 www.kkpao.go.th

คำนำ

การติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เน้นรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนและการบูรณาการของทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานตั้งแต่ร่วมคิดร่วมทำ สร้างจิตสำนึกของคนในชุมชน สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่โดยเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมในการบริหารจัดการด้านสิ่งแวดล้อมโดยเฉพาะด้านขยะหรือขยะอันตราย ทุกสิ่งล้วนมีผลกระทบต่อคนในชุมชน นอกจากจะเป็นการรณรงค์ ประชาสัมพันธ์อบรมให้ความรู้แก่คนในชุมชนแล้วยังเป็นการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชน คนในชุมชน รู้จักในการคัดแยกขยะครัวเรือนก่อนที่จะนำไปทิ้ง และทำความเข้าใจกับประชาชน คนในชุมชนให้เห็นความสำคัญของการดูแลรักษาสภาพแวดล้อมในหมู่บ้าน ชุมชน ท้องถิ่นของตนเองเป็นการช่วยสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนได้เกิดความรักเห็นคุณค่าของคนในชุมชน สะดวก สะอาด ปลอดภัย มีสุขอนามัยและสภาพแวดล้อมที่ดี

ในการนี้ คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ประจำปี พ.ศ. 2566 จึงได้ดำเนินการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานโครงการว่ามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ประเมินผลที่ได้ สามารถนำไปเป็นข้อมูลและแนวทางในการพัฒนาแผนงาน/โครงการ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น และเป็นเครื่องมือสำหรับผู้บริหารขององค์การบริหารส่วนจังหวัด หรือหน่วยงานอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะนำไปใช้ในการบริหารงานในองค์กรให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุด มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลโดยรวมต่อไป

ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล
ส่วนแผนงานและงบประมาณ
สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ
องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
กันยายน 2566

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	ค
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 หลักการและเหตุผล	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล	2
1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
1.4 คำนิยามศัพท์	3
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	
2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับความพึงพอใจ	4
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วม	7
2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอันตราย	14
2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการประเมินโครงการ	18
2.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด	23
2.6 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น	33
2.7 ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	39
บทที่ 3 วิธีการติดตามและประเมินผล	
3.1 แนวทางการประเมินผล	44
3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	44
3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามและประเมินผล	44
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล	45
3.5 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล	45
3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล	45
3.7 เกณฑ์การแปลผล	45
3.8 การนำเสนอ	45

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
บทที่ 5 สรุปการติดตามและประเมินผล	
5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ	53
5.2 สรุปผลการติดตาม	53
5.3 อภิปรายผล	55
5.4 ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล	56
บรรณานุกรม	
ภาคผนวก	
ภาพกิจกรรม	
แบบสอบถาม	

บทสรุปผู้บริหาร

การติดตามและประเมินโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยการลงพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามและสัมภาษณ์ ของผู้เข้าร่วมโครงการดังกล่าวจำนวนทั้งสิ้น 132 คน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลหา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยดำเนินการติดตามและประเมินผลความพึงพอใจ ความคุ้มค่า ประโยชน์ที่ได้รับจากโครงการ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค และการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการโครงการขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น สรุปดังนี้

1. สรุปผลการติดตามและประเมินผล

1.1 ประชากรกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 132 คน เพศชายมากที่สุด จำนวน 82 คน คิดเป็นร้อยละ 62.12 เพศหญิง จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 37.88 มีอายุมากที่สุดอยู่ระหว่างอายุ 41-50 ปี จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 37.88 สถานภาพส่วนใหญ่เป็น เจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ มากที่สุด จำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.09 ระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 46.97 ส่วนใหญ่รับราชการ จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 41.67 และรายได้เฉลี่ยต่อปีสูงสุดอยู่ที่ 92,001 บาทขึ้นไป จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 28.79

1.2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการพบว่าความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.43, S.D. = 0.59) หรือคิดเป็นความพึงพอใจของประชาชนร้อยละ 88.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ความพึงพอใจของประชาชน เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยเป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.51, S.D.=0.58) อันดับที่ 2 การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีระบบระเบียบทำให้คนในชุมชน มีสุขภาพอนามัยที่ดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.47, S.D.=0.57) อันดับที่ 3 มีทั้งหมด 2 หัวข้อคำถาม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ การให้ความรู้ คำแนะนำในเรื่องขยะ สามารถช่วยลดปริมาณขยะได้มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.44, S.D.=0.58) และการส่งเสริมให้เยาวชน ประชาชน บุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้สะอาดถูกหลักอนามัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.44, S.D.=0.58) อันดับที่ 4 การให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ช่วยป้องกันรักษาสภาพแวดล้อมได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.43, S.D.=0.62) อันดับที่ 5 มีทั้งหมด 2 หัวข้อคำถาม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ การจัดการของเหลือใช้ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.42, S.D.=0.63) และการปลูกฝังให้คนในชุมชน ช่วยกันดูแลรักษา สภาพแวดล้อมให้คงอยู่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.42, S.D.=0.62) อันดับที่ 6 การจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัว ตลอดทั้งคนในชุมชนดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) = 4.41, S.D.=0.56) อันดับที่ 7 การสร้างจิตสำนึก ให้คนในชุมชนมีการบริหารจัดการขยะ ในครัวเรือนได้อย่างถูก

สุขอนามัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.40, S.D.=0.56) อันดับที่ 8 การให้ความรู้แก่ชุมชน สามารถป้องกันและแก้ไข ปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้สะอาดถูกหลักอนามัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.39, S.D.=0.62)

1.3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อผลการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, S.D.=0.60) หรือคิดเป็นร้อยละ 88.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่าในอันดับแรก มี 2 หัวข้อคำถาม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตรวจสอบได้การดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.=0.54) และหัวข้อการมีส่วนร่วม ในการรับ ประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.=0.61) อันดับที่ 2 โครงการนี้คุ้มค่า กับงานประมาณที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.43, S.D.=0.59) อันดับที่ 3 มี 2 หัวข้อคำถาม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.42, S.D.=0.63) และโครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชน และแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.42, S.D.=0.60) อันดับที่ 4 มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่ การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.36, S.D.=0.62) อันดับที่ 5 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมและแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.33, S.D.=0.57)

2. ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.สามารถนำข้อมูลการบริหารจัดการขยะอันตราย มาปรับใช้กับการจัดการสิ่งแวดล้อม ในด้านอื่น เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ ขยะประเภทย่อยสลายได้

2.สามารถนำข้อมูลวิธีการบริหารจัดการขยะอันตราย เผยแพร่ให้กับองค์กรอื่นๆ นอกเหนือจากองค์กรภายในจังหวัดขอนแก่นนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม

2.2. ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในครั้งต่อไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการที่องค์การ บริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการผ่านมาสัก 1-2 ปี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในหลายๆ ด้านเพื่อที่ จะได้ทราบถึงปัญหาความต้องการ การติดตามและประเมินผลรวมไปถึงการวางแผนแนวทางแก้ปัญหาการ ปฏิบัติงาน เพื่อแก้ไขปัญหา อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่องานวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ขอนแก่นต่อไป

บทที่ 1

บทนำ

1.1 หลักการและเหตุผล

ในปัจจุบันสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ส่วนหนึ่งเกิดจากปัญหาขยะในด้านเป็นแหล่งเพาะเชื้อโรค และสัตว์พาหะนำโรค น้ำเสีย ที่เกิดจากการกองขยะบนพื้นเมื่อฝนตกมาบนกองขยะ จะเกิดน้ำเสียที่มีความสกปรกสูงมาก อากาศเสีย ที่เกิดจากการเผาขยะกลางแจ้งก่อให้เกิด ควันและสารมลพิษทางอากาศ ทำให้คุณภาพอากาศเสื่อมโทรม และในกระบวนการย่อยสลายขยะประเภทเศษอาหารหรือมูลสัตว์ จะทำให้เกิดก๊าซมีเทน ซึ่งเป็นก๊าซหรือกระจกที่มีส่วนสำคัญทำให้โลกร้อนขึ้น เหตุรำคาญและความไม่ปลอดภัยที่เกิดจากการเก็บขยะไม่หมด ทำให้ส่งกลิ่นเหม็นรบกวนเกิดภาพไม่สวยงามทำลายทัศนียภาพของชุมชน และเสี่ยงต่อการเกิดอัคคีภัย (สำนักนิเทศและพัฒนามาตรฐานการศึกษา.หน่วยศึกษานิเทศก์.2544:64)

นอกจากนี้ประเทศไทยยังเผชิญกับปัญหาการของเสียอันตราย ขยะติดเชื้อ และขยะอันตราย หรือขยะมีพิษ (Hazardous Waste) ปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนที่เกิดขึ้นของประเทศไทยปี พ.ศ. 2564 เกิดขึ้น 669,518 ตัน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment: WEEE) 435,157 ตัน หรือร้อยละ 65 ในส่วนของของเสียอันตรายจากชุมชนประเภทอื่น ๆ เช่น แบตเตอรี่ ถ่านไฟฉาย ภาชนะบรรจุสารเคมีกระป๋องสเปรย์ เป็นต้น เกิดขึ้น 234,331 ตัน หรือร้อยละ 35 เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชน ที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมา พบว่ามีปริมาณที่เกิดขึ้นเพิ่มสูงขึ้น และปี 2565 มีปริมาณของเสียอันตรายจากชุมชนเกิดขึ้น 676,146 ตัน เพิ่มขึ้นจากปี 2564 ร้อยละ 0.99 ส่วนใหญ่เป็นซากผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ (Waste from Electrical and Electronic Equipment: WEEE) 439,495 ตัน (ร้อยละ 65) และของเสียอันตรายประเภทอื่นๆ (กรมควบคุมมลพิษ.กระทรวงทรัพยากรและสิ่งแวดล้อม, 2565)

นโยบายภาครัฐสนับสนุนให้มีการวางระบบการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน โดยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นบูรณาการการทำงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการจัดตั้งจุดรวบรวมของเสียอันตรายในชุมชน (Drop off) และกำหนดให้มีศูนย์รวบรวมในระดับจังหวัด ทำให้ของเสียอันตรายได้รับการจัดการอย่างถูกต้องเพิ่มขึ้น ปัจจุบันมีศูนย์รวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนในระดับจังหวัด 23 จังหวัด ที่เหลือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะเก็บรวบรวมไว้เพื่อส่งกำจัดปีละ 1 - 2 ครั้ง ซึ่งมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย 74 แห่ง เทศบาลนคร เป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่าย 3 แห่ง โดยมีบริษัทรับบำบัดหรือกำจัดอย่างถูกต้องตามหลักวิชาการ 21 แห่ง และมีอัตราค่ากำจัดของเสียอันตรายจากชุมชนด้วยวิธีการต่าง ๆ ปี 2565 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการเก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชนและซากผลิตภัณฑ์ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ได้ 1,578.97 ตัน และส่งกำจัดอย่างถูกต้อง 1,507.45 ตัน โดยปริมาณ ของเสียอันตรายที่รวบรวมและส่งกำจัดส่วนใหญ่เป็นหลอดฟลูออเรสเซนต์ บรรจุภัณฑ์สารเคมี และถ่านไฟฉาย ซึ่งมีจังหวัดที่เก็บรวบรวมของเสียอันตรายจากชุมชน 76 จังหวัด และมีจังหวัดที่ส่งของเสียอันตรายจากชุมชน ไปกำจัด 64 จังหวัด และจังหวัดขอนแก่น มีปริมาณที่รวบรวมส่งไปกำจัดทั้งสิ้น 21,550.12 ตัน(กองจัดการกากของเสียและสารอันตราย กรมควบคุมมลพิษ,2565)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีระบบบริหารจัดการที่ดีขึ้น ตั้งแต่การคัดแยก เก็บรวบรวมและขนส่งของเสียอันตรายจากชุมชน แต่อย่างไรก็ตามยังขาดการประชาสัมพันธ์ให้ความรู้อย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ประชาชนทิ้งของเสียอันตรายชุมชนปะปนกับขยะมูลฝอยทั่วไป ประชาชนบางส่วนยังไม่มีความตระหนักในการคัดแยกของเสียอันตรายจากชุมชนออกจากขยะมูลฝอย ทั่วไป จากปัญหาดังกล่าว เพื่อให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติการสาธารณสุข พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2560 องค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงได้กำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น พ.ศ.2566-2570 เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น กระบวนการจัดทำกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตจังหวัดขอนแก่น ใช้หลักการวางแผนยุทธศาสตร์ ให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วม ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น และภาคีการพัฒนาเปิดโอกาสให้เสนอความคิดเห็นและนำประเด็นต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนพัฒนาระดับต่าง ๆ มาสรุปผลและรวบรวม เพื่อจัดทำเป็นกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น (พ.ศ. 2566 – 2570) ภายใต้แผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ฝ่ายติดตามและประเมินผลจึงได้เล็งเห็นความสำคัญประเด็นการพัฒนาที่ 5 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลซึ่งมีแนวทางการพัฒนา คือ 1) การบริหารจัดการแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน 2) การดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม 3) การอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน 4) การป้องกันการลดผลกระทบและการปรับตัวเพื่อรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ฝ่ายติดตามและประเมินผล จึงได้จัดทำรายงานการติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เพื่อต้องการทราบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านบริหารจัดการขยะ ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการบริหารจัดการขยะ และเพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในยุทธศาสตร์ว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่

1.2 วัตถุประสงค์ของการติดตามและประเมินผล

1. เพื่อต้องการทราบระดับความพึงพอใจ ของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะอันตราย
2. เพื่อต้องการทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะอันตราย
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้หรือไม่

1.3 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เพื่อทราบถึงระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินการบริหารจัดการขยะอันตราย
2. เพื่อทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการขยะอันตราย
3. เพื่อทราบถึงผลการติดตามการบริหารจัดการควบคุมปริมาณขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น
4. เพื่อทราบผลการวิเคราะห์ข้อมูลของโครงการและนำข้อมูลที่เป็นจริงไปใช้ในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

1.4 คำนิยามศัพท์

1.4.1 ส่วนราชการอื่น หมายถึง จังหวัดขอนแก่น สำนักงานท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น สำนักงานสิ่งแวดล้อมภาคที่10,สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัดขอนแก่น,

1.4.2 องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.)

1.4.3 การบริหารจัดการ หมายถึง ชุดของหน้าที่ต่าง ๆ กิจกรรมหรือการศึกษาเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ในอันที่จะเชื่อมั่นได้ว่า กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปในแนวทางที่ใช้ทรัพยากรทางการบริหาร เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล สามารถบรรลุผลสำเร็จตาม ที่ทำให้องค์กรดำรงอยู่ และเกิดสัมฤทธิ์ผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

1.4.4 ยุทธศาสตร์ หมายถึง แนวทางในการบรรลุจุดหมายของหน่วยงานองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น

1.4.5 ขยะอันตราย หรือขยะมีพิษ (Hazardous Waste) หมายถึง ขยะ วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ผลิตภัณฑ์เสื่อมสภาพ หรือภาชนะบรรจุต่างๆ ที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุ สารเคมีอันตรายชนิดต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นสารพิษ สารไวไฟ สารเคมีที่กัดกร่อนได้ สารกัมมันตรังสี และเชื้อโรคต่างๆ ที่ทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุ สารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น

1.4.6 การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ แก้ไขปัญหาตนเอง ร่วมให้ความคิดสร้างสรรค์ ความรู้และความชำนาญ ร่วมกับการใช้วิทยาการที่เหมาะสม และสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กรและเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง

1.4.7 ความพึงพอใจ หมายถึง ความพึงพอใจของประชาชนจากการรับบริการ ความพึงพอใจจากการได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือความคาดหวัง หรือความต้องการ

1.4.8 การประเมินโครงการ หมายถึง หมายถึง กระบวนการในการเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลของการดำเนินโครงการและพิจารณาข้อชี้ให้ทราบถึงจุดเด่น หรือจุดด้อยของโครงการนั้นอย่างมีระบบแล้วตัดสินใจว่าจะปรับปรุงแก้ไขโครงการนั้น เพื่อการดำเนินงานต่อไปหรือจะยุติการดำเนินงานโครงการนั้น

1.4.9 ความคุ้มค่า หมายถึง การดำเนินการกิจของภาครัฐเพื่อให้ได้ผลผลิต ผลลัพธ์ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดอย่างมีประสิทธิภาพและมีผลประโยชน์ที่สมดุลกับทรัพยากรที่ใช้ ทั้งนี้ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นอาจเป็นได้ทั้งผลสำเร็จที่พึงประสงค์ และผลกระทบในทางลบที่เกิดขึ้นแก่ประชาชนและสังคม ทั้งที่สามารถคำนวณเป็นตัวเงินได้และไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

ในการติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้ศึกษาจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาเป็นแนวทาง ในการติดตามและประเมินผล ดังต่อไปนี้

- 2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ
- 2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม
- 2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการขยะอันตราย
- 2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ
- 2.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด
- 2.6 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น
- 2.7 ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

2.1 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจ

2.1.1 ความหมายของความพึงพอใจ

โดยทั่วไปหากกล่าวถึง ความพึงพอใจ มักจะศึกษาในสองมิติ คือ มิติความพึงพอใจของผู้ปฏิบัติงาน (Job Satisfaction) และมิติความพึงพอใจของผู้รับบริการ (Service Satisfaction) ในการศึกษาความพึงพอใจครั้งนี้เป็นการศึกษาความพึงพอใจของผู้รับบริการ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายดังนี้

Fitger and Durund (1980) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชน ที่มีต่อการบริการสาธารณะ (Public Service Satisfaction) ว่าเป็นการประเมินผลการปฏิบัติงาน ด้านการให้บริการของหน่วยงาน การปกครองท้องถิ่น โดยมีพื้นฐานเกิดจากการรับรู้ (Perceptions) ถึงการส่งมอบการบริการที่แท้จริง และประเมินผลจะแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับเกณฑ์ (Criteria) ที่แต่ละบุคคลตั้งไว้ รวมทั้งการตัดสินใจ (Judgement) ของบุคคลนั้นด้วยการประเมินผลสามารถแบ่งออกเป็น 2 ด้านคือ

1. ด้านอัตวิสัย (Subjective) ซึ่งเกิดจากการรับรู้ถึงการส่งมอบการบริการ
2. ด้านวัตถุวิสัย (Objective) ซึ่งเกิดจากการได้รับปริมาณและคุณภาพของการบริการ

Gerson (1993) ได้อธิบายความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจ คือความรู้สึกสมหวังหรือเกิน ความคาดหวัง เมื่อบุคคลได้รับบริการ โดยมีการประเมินหรือให้คะแนนระดับคุณภาพบริการ และระดับความพึงพอใจ เพื่อแสดงให้เห็นถึงความมุ่งมั่นในการพยายามปรับปรุงงาน ที่เกี่ยวกับเรื่องนั้นๆในโอกาสต่อไป ประโยชน์ของการประเมินความพึงพอใจมี 5 ประการ ได้แก่

1. ทำให้คุณภาพการบริการของหน่วยงานดีขึ้น
2. ทำให้หน่วยงานรู้ถึงขีดความสามารถหรือขีดมาตรฐานที่ดีที่สุดของการทำงาน
3. ทำให้ผู้ปฏิบัติงานรับรู้ถึงผลงาน
4. ทำให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพและความพึงพอใจของผู้รับบริการ
5. ผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงานตั้งใจปฏิบัติงานให้ดีขึ้น

พิม คงพูน (2529:21) ได้อธิบายถึงความพึงพอใจ หมายถึงความรู้สึก รัก ชอบ ยินดี เต็มใจ หรือเจตคติของบุคคล ที่เกิดจากการได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งด้านวัตถุและด้านจิตใจ

สุรศักดิ์ นาถวิล (2544:15) อธิบายความพึงพอใจว่า เป็นการแสดงออกทางอารมณ์และ ความรู้สึกในทางบวกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งใด โดยแต่ละบุคคลมีประสบการณ์การรับรู้ การเรียนที่แตกต่างกัน ทำให้มีความรู้สึกต่อการบริการในด้านคุณภาพ ตามความต้องการและความคาดหวังที่แตกต่างกัน ซึ่งความพึงพอใจเกิดจากการประเมินความแตกต่าง ระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่ได้รับจริง

อมร รักษาสัตว์ (2546:42) เห็นว่าความพึงพอใจของผู้รับบริการ เป็นมาตรการอย่างหนึ่งที่ใช้วัด ประสิทธิภาพของการบริหารงานได้ เพราะการจัดการบริการ หมายถึงการให้บริการเป็นอย่างดี เป็นที่พึงพอใจ ของประชาชน

จรัส โพธิ์จันทร์ (2528:221-222) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจในการทำงานไว้ว่า หมายถึง ความรู้สึกของบุคลากรในแต่ละหน่วยงาน ซึ่งอาจเป็นความรู้สึกทางบวกในทางเป็นกลาง หรือทางลบ ความรู้สึกเหล่านี้ มีผลต่อประสิทธิภาพของการปฏิบัติงาน กล่าวคือหากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางบวก การปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพสูงแต่หากความรู้สึกโน้มเอียงไปในทางลบ การปฏิบัติงานก็จะมีประสิทธิภาพต่ำด้วย

สุวัฒนา ใบเจริญ (2540:12) ได้สรุปความหมายของความพึงพอใจว่า หมายถึงความรู้สึกที่ดี หรือเจตคติที่ดีของบุคคลที่มีต่อสิ่งนั้นๆ เมื่อบุคคลอุทิศแรงกายแรงใจและสติปัญญาเพื่อกระทำสิ่งนั้นๆ

ศรिता วุฒิพงษ์ (2542:12) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจพอสรุปได้ว่าเป็น ความรู้สึกที่ดีที่ชอบของบุคคลที่มีต่อสิ่งต่าง ๆ และจะแสดงออกทางพฤติกรรมโดยการพอใจสิ่งใดแล้วก็อยากเข้าร่วม ทั้งกายและจิตใจ

จุมพล สัตยาภรณ์ (2542:9) กล่าวว่าความพึงพอใจเป็นองค์ประกอบด้านความรู้สึก ด้านทัศนคติ ซึ่งไม่จำเป็นต้องแสดงหรืออธิบายเชิงเหตุผลเสมอไปได้ แต่เป็นเพียงปฏิกิริยาด้านความรู้สึกต่อสิ่งเร้า โดยบ่งบอกทิศทางว่าเป็นไป ในลักษณะทิศทางบวกทิศทางลบหรือไม่ปฏิกิริยาต่อสิ่งเร้านั้น

สรุปความพึงพอใจจากแนวคิดข้างต้น ซึ่งเป็นความพึงพอใจจากการบริการทั้งองค์การของรัฐ และเอกชน ในเรื่องต่างๆ ดังนี้ผู้ศึกษาจึงสรุปความพึงพอใจต่อการให้บริการ คือความรู้สึกของบุคคลที่มีต่อความพึงพอใจจากการได้รับผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย หรือความคาดหวังของตนหรือความต้องการของตนเอง ซึ่งในการมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) จะประกอบไปด้วยผู้ให้บริการ (Man) การจัดการ (Management) การตอบสนองความต้องการของลูกค้า (Customer) ทำให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ ในการบริการคือความรวดเร็ว รวดเร็วเมื่อมนุษย์มีความต้องการอาจเป็นทางสรีระ เช่นความหิวเมื่อเขาได้รับประทานอาหารทันที ด้วยบริการ ที่รวดเร็ว ทำให้ความทุกข์จากความหิวความกระวนกระวาย หดไปความทุกข์ที่เราจะมีก็จะเป็นความสุขแทน ที่ ส่วนความพึงพอใจทางด้านจิตใจเช่นการร้องขอความช่วยเหลือ และได้รับการช่วยเหลือโดยเร็วผู้ร้องขอ จะมีความสุข เมื่อได้รับผลสำเร็จตามที่ตนเองคาดหวังไว้ในเวลาอันรวดเร็วความพร้อม เรื่องเวลาอุปกรณ์สถานที่ หรือบุคคลที่องค์การได้จัดไว้ ให้มีเท่าที่ในการตอบสนองความต้องการและนโยบาย ขององค์การสามารถกำหนด นโยบาย ได้ตรงกับความต้องการของลูกค้าด้วยความเป็นธรรม ในการให้บริการที่เท่าเทียมกันตามลำดับก่อนหลัง เมื่อลูกค้ามาติดต่อมีปริมาณมากเป็นปัจจัยหนึ่ง ของความพึงพอใจแต่ปัจจัยที่สำคัญ ในการสร้างปฏิสัมพันธ์ ของบริการคือคน (Man) ซึ่งเป็นผู้เสนอและสนองความต้องการให้ลูกค้าได้ตรง ความต้องการด้วยใจจริง และพร้อมที่จะให้บริการแก่ลูกค้าด้วยความเต็มใจ (Service Mind)

2.1.2 ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการ

Millet (1954) ได้กล่าวถึงหลักการบริการว่าให้พิจารณาใน 5 ประการด้วยกัน คือ

1. การให้บริการอย่างเท่าเทียมกัน (Sati factory Service) คือ การบริการที่มีความยุติธรรมและเสมอภาค
2. การให้บริการอย่างรวดเร็วทันเวลา (Timely Service) คือ การให้บริการตามความเร่งด่วน
3. การให้บริการอย่างเพียงพอ (Amplly Service) คือ ความต้องการเพียงพอในสถานที่ บุคลากร วัสดุอุปกรณ์
4. การให้บริการอย่างต่อเนื่อง (Continuous Service) คือ การให้บริการอย่างต่อเนื่องจนกว่าจะบรรลุผล
5. การให้บริการอย่างก้าวหน้า (Progressive Service) คือ การพัฒนาการบริการทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพให้มีความก้าวหน้าไปเรื่อยๆ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2539 : 38 - 40) กล่าวถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของผู้รับบริการที่สำคัญมีดังนี้

1. สถานที่บริการ การเข้าถึงการบริการได้สะดวก เมื่อประชาชนมีความต้องการย่อมก่อให้เกิดความพึงพอใจต่อการบริการ ทำเล ที่ตั้ง การกระจายสถานที่บริการให้ทั่วถึงเพื่อสะดวกแก่ประชาชน จึงเป็นเรื่องสำคัญ
2. การส่งเสริมแนะนำการบริการ ความพึงพอใจของผู้รับบริการเกิดขึ้นได้จากการได้ยินข้อมูล ข่าวสาร หรือบุคคลอื่นที่กล่าวถึงคุณภาพของการบริการไปในทางบวก ซึ่งตรงกับความน่าเชื่อถือที่มี ก็จะทำให้มีความรู้สึกดีกับบริการดังกล่าว อันเป็นแรงจูงใจผลักดันให้มีความต้องการบริการตามมาได้
3. ผู้ให้บริการ ผู้บริหารการบริการ และผู้ปฏิบัติการบริการ ล้วนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญ ต่อการปฏิบัติงานบริการ ให้ผู้รับบริการเกิดความพึงพอใจทั้งสิ้น ผู้บริหารการบริการที่วางนโยบายการบริการ โดยคำนึงถึงความสำคัญของประชาชนเป็นหลัก ย่อมสามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าให้เกิดความพึงพอใจได้ง่ายเช่นเดียวกับผู้ปฏิบัติงานหรือพนักงานบริการที่ตระหนักถึงประชาชนเป็นสำคัญ แสดงพฤติกรรม การบริการและสนองบริการที่ลูกค้าต้องการความสนใจ เอาใจใส่อย่างเต็มที่ ด้วยจิตสำนึกของการบริการ
4. สภาพแวดล้อมของการบริการ สภาพแวดล้อมและบรรยากาศของการบริการมีอิทธิพล ต่อความพึงพอใจของลูกค้า ลูกค้ามักชื่นชมสภาพแวดล้อมของการบริการ เกี่ยวข้องกับการออกแบบของอาคาร สถานที่ ความสวยงามของการตกแต่งภายในด้วยเฟอร์นิเจอร์และการให้สีสันทน การจัดแบ่งพื้นที่เป็นสัดส่วน ตลอดจนการออกแบบวัสดุ เครื่องใช้งานบริการ จดหมาย ของจดหมาย เป็นต้น
5. กระบวนการบริการ วิธีการนำเสนอบริการในกระบวนการบริการ เป็นส่วนสำคัญในการ สร้างความพึงพอใจให้กับประชาชน ประสิทธิภาพของการจัดระบบการบริการส่งผลให้การปฏิบัติงานบริการ แก่ลูกค้ามีความคล่องตัวและสนองต่อความต้องการของประชาชนได้อย่างถูกต้องมีคุณภาพ

มณีวรรณ ต้นไทย (2533 : 66-69) ได้อธิบายถึงปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชน ที่มีต่อการบริการในด้านต่างๆดังนี้

1. ด้านความสะดวกที่ได้รับ
2. ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ
3. ด้านคุณภาพของการบริการ
4. ด้านระยะเวลาของการบริการ
5. ด้านข้อมูลที่ได้รับจากการบริการ

2.1.3 การประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการ

สารโส ไชยสมบัติ (2534:15) ได้กล่าวถึงการประเมินความพึงพอใจของผู้รับบริการว่าต้องพิจารณาถึงลักษณะของการให้บริการของหน่วยงาน ประกอบกับระดับความรู้สึกของผู้รับบริการในมิติต่างๆของแต่ละบุคคล ดังนั้นการประเมินความพึงพอใจอาจทำได้หลายวิธี ดังนี้

1. การใช้แบบสอบถาม โดยการขอความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลที่ต้องการประเมินให้แสดงความคิดเห็นลงในแบบฟอร์มที่กำหนดคำตอบให้เลือกตอบหรือคำตอบอิสระ โดยเป็นคำถามที่อธิบายถึงความพึงพอใจในด้านต่างๆ
2. การสัมภาษณ์ เป็นวิธีการที่ต้องอาศัยเทคนิคของผู้สัมภาษณ์ที่จะจูงใจให้ผู้สัมภาษณ์ตอบคำถามให้ตรงกับข้อเท็จจริง
3. การสังเกต โดยวิธีการสังเกตจากพฤติกรรมของผู้รับบริการตั้งแต่ ก่อนรับบริการ ขณะรับบริการ และหลังจากรับบริการ

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม

2.2.1 ความหมายของการมีส่วนร่วม

ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมสามารถสรุปได้ดังนี้

Chambers dictionary ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมดังนี้ (Coyne,1996)

1. การมีส่วนร่วมรับผิดชอบ (to have a share) หรือการเข้าไปมีส่วนร่วม (take part in)
2. การมีส่วนร่วมในการกระทำ (the act of participation)
3. การเข้าร่วมในสิ่งที่มีอารมณ์สนใจ (to engage the emotional interest of)

Brownlea (1987) อ้างถึงใน Coyne (1996) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง หรือการได้รับอนุญาตให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจ หรือมีส่วนร่วมในการบริการหรือประเมินผล การบริการ หรือการเป็นผู้ให้คำปรึกษา หรือเป็นผู้ขอคำปรึกษาในประเด็นปัญหาต่าง

Cahii (1996) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมในการกระทำ หรือในสถานการณ์ และการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้อง ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งร่วมกับผู้อื่น

อภิศักดิ์ ไผ่ทองคำ (2539) ได้ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ และอารมณ์ (Mental and emotional involvement) ของบุคคลหนึ่งในสถานการณ์กลุ่ม (Group situation) ซึ่งผลของการที่เกี่ยวข้องดังกล่าวเป็นเหตุเร้าใจให้กระทำการ (Contribution) ให้บรรลุจุดมุ่งหมายของกลุ่มนั้น รวมทั้งทำให้เกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบของกลุ่มดังกล่าว

ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์ (2527) ให้คำจำกัดความของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง การที่ประชาชนหรือชุมชนพัฒนาขีดความสามารถของตนเอง ในการจัดการและควบคุมการใช้และกระจายทรัพยากร และปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในสังคม เพื่อประโยชน์ต่อการดำรงชีพทางเศรษฐกิจและสังคม ตามความจำเป็นอย่างสมศักดิ์ศรีในฐานะสมาชิกสังคม

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน การสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งรูปแบบส่วนบุคคล กลุ่มชนสมาคม มูลนิธิ และองค์การอาสาสมัครรูปแบบต่างๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือหลายเรื่องรวมกัน

ปรัชญา เวสารัชช์ (2528) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่าหมายถึง การที่ประชาชนเข้ามาเกี่ยวข้อง โดยการใช้ความพยายามหรือใช้ทรัพยากรบางอย่างส่วนตน ในกิจกรรม ซึ่งมุ่งสู่การพัฒนาของชุมชน

ดุชฎี อายุวัฒน์ และคณะ (2535) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นการให้โอกาส ประชาชนเข้าร่วมในการดำเนินงาน ตั้งแต่กระบวนการเบื้องต้นจนถึงกระบวนการสิ้นสุด โดยในการเข้าร่วม อาจจะเข้าร่วมในขั้นตอนใดขั้นตอนหนึ่ง หรือครบวงจรก็ได้การเข้าร่วมมีทั้งกลุ่มหรือองค์กร

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2541,หน้า17) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาส ให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคล เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมไม่ว่าจะเป็นทางตรง หรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำที่มีผลกระทบต่อตนเองหรือชุมชน

นิคม สุวรรณทา (2542,หน้า29) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าการที่บุคคลหรือกลุ่มบุคคล ที่มีผลประโยชน์ร่วมกันจากการดำเนินงานอย่างใดอย่างหนึ่งทางสังคม ไม่ว่าจะเป็นผลประโยชน์โดยตรงหรือ โดยอ้อมก็ตาม ได้รับโอกาสให้เข้ามามีส่วนร่วมในการร่วมคิดร่วมทำ และร่วมแก้ไขทั้งนี้ก็เพื่อให้เกิดผลสำเร็จ ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

เข็มเพชร แก่นสา (2543,หน้า39) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าการพัฒนา หรือประกอบ กิจกรรมใดๆ ควรให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้นๆ โดยให้เป็นไปตามหลักประชาธิปไตย โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมรับรู้ในขั้นตอนของกิจกรรม นับตั้งแต่การศึกษาสภาพปัญหา กำหนดจุดประสงค์ วางแผน ร่วมปฏิบัติงาน จนถึงขั้นประเมินผล พยายามสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนว่ากิจกรรมที่กระทำอยู่นั้น เป็นผลงานที่พวกเขาต้องรับผิดชอบ กรณีที่กิจกรรมมีกลุ่มผลประโยชน์หลายกลุ่มเข้ามาเกี่ยวข้อง ต้องพยายาม ดึงตัวแทนของกลุ่มให้มาปฏิบัติงานร่วมกัน เพื่อให้ทุกฝ่ายยอมรับผลที่ตามมาของกิจกรรมนั้น

วันรักษ์ มิ่งมณีนาคิน (2531, หน้า 101) กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วม ว่าเป็นการเข้าร่วม อย่างแข็งขันและเต็มที่ของกลุ่มบุคคล ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียในทุกขั้นตอนของโครงการ หรืองานพัฒนาชนบท โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การมีส่วนร่วมในอำนาจการตัดสินใจและหน้าที่ความรับผิดชอบ การมีส่วนร่วม เป็นเครื่องประกันว่าสิ่งที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต้องการมากที่สุดนั้น จะได้รับการตอบสนองและทำให้ความเป็นไปได้มากขึ้นกว่าผู้เข้าร่วมทุกคนจะได้รับประโยชน์เสมอกันไป

จากความคิดของนักวิชาการที่ให้ความหมายของคำว่า การมีส่วนร่วมที่กล่าวไว้ข้างต้น อาจพอสรุป ได้อย่างกว้างๆ ว่าการมีส่วนร่วมหมายถึง การได้รับการกระตุ้นจิตใจ หรือสร้างความสนใจ ชักจูงให้เกิด ความรู้สึกอยากที่จะเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมใจ ในการคิด ตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติ และร่วมรับผิดชอบต่อ การดำเนิน กิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้กับกลุ่ม หมู่ คณะ องค์กรหรือสังคม ที่ตนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์หรือเป็นสมาชิก อยู่เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน

2.2.2 ขั้นตอนของการมีส่วนร่วมของประชาชน

Shadid and orher (1982) ได้ให้เห็นในการมีส่วนร่วมของประชาชน

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision making) กำหนดความต้องการและการจัดลำดับ ความสำคัญ จากนั้นเลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้อง การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้น การตัดสินใจ ในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจช่วงการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินการ (Implementation) องค์กรประกอบการดำเนินงานโครงการ นั้น จะได้จากคำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ให้โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้ด้วยวิธีการใด จะได้จาก คำถามที่ว่า ใครทำประโยชน์ให้โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้ด้วยวิธีการใด เช่นการช่วยเหลือ ด้านทรัพยากรการบริหารงานและการประสานงานและการขอความช่วยเหลือ

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์นั้น นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและคุณภาพแล้ว ยังต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ในกลุ่มด้วย ผลประโยชน์ในโครงการนี้รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในเชิงบวก และผลที่เกิดขึ้นในเชิงลบเป็นผลเสียของโครงการ ซึ่งจะเป็นประโยชน์และโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) สิ่งสำคัญที่ต้องสังเกตคือ ความเห็น (views) ความชอบ (preference) และความคาดหวัง (expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่างๆได้

Cohen and Uphoff (1980) ได้แบ่งขั้นตอนลักษณะของการมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ลักษณะดังนี้

1) การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (decision making) ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือริเริ่มตัดสินใจ ดำเนินการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติ

2) การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ (implementation) ประกอบด้วยการสนับสนุนด้านทรัพยากร การบริหาร และการประสานความร่วมมือ

3) การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (benefits) เกิดขึ้นจากการพัฒนานำไปเป็นผลประโยชน์ด้านวัตถุ ผลประโยชน์ด้านสังคม หรือผลประโยชน์ส่วนบุคคล

4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ทัศนีย์ ไทยาภิรมย์ (2526) ได้แบ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้

1. ร่วมคิด สภาพปัญหาที่มีอยู่ และสาเหตุปัญหา
2. วางแผน วิเคราะห์สาเหตุ จัดลำดับความสำคัญของปัญหาพิจารณาทางเลือก
3. ดำเนินการ ดำเนินงานตามโครงการและแผนกำหนดโครงการและแผนงาน
4. ติดตามประเมินผล : ประเมินผลความสำเร็จหรือล้มเหลวเป็นระยะๆและแก้ไข

เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง (2527) กล่าวถึงขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในการค้นหาปัญหาและสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผลงาน

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2527) กล่าวถึงขั้นตอนของการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องให้บรรลุวัตถุประสงค์และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ 8 ประการ คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในองค์กร
2. ร่วมคิดหรือสร้างรูปแบบวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไขและลดปัญหาขององค์กร หรือเพื่อสร้างสรรค์สิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์ต่อองค์กร หรือสนองความต้องการขององค์กร
3. ร่วมวางแผนนโยบายหรือแผนงานหรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดหรือแก้ไขและสนองความต้องการขององค์กร

4. ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
6. ร่วมการลงทุนโครงการของชุมชน ตามขีดความสามารถของตนเองและของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการและกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตามประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการและกิจกรรมที่ทำไว้ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เกิดประโยชน์ได้ตลอดไป

อคิน ระพีพัฒน์ (2527) ได้แบ่งการมีส่วนร่วมของชุมชนออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางและวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนา
4. การประเมินผลงานกิจกรรมการพัฒนา

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์ (2537:188) ได้จำแนกรูปแบบของการมีส่วนร่วม ออกเป็น 3 ประการ ตามลักษณะของการมีส่วนร่วม ดังนี้

1. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมโดยตรง (Direct Participation) โดยผ่านองค์กรจัดตั้งของประชาชน (Inclusive Organization) เช่น การรวมกลุ่มของเยาวชนกลุ่มต่างๆ
2. การที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางสังคม (Indirect participation) โดยผ่านองค์กรผู้แทนของประชาชน (Representative organization) เช่น กรรมการของกลุ่ม หรือชุมชนกรรมการหมู่บ้าน
3. การที่ประชาชนมีส่วนร่วม โดยเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วม (Open participation) โดยผ่านองค์กรที่ไม่ใช่ผู้แทนประชาชน (Non representative organization) เช่น สถาบันหรือหน่วยงานที่เชิญชวนหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเมื่อไรก็ได้ตลอดเวลา

สรุปขั้นตอนของการมีส่วนร่วมก็คือ การที่เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม ร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมจัดการร่วมดำเนินการ และร่วมตัดสินใจในกิจกรรมนั้นๆ ให้บรรลุเป้าหมายตลอดจนร่วมติดตามการประเมินผลงานด้วย

2.2.3 แนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชน

สมลักษณ์ ไชยเสรีรัฐ (2549) ได้แบ่งแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็น 3 ด้านหลัก คือ ด้านประชาชน (Public) ด้านการมีส่วนร่วม (Participation) และด้านภาครัฐ โดยการมีส่วนร่วม (Participation) มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อให้ประชาชนที่เป็น บุคคลหรือคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในขั้นตอนต่างๆ ในการดำเนินการพัฒนา ช่วยเหลือ สนับสนุนทำประโยชน์ในเรื่องต่างๆ หรือกิจกรรมต่างๆ ตั้งแต่ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมดำเนินการ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมประเมินผล เพื่อให้เกิดการยอมรับและก่อให้เกิดผลประโยชน์สูงสุดกันทุกฝ่าย ดังนี้

1.การรับรู้ (Perception) ต้องสร้างสำนึกให้ทั้งภาครัฐและประชาชน มีความตระหนัก การรับรู้การยอมรับในสิทธิหน้าที่และการมีส่วนร่วมของทุกกลุ่มทุกฝ่าย โดยภาครัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องสร้างสำนึกใหม่ ว่ากิจการที่ตนรับผิดชอบไม่ใช่ “รัฐกิจ. หรือ “กิจการของรัฐ” ที่ตนเท่านั้น มีสิทธิ์ตัดสินใจแต่เป็นสาธารณกิจที่สาธารณชนชอบที่จะมีส่วนร่วมในการคิด ร่วมกระทำหรือตรวจสอบ หากเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่ปรับทัศนคติ ให้ได้เช่นนี้ ก็ต้องเผชิญกับสภาวะที่อาจเกิดข้อขัดแย้งกับประชาชน กลุ่มที่ต้องการมีส่วนร่วมได้ ส่วนภาคประชาชน การตระหนัก การรับรู้และยอมรับในสิทธิและหน้าที่ตลอดจนการมีส่วนร่วมนั้น ต้องเข้าใจว่าตนและผู้อื่นต่างก็มีสิทธิหน้าที่ และส่วนร่วมเสมอกันตามหลักการเท่าเทียมกัน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องยอมรับการ “ประสานประโยชน์” มิฉะนั้นความแตกต่างในผลประโยชน์และจุดยืนจะนำไปสู่ความขัดแย้ง และความรุนแรงในที่สุด

2. ทัศนคติ (Attitude) ต้องสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติของบุคลากรภาครัฐ และภาคประชาชน ทั้งสองฝ่าย ให้มีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนกล่าวคือภาครัฐ จะต้องเห็นการมีส่วนร่วมของประชาชน เป็นเรื่องที่ต้องส่งเสริมเพื่อประโยชน์หลายประการ อาทิ เพื่อการได้ข้อมูลข้อเท็จจริงและความคิดที่หลากหลาย รวมทั้งบุคลากรภาครัฐผู้รับผิดชอบด้านการมีส่วนร่วม จะต้องมีทัศนคติที่ดีต่อประชาชนและต่อกระบวนการมีส่วนร่วม ดังนั้นหากทั้งสองฝ่ายต่างมีทัศนคติที่ดีต่อการมีส่วนร่วมและต่อกันแล้ว ความร่วมมือ “ประชารัฐ” ก็จะพัฒนาได้ดียิ่งขึ้น

3.การเป็นตัวแทน (Representation) การสรรหาและคัดเลือกตัวแทนจะต้องคำนึงถึงประชาชนทุกกลุ่ม ทุกฝ่ายเพื่อให้ประชาชนกลุ่มต่างๆ ที่หลากหลายทุกกลุ่มนั้นมีตัวแทนเข้าไปร่วมด้วย จะได้ประสานผลประโยชน์กันจนลงตัวและเกิดความเป็นธรรมขึ้น รวมทั้งควรคำนึงถึงคุณสมบัติของตัวแทนที่ต้องการด้วย โดยพิจารณาจากคุณสมบัติในด้านต่างๆ เช่น ทักษะและความสามารถที่เกื้อหนุนกันความสอดคล้องของเทคโนโลยี วัตถุประสงค์ ค่านิยม และวัฒนธรรมองค์กร การตอบสนองซึ่งกันและกัน ความรับผิดชอบ ความมั่นคงด้านการเงิน ความสามารถในการสร้างความเชื่อมั่น เป็นต้น

4.ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) การมีส่วนร่วมนั้น ต้องสร้างให้สมาชิกมีความเข้าใจ และมีความจริงใจในการเข้าร่วม สิ่งที่จะได้ตามมาคือ ความเชื่อมั่นและไว้วางใจ (Trust) ในองค์กรโดยการสร้างความเชื่อมั่นและไว้วางใจกันนั้น ต้องแสดงให้เห็นอย่างชัดเจน กำหนดให้เป็นรูปธรรมและเป็นวัฒนธรรมขององค์กร ซึ่งการสร้างเชื่อถือ ศรัทธา ความไว้วางใจกันละกัน เป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะทำให้กระบวนการมีส่วนร่วมประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว

5.การแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร (Information-sharing) สร้างกลไกเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร เนื่องจากการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการที่ทำให้ข้อมูลข่าวสาร ทั้งด้านที่เป็นข้อเท็จจริงและด้านที่เป็นความคิด ความรู้สึก ความคาดหวัง ได้ถูกแสดงออกมาอย่างหลากหลายกลุ่มเล็ก และสมบูรณ์ครบถ้วนมากขึ้น ซึ่งจะทำให้การวินิจฉัยปัญหาและการเสนอทางเลือก ในการแก้ไขปัญหาที่หลากหลาย และตรงกับความต้องการมากขึ้น ผลที่ตามมาคือทำให้การตัดสินใจในการกำหนดนโยบาย และการวางแผนดำเนินการไปได้อย่างรอบรู้ รอบคอบ และรอบด้านยิ่งขึ้น โดยการที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นที่จะต้องมีความรู้และมีข้อมูลข่าวสารเพียงพอ ในนโยบายที่ตนต้องการมีส่วนร่วม ข้อมูล ข่าวสารเหล่านี้ส่วนใหญ่แล้วมักจะเป็นของหน่วยงานที่เป็นผู้ริเริ่มนโยบาย บางส่วนเกิดจากการศึกษาของนักวิชาการและองค์กรพัฒนาเอกชน ดังนั้นประชาชนที่สนใจการมีส่วนร่วมกับนโยบายใดอาจไปขอความร่วมมือ และข้อมูลจากบุคคลและองค์กรเหล่านั้น

6.ฉันทามติ (Consensus) การมีส่วนร่วมเป็นการสร้างฉันทามติ โดยการให้ประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน เข้าร่วมในการหาวิธีแก้ไขปัญหาที่ยุ่ยากซับซ้อนร่วมกันหาทางออก สำหรับการแก้ไขปัญหาต่างๆในทางสันติเป็นที่ยอมรับหรือเป็นฉันทามติของประชาสังคม

7.การมีปฏิสัมพันธ์ (Interaction) องค์กรการมีส่วนร่วมต้องสร้างให้เกิดการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันในองค์กร คือ จะต้องจัดกิจกรรมที่ทำให้มีการพบปะ พูดคุย แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ความคิดเห็นของกันและกันเป็นการสื่อสารแบบ 2 ทาง (Two Ways Communication) ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างกัน ซึ่งจะนำไปสู่การลดอคติที่มีต่อกัน และเกิดความเข้าใจที่ดีขึ้นระหว่างผู้ที่เข้า

8.ความประสงค์หรือความมุ่งหมาย (Purpose) ต้องกำหนดความประสงค์หรือความมุ่งหมายในการมีส่วนร่วมไว้อย่างชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจดีกว่าควรเข้าร่วมหรือไม่ การมีความมุ่งหมายที่ต้องการบรรลุชัดเจน จะนำทางให้สมาชิกผู้เข้าร่วมได้เข้าใจตรงกัน และเดินไปในทิศทางเดียวกัน ซึ่งจะสะท้อนให้เห็นความเป็นเอกภาพทางความคิดเห็นเอกภาพในการดำเนินกิจกรรมและความเข้มแข็งขององค์กร

9.การประเมินผล (Appraisal) ต้องมีระบบการประเมินผล เนื่องจากการประเมินผลเป็นขั้นตอนหนึ่งในกระบวนการมีส่วนร่วม และถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารในการบริหารทรัพยากรบุคคลให้เกิดประโยชน์สูงสุด องค์กรใดที่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานที่เป็นธรรมโปร่งใสและซื่อสัตย์คนใดส่วนตัวออกได้มากที่สุด ถือว่าองค์กรนั้นใช้เครื่องมือได้อย่างได้ผลและเกิดประโยชน์

10.ความโปร่งใส (Transparency) ปรับปรุงกลไกการทำงานขององค์กรการมีส่วนร่วมให้มีความโปร่งใส เนื่องจากการมีส่วนร่วมนั้นเป็นกระบวนการ ที่ทำให้ประชาชนมีโอกาสตรวจสอบการใช้ดุลยพินิจสำหรับการตัดสินใจของรัฐบาลและหน่วยงานรัฐ ซึ่งจะก่อให้เกิดความโปร่งใสในการดำเนินการลดการทุจริตและข้อผิดพลาดของนโยบายแผนโครงการลงได้ โดยการสร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกันของคนในองค์กร ซึ่งความโปร่งใสเป็นองค์ประกอบหนึ่งของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีประกอบด้วย ความไว้วางใจการเปิดเผยข้อมูล การเข้าถึงข้อมูล และกระบวนการตรวจสอบ

11.ความเป็นอิสระ (Independence) องค์กรการมีส่วนร่วมจะต้องมีความเป็นประชาธิปไตย โดยการให้เกียรติ ยอมรับความคิดเห็นของกันและกัน สมาชิกทุกคนในองค์กรมีอิสระทางความคิด การที่สมาชิกมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นและตัดสินใจ จะเป็นปัจจัยให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบร่วมกัน ซึ่งหลักการและเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมประการหนึ่ง คือ ความเป็นอิสระ หรือความสมัครใจที่จะเข้าร่วมหรือไม่เข้าร่วม การบังคับไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบของการคุกคาม การระดม และการว่าจ้าง ไม่ถือเป็นการ มีส่วนร่วม

12.ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง (Onward-doing) องค์กรมีส่วนร่วมต้องเปิดโอกาสประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ เนื่องจากการมีส่วนร่วมของประชาชนทำให้เกิดประสบการณ์ การเรียนรู้ใหม่ความคิดใหม่ที่ทำหายอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นเพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน ที่ก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง ภาครัฐจะต้องเตรียมประชาชนให้มีความพร้อมและเห็นประโยชน์ ของการมีส่วนร่วมด้วยการให้ความรู้ และการสร้างความเข้าใจในบทบาทของการมีส่วนร่วมภาคประชาชน รวมทั้งมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันอย่างต่อเนื่อง โดยความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกจะเป็นตัวกำหนดที่สำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นไปอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ และการมีส่วนร่วมของประชาชน อย่างต่อเนื่องจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะบ่งบอกถึงความเข้มแข็งของการมีส่วนร่วม รวมทั้งจะทำให้เกิดความมั่นใจได้ว่าการเปลี่ยนแปลงจะเป็นไปในทิศทางที่พึงปรารถนา ก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน และสังคม

13.เครือข่าย (Network) ส่งเสริมให้มีการผนึกกำลังร่วมกันของทั้งภาครัฐ และภาคประชาชนในลักษณะเครือข่ายคือ การที่จะต้องมาทำความเข้าใจกันมาผนึกกำลัง เป็นหนึ่งเดียวที่สำคัญต้องเป็นไปเพื่อสร้างผลประโยชน์ในเชิงการทำงานร่วมในรูปกิจกรรมโครงการแผนงาน ที่จะต้องอาศัยความร่วมมือกัน ต้องผนึกกำลังขอความร่วมมือ หรืออาศัยการทำกิจกรรมร่วมมือกันหลายองค์กร ซึ่งเครือข่ายความร่วมมือจะต้องเกิดขึ้นจากวิสัยทัศน์ของสมาชิก ผู้บริหาร และบุคคลในชุมชนเป็นหลัก โดยเครือข่ายความร่วมมือนั้น จำเป็นต้องให้มีตัวแทนของประชาชนมาพบปะพูดคุย เพื่อก่อตัวและกล่าวถึงวัตถุประสงค์ร่วมกัน ดังนั้นเครือข่ายการมีส่วนร่วม จึงเป็นกระบวนการเชื่อมโยงสมาชิกในกลุ่ม หรือเชื่อมโยงองค์กรการมีส่วนร่วมกับสมาชิก ประชาชน และกลุ่ม/องค์กรต่างๆในชุมชนเข้าด้วยกัน โดยมีรูปแบบความสัมพันธ์การมีส่วนร่วมในแนวราบ ขององค์กรการมีส่วนร่วมและชุมชน รวมทั้งเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนประชาชนให้สามารถพัฒนาชุมชนของตนเอง โดยอาศัยเครือข่ายการมีส่วนร่วมในการทำงานของคนในชุมชน เพื่อร่วมกันแก้ไขปัญหา ของคน และปัญหาส่วนรวมในชุมชน ซึ่งการดำเนินงานของเครือข่ายจะนำไปสู่การพัฒนาการ มีส่วนร่วมที่ยั่งยืนได้ในที่สุด

กล่าวสรุปได้ว่าแนวทางการจัดการการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้นจะต้องเริ่มต้นด้วย การสร้างสำนึก เพื่อให้ภาครัฐและประชาชนรับรู้ปัญหาประกอบกับการสร้างความเข้าใจและปรับทัศนคติที่ดี ต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน หลังจากนั้นสรรหาตัวแทนของแต่ละกลุ่มเพื่อจะได้ประสานประโยชน์ให้ลงตัว แล้วสร้างให้สมาชิกมีความเข้าใจและมีความจริงใจ ในการเข้าร่วมสามารถทำการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันได้แล้ว สร้างฉันทามติร่วมกัน แต่ภายในองค์กรจะต้องสร้างให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างกันภายในองค์กร การทำกิจกรรมใดๆ จะต้องกำหนดความประสงค์หรือความมุ่งหมายในการมีส่วนร่วมให้ชัดเจน และต้องมีระบบประเมินผลจากกระบวนการของการมีส่วนร่วมทั้งหมด เพื่อเกิดความโปร่งใส มีความเป็นประชาธิปไตย

2.2.4 เงื่อนไขพื้นฐานของการมีส่วนร่วม

ประกอบด้วย 3 ประการคือ

1. การมีอิสรภาพในการเข้าร่วม หมายถึง มีอิสระที่จะเข้าร่วมหรือไม่ก็ได้ การเข้าร่วมต้องเป็นไปด้วยความสมัครใจ การถูกบังคับให้เข้าร่วมไม่ว่าจะในรูปแบบใดไม่ถือว่าเป็นการมีส่วนร่วม

2. มีความเสมอภาคในการเข้าร่วมกิจกรรม

3. ผู้เข้าร่วมต้องมีความสามารถพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรม อาทิ มีความเข้าใจในเรื่องนั้นๆ นั้นแสดงว่า จะต้องมีการพัฒนาศักยภาพให้พวกเขาสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้หมายความว่า ในบางกิจกรรมแม้จะกำหนดว่าผู้เข้าร่วมมีเสรีภาพและเสมอภาค แต่กิจกรรมที่กำหนดไว้มีความซับซ้อนเกินความสามารถของกลุ่มเป้าหมาย การมีส่วนร่วมย่อมเกิดขึ้นไม่ได้องค์ประกอบของการมีส่วนร่วมมี 3 ด้าน คือ

1. ต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายชัดเจน การให้บุคคลเข้าร่วมในกิจกรรมหนึ่งๆ จะต้องมีความชัดเจนและเป้าหมายที่ชัดเจนว่าเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เข้าร่วมจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

2. ต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมต้องระบุลักษณะของกิจกรรมว่ามีรูปแบบและลักษณะอย่างไร เพื่อให้บุคคลจะได้ตัดสินใจว่าควรเข้าร่วมหรือไม่

3. ต้องมีบุคคลหรือกลุ่มเป้าหมาย การให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมจะต้องระบุกลุ่มเป้าหมาย อย่างไรก็ตาม โดยทั่วไปกลุ่มบุคคลเป้าหมายมักถูกจำกัดโดยกิจกรรมและวัตถุประสงค์ ของการมีส่วนร่วมอยู่แล้วโดยพื้นฐานโดยแท้จริงนั้น กระบวนการมีส่วนร่วมอาจจะไม่สามารถกระทำได้ในทุกประเด็น จึงมีแนวทางต่างๆ ไปบางประการเกี่ยวกับประเด็นที่ควรใช้กระบวนการมีส่วนร่วมได้แก่

- 1) การตัดสินใจและผลกระทบที่สำคัญ
- 2) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อบางคนมากกว่าคนอื่น
- 3) การตัดสินใจจะมีผลกระทบต่อผลประโยชน์ของบางคนหรือกลุ่มคนที่มีอยู่เดิม
- 4) การตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่มีความขัดแย้งอยู่ก่อนแล้ว
- 5) ความจำเป็นเพื่อให้มีการสนับสนุนต่อผลการตัดสินใจ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของบุคคลจึงมีอยู่ในเกือบทุกกิจกรรมของสังคมขึ้นอยู่กับความสนใจและประเด็นในการพิจารณาแต่มีเงื่อนไขพื้นฐานในการมีส่วนร่วมว่าต้องมีอิสรภาพ ความเสมอภาค และความสามารถในการเข้าร่วมกิจกรรม นอกจากนี้การมีส่วนร่วมต้องมีวัตถุประสงค์หรือจุดมุ่งหมายต้องมีกิจกรรมเป้าหมาย และต้องมีกลุ่มเป้าหมาย ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการมีส่วนร่วมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด การมีส่วนร่วมเป็นการกระจายโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วม และการบริหารเกี่ยวกับการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ รวมทั้งการจัดสรรทรัพยากรซึ่งจะส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตและความเป็นอยู่ โดยการให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นให้คำแนะนำปรึกษา ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติ รวมตลอดจนการควบคุมโดยตรงจากบุคคล

2.3 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวกับการบริหารจัดการขยะอันตราย

2.3.1 ความหมายของการบริหารจัดการ

ได้มีนักการศึกษาให้ความหมายไว้ดังนี้

Schwartz (1980:12) ให้ความหมายการบริหารว่าเป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ใน ด้านการบริหารที่เป็นศาสตร์ (Scientific management) จะเป็นเรื่องของการใช้ความรู้ที่ได้รับการ พิสูจน์ และจัดระเบียบแล้ว ในการจัดการต่อกิจกรรมขององค์การอย่างมีแบบแผน เช่น ในเรื่องของ การวิเคราะห์ วิธีการทางสถิติ การใช้เหตุผล ด้านการบริหารที่เป็นศิลป์ (artistic Management) เป็นเรื่องของการใช้ความรู้สึกทักษะ ความคิดสร้างสรรค์ เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายขององค์การ การบริหารทั้งที่เป็นศาสตร์และศิลป์ มีความจำเป็น ในสถานการณ์ปัจจุบันนี้ ซึ่งการเลือกใช้จะใช้ด้านไหนนั้น ขึ้นอยู่กับความจำเป็นและความเหมาะสมในแต่ละ สถานการณ์

Carlisle (1976:8) ได้ให้ความหมายของการบริหารเป็นเรื่องของการใช้ ทรัพยากรขององค์การ อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ การบริหารจะเป็นเรื่องของกระบวนการผสมผสาน หรือการประสานงาน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล จากความหมายนี้ Carlisle ได้สรุปว่า

1. การบริหารเป็นกระบวนการ
2. การบริหารเป็นเรื่องขององค์การที่เกี่ยวข้องกับคน
3. การบริหารที่มีประสิทธิผล ทำให้ได้ผลลัพธ์ที่ต้องการและมีการตัดสินใจที่ถูกต้อง
4. การบริหารที่มีประสิทธิภาพ ทำให้มีการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด
5. การบริหารทำให้มุ่งเน้นลงไปที่กิจกรรมเพื่อบรรลุเป้าหมาย

ธงชัย สันติวงษ์ (2537:33) ได้ให้คำจำกัดความที่ช่วยให้เข้าใจและเห็นถึงขอบเขตลักษณะของงานบริหาร จัดการที่ชัดเจนไว้ 3 ด้านคือ

1. ด้านผู้นำหรือหัวหน้างาน หมายถึง ภาระหน้าที่ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ที่ปฏิบัติตนเป็น ผู้นำภายในองค์การ
2. ด้านของภารกิจหรือสิ่งที่ต้องทำ หมายถึง การจัดระเบียบทรัพยากรต่างๆ ในองค์การและการประสานกิจกรรมต่างๆ เข้าด้วยกัน
3. ด้านความรับผิดชอบ หมายถึง การต้องทำให้งานต่างๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ด้วยการอาศัยบุคคลต่างๆ ในองค์การให้ช่วยกันทำให้บังเกิดผล

โดยสรุปการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ความรู้ ทักษะ เทคนิควิธีการและ ทรัพยากร ที่เหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องกับคนโดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ผสมผสานและประสานงาน มีการตรวจสอบ การปฏิบัติงานเพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของกลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์ สูงสุด ความสำคัญของการบริหารจัดการมนุษย์รวมกันอยู่เป็นหมู่เป็นกลุ่ม มีหัวหน้าปกครองบังคับบัญชา มีการแบ่งงานกันทำ ตามลักษณะความรู้ความสามารถมีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน เมื่อสังคมขยาย ตัวมากขึ้น มีความซับซ้อนมากขึ้น มนุษย์ก็เริ่มสร้างและวางระเบียบกฎเกณฑ์ข้อบังคับต่างๆ ขึ้น โดยเรียนรู้ จากประสบการณ์และความเชื่อถือ โดยมุ่งหวังที่จะให้เกิดความสำเร็จเรียบร้อยขึ้นในองค์การ และ เกิดความสุข ในสังคมขึ้น

สุธี สุทธิสมบูรณ์ และ สมาน รังสิโยภุชฌ์ (2537:14) ได้สรุปความเจริญเติบโตและ ความสำคัญของการบริหารไว้ดังนี้

1. การบริหารได้เจริญเติบโตควบคู่มากับการดำรงชีพของมนุษย์ และเป็นสิ่งช่วยให้มนุษย์ดำรงชีพอยู่ร่วมกันได้อย่างผาสุก
2. จำนวนของประชากรที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นผลทำให้องค์กรต่างๆ ต้องขยายงานด้านบริหารให้กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. การบริหารเป็นตัวบ่งชี้ให้ทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของสังคม ความก้าวหน้าทางวิทยาการ (technology) ด้านต่างๆ ทำให้การบริหารเกิดการเปลี่ยนแปลงและก้าวหน้ารวดเร็วยิ่งขึ้น
4. การบริหารเป็นวิธีที่สำคัญที่จะนำสังคม และโลกไปสู่ความเจริญก้าวหน้า
5. การบริหารจะช่วยให้ทราบถึงแนวโน้มทั้งในด้านความเจริญและความเสื่อมของสังคมในอนาคต
6. การบริหารมีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันของบุคคลในองค์การ ความสำเร็จของการบริหารจึงขึ้นอยู่กับปัจจัยสภาพแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมทางการเมืองเป็นอันมาก
7. การบริหารมีลักษณะต้องใช้การสั่งการเป็นเครื่องมือ ซึ่งนักบริหารจำต้องคำนึงถึงและการสั่งการนี้เป็นเครื่องแสดงให้ทราบถึงความสามารถของนักบริหาร และปัจจัยแวดล้อมต่างๆ ความเจริญเติบโตของการบริหาร
8. ชีวิตประจำวันของมนุษย์ทั้งในครอบครัวหรือในองค์การย่อมมีส่วนเกี่ยวพันกับการบริหารอยู่เสมอ
9. การบริหารกับการเมืองเป็นสิ่งที่คู่กัน ไม่อาจแยกจากกันโดยเด็ดขาดได้

2.3.2 องค์ประกอบของการบริหารจัดการ

Renlis T. Likert (ม.ป.ป.) ได้รวบรวมองค์ประกอบการบริหารที่ไว้ 8 ประการคือ

1. มีผู้นำที่ดี ผู้นำมีความสามารถและได้รับความร่วมมือไว้วางใจจากผู้ร่วมงาน ไม่เผด็จการ เปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานแสดงความคิดเห็นและนำส่วนที่ดีไปปฏิบัติ
2. มีสภาพการจิตใจที่ดี องค์การมั่นคง สภาพแวดล้อมเหมาะสมมีความสัมพันธ์กันดี มีสวัสดิการต่างๆ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีและพอใจในงานที่มีอยู่
3. มีการติดต่อสื่อสารที่ดี ประชุมพบปะกันสม่ำเสมอ มีการสื่อสารในระดับเดียวกัน และระดับต่างกัน มีประสิทธิภาพรวดเร็วทำให้ผู้ร่วมงานใกล้ชิดกันกันและกัน ช่วยลดความขัดแย้งลงได้อย่างมาก
4. มนุษย์สัมพันธ์ที่ดีเพื่อความไว้วางใจและทำงานร่วมกันยอมรับความสำคัญให้เกียรติ
5. การสั่งการมีรูปแบบที่ชัดเจนไม่ซ้ำซ้อน ผู้ปฏิบัติงานรับรู้ในหน้าที่ของตน
6. มีการควบคุมที่เหมาะสม ระบบดี เพื่อรักษาคุณภาพและมาตรฐานทำให้ตรวจพบข้อบกพร่องได้ทันการ
7. มีการกำหนดวัตถุประสงค์ที่เหมาะสมกับหน้าที่และทรัพยากร ที่มีอยู่ทำให้การปฏิบัติงานอยู่ในลักษณะที่เป็นไปได้
8. มีมาตรฐานการปฏิบัติงาน การฝึกอบรม เพื่อให้ได้คุณภาพและประสิทธิภาพ

โดยสรุปการบริหารจัดการ หมายถึง กระบวนการที่ใช้ความรู้ ทักษะ เทคนิควิธีการและทรัพยากรอย่างเหมาะสม ซึ่งเกี่ยวข้องกับคน โดยอาศัยความร่วมมือ ร่วมใจ ผสมผสานและ ประสานงาน มีการตรวจสอบการปฏิบัติงาน เพื่อดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย วัตถุประสงค์ของ กลุ่มอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุด

2.3.3 ความหมายของขยะอันตราย

ขยะอันตราย หรือขยะมีพิษ (Hazardous Waste) คือ ขยะ วัสดุที่ไม่ใช้แล้ว ผลิตภัณฑ์เสื่อมสภาพ หรือภาชนะบรรจุต่างๆ ที่มีองค์ประกอบหรือปนเปื้อนวัตถุ สารเคมีอันตรายชนิดต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นสารพิษ สารไวไฟ สารเคมีที่กัดกร่อนได้ สารกัมมันตรังสี และเชื้อโรคต่างๆ ที่ทำให้เกิดอันตรายแก่บุคคล สัตว์ พืช ทรัพย์สิน หรือสิ่งแวดล้อม เช่น ถ่านไฟฉาย หลอดฟลูออเรสเซนต์ แบตเตอรี่โทรศัพท์เคลื่อนที่ ภาชนะบรรจุสารกำจัดศัตรูพืช กระป๋องสเปรย์บรรจุสีหรือสารเคมี เป็นต้น (กรมควบคุมมลพิษ, 2553)

ทัศนีย์วรรณ นวลหนู (2556) ได้ศึกษาการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนของ อปท. โดยแบ่งขนาดของ อปท. เป็น 3 ขนาดคือ ขนาดเล็ก (องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล ตำบล) ขนาดกลาง (เทศบาลเมือง) และขนาดใหญ่ (เทศบาลนคร และองค์การบริหารส่วนจังหวัด) ซึ่งพบว่า อปท. ขนาดเล็ก และขนาดกลาง ไม่มีการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนและไม่มี แนวนโยบายในการจัดการของเสียอันตรายจากชุมชน ส่วนอปท. ขนาดใหญ่มีการจัดการของเสีย อันตรายจากชุมชนและมีนโยบายในการจัดการส่วนความร่วมมือของประชาชนในท้องถิ่นพบว่า ประชาชนในพื้นที่ศึกษาไม่มีการคัดแยกขยะมูลฝอยในแต่ละประเภท โดยให้เหตุผลว่าเป็นเรื่องไกล ตัวและไม่เห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการคัดแยก

2.3.4 ความเป็นพิษของขยะอันตรายที่มาจากชุมชน

ขยะอันตรายที่มาจากชุมชนสามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อคน สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อม ได้เนื่องจากขยะอันตรายที่มาจากชุมชนส่วนใหญ่เช่น น้ำยาทำความสะอาดครัวเรือน น้ำมันเครื่อง ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ประกอบไปด้วยสารเคมีที่เป็นอันตราย และมีความเป็นพิษ และยังสามารถเข้าสู่ ร่างกายโดยผ่านทางระบบทางเดินอาหาร ระบบหายใจ และทางผิวหนังซึ่งสารเคมีที่เป็นส่วนประกอบ ของขยะอันตรายที่มาจากครัวเรือนมีดังนี้ (จิระฉัตร ศรีแสน, 2555)

2.3.3.1 ตะกั่ว (Lead) ใช้เป็นส่วนผสมในแผงวงจรไฟฟ้า แบตเตอรี่ ยาปราบศัตรูพืช ของเล่นเด็กที่ไม่ได้มาตรฐาน สีของหมึกพิมพ์ในหนังสือพิมพ์ เครื่องสำอางไม่ได้มาตรฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งของเด็กเล่นหลายประเภทที่มีการตรวจพบว่ามีตะกั่วปนเปื้อนอยู่สูงกว่าระดับปกติ เมื่อเข้าสู่ร่างกายไม่ว่าทางใดจะถูกดูดซึมเข้าสู่ระบบไหลเวียนโลหิต ไปจับกับเม็ดเลือดแดง แทนที่เหล็ก (Fe) ซึ่งเป็นโลหะที่จำเป็น ในการสร้างเม็ดเลือดแดงทำให้เกิดอาการโลหิตจาง (Anemia) และมีผลให้ ปริมาณเหล็กในน้ำเหลือง เพิ่มขึ้นผิดปกติตะกั่วบางส่วนไปสะสม ในกระดูก ตะกั่ว (Pb) จะเข้าไปแทนที่ แคลเซียม (Ca) ซึ่งเป็นโลหะที่จำเป็นในการสร้างกระดูกและฟัน ทำให้มีอาการปวดตามข้อกระดูก และหักง่าย ถ้าไปสะสมที่รากฟันทำให้เห็นสีม่วงหรือสีดำ บริเวณเหงือก บางครั้งเรียกว่า เส้นตะกั่ว (lead line) การตรวจหาปริมาณตะกั่วในร่างกายทำได้โดย ตรวจหาระดับตะกั่วในเลือดและปัสสาวะ หรือตรวจปริมาณ delta-ALA และ Coproporphyrin ในปัสสาวะ โดยเทียบกับระดับมาตรฐานของบุคคลปกติ

2.3.3.2 แคดเมียม (Cadmium) ใช้แคดเมียมในส่วนประกอบของวงจรไฟฟ้า ตัวต้านทานทางไฟฟ้า สารเคมีกำจัดเชื้อรา เป็นต้น การรับแคดเมียมเข้าสู่ร่างกายนั้นโดยมากจะได้รับเข้าทางระบบทางเดินอาหารและระบบทางเดินหายใจพิษที่เกิดจากการได้รับแคดเมียมอย่างฉับพลันนั้นถ้า ได้รับทางระบบทางเดินอาหารจะมีอาการปวดท้อง คลื่นไส้ อาเจียน ปวดกล้ามเนื้อและตับถูก ทำลาย ส่วนการเกิดพิษอย่างเรื้อรังเกิดจากการได้รับแคดเมียม โดยระบบทางเดินหายใจจะทำให้ ผู้รับพิษนั้นสูญเสียการได้ยิน น้ำหนักลด โลหิตจาง หายใจลำบาก ตับและไตอาจถูกทำลาย

2.3.3.3 พรอท (Mercuy) เช่น หลอดไฟฟ้าสารในส่วนประกอบหลอดภาพโทรทัศน์ หม้อไอน้ำสวิตช์อัตโนมัติสำหรับตัดไฟฟ้า สีสสำหรับเครื่องปั้นดินเผาและสารกำจัดแมลงในการเกษตรเป็นต้น สำหรับพิษของปรอทแบบเฉียบพลัน จะทำให้ผู้รับเกิดอาการอาเจียนท้องร่วงอย่างแรงอุจจาระและปัสสาวะเป็นเลือด สำหรับพิษของปรอทแบบเรื้อรัง นั้นปรอทจะไปทำลายระบบประสาทส่วนกลางทำให้สูญเสียการควบคุมการเคลื่อนไหวของร่างกาย และการพูดทำให้ระบบประสาทรับรู้เสียไปและเสียชีวิตได้

2.3.3.4 โครเมียม (Chromium) ถูกนำมาใช้ในอุตสาหกรรมชุบโลหะ ผลิตภัณฑ์ส่วนรถยนต์ อุตสาหกรรมผลิตสี การย้อมผ้า การฟอกหนัง เป็นต้น มนุษย์รับโครเมียมได้ทั้งทางหายใจ ระบบทางเดินอาหาร และทางผิวหนัง พิษแบบเฉียบพลันเกิดจากการได้รับโครเมียมเข้าสู่ระบบทางเดินอาหารจะทำให้ผู้ที่ได้รับเกิดอาการอาเจียน คลื่นไส้ ไตวายและเสียชีวิตได้ ส่วนพิษแบบเรื้อรังนั้น เกิดจากการได้รับโครเมียมด้วยการหายใจเข้าสู่ร่างกายเป็นระยะเวลานาน จะทำให้เกิดอาการคัดจมูกน้ำมูกไหล และเสี่ยงต่อการเป็นมะเร็งได้

2.3.3.5 สารหนู (Arsenic) เป็นสารประกอบในผลิตภัณฑ์แผงวงจรไฟฟ้าต่างๆ สารกำจัดศัตรูพืช เมื่อได้รับสารหนูเข้าสู่ร่างกายจะส่งผล คือการทำลายระบบประสาท ผิวหนังและระบบย่อยอาหาร

2.3.5 การจัดการขยะอันตรายที่มาจากชุมชน

การจัดการขยะอันตรายที่มาจากชุมชนหมายถึงการเริ่มดำเนินการ ตั้งแต่ครัวเรือน ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งกำเนิดขยะอันตรายที่มาจากชุมชนมายังหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยกระบวนการจัดการนั้น ได้แก่ การคัดแยกขยะอันตรายที่มาจากชุมชนออกจากขยะประเภทอื่นๆ การจัดให้มีถังขยะแยก ตามประเภทของขยะมูลฝอย การดำเนินการเก็บขน การขนส่ง และการกำจัด ซึ่งทั้งหมดนั้นต้องมี ค่าใช้จ่ายที่ตามมา ค่าใช้จ่ายนี้ไม่ได้หมายถึงภาระของ อปท. หรือรัฐบาลเพียงฝ่ายเดียว แต่ยัง หมายถึงการร่วมเข้ามาจ่ายจากประชาชนผู้ก่อกำเนิดขยะอันตรายที่มาจากชุมชนด้วยเช่นกัน

Anex (1995) ศึกษาค่าใช้จ่ายในการจัดการขยะอันตรายที่มาจากชุมชน โดยใช้วิธีประเมิน ต้นทุนค่าใช้จ่าย ในการเดินทางโดยการแบ่งเขต (Zonal travel cost method) ศึกษาที่เมือง King Country รัฐ Washington ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนกลุ่มตัวอย่างมีความประสงค์ที่จะจ่ายเงิน ในการจัดการขยะอันตรายที่มาจากชุมชนเป็นต่ำกว่าค่าความเหมาะสมร้อยละ 30 เนื่องจากประชาชนกลุ่มตัวอย่างนั้น ให้ความเห็นว่า ถึงแม้ตนเองมีความตระหนัก และเข้าใจต่ออันตรายต่อสุขภาพที่เกิดจากขยะอันตรายที่มาจากชุมชน จริงแต่เขาก็คิดว่าควรจ่ายในราคาที่ไม่สูง เนื่องจากหน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชนที่เป็นผู้จำหน่ายสินค้าต้องเป็นผู้ร่วมรับผิดชอบ

ในการจัดการขยะทุกประเภทย่อมมีค่าใช้จ่าย ในกรณีการจัดการขยะมูลฝอยทั่วไป อปท.สามารถ กำหนดอัตราค่าบริการในการจัดเก็บขยะมูลฝอยทั่วไป เพื่อเรียกเก็บกับผู้ก่อกำเนิดขยะมูลฝอยทั่วไปได้ตามกฎหมาย (กฎกระทรวงกำหนดค่าธรรมเนียมการออกใบอนุญาต หนังสือรับรองการแจ้งและการให้บริการในการจัดการสิ่งปฏิกูล หรือมูลฝอย พ.ศ.2559, 2559) แต่ในกรณีการเรียกเก็บค่าบริการเก็บขนขยะอันตรายที่มาจากชุมชนนี้ ยังไม่มีกฎหมายหรือกฎระเบียบใดรองรับให้ อปท.เป็นผู้เรียกเก็บ ทศพล สุภารี [45] มีแนวคิดที่ว่า ถ้าออกระเบียบ ให้เก็บเงินค่าดำเนินการเฉพาะในการจัดการขยะอันตรายที่มาจากชุมชนประชาชน จะมีความคิดเห็นต่อค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นนี้อย่างไร ผู้วิจัยจึงศึกษาการประเมินค่าความเต็มใจที่จะจ่ายค่าธรรมเนียมกำจัดมูลฝอยอันตราย ที่มาจากชุมชนในกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีสมมุติเหตุการณ์ ให้ประมาณค่า (Contingent Valuation Method: CVM) โดยประชาชนมีความยินดีที่จะจ่ายค่าการ จัดการขยะอันตรายที่มาจากชุมชนไม่เกิน 11.28 บาทต่อκιโลกรัม และผู้วิจัยระบุว่าถ้าจะทำให้การ จัดการเกิดมีประสิทธิภาพต้องขึ้นอยู่กับความร่วมมือของประชาชนเป็นหลักแสดง ให้เห็นว่าภาครัฐควรมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในท้องถิ่นเช่น การให้ความรู้ การให้ประชาชนได้ร่วมแสดง ความคิดเห็น ในการจัดการขยะอันตรายที่มาจากชุมชน

สุทัศน์ ทองสถิต (2549) ได้ทำการศึกษาถึงการจัดการขยะอันตราย (แบตเตอรี่รถยนต์ รถจักรยานยนต์) โดยผู้วิจัยได้เสนอให้นำมาตรการทางภาษีมาเป็นเครื่องมือในการจัดการซึ่งผล การศึกษา พบว่าการจัดการขยะอันตรายกลุ่มแบตเตอรี่ โดยใช้มาตรการทางภาษีนี้อาจปฏิบัติได้ ผลสำเร็จต้องอาศัย การช่วยเหลือจากภาครัฐ กล่าวคือรัฐต้องมีการเก็บภาษีที่สูงขึ้นในกลุ่มแบตเตอรี่ที่ไม่สามารถใช้ซ้ำได้ เนื่องจาก เป็นกลุ่มที่กลายเป็นขยะอันตราย ในปริมาณที่สูงกว่ากลุ่มที่ใช้ซ้ำได้ในทางตรงกันข้ามต้องลดภาษีกับแบตเตอรี่ ในกลุ่มที่น่ากลับมาใช้ซ้ำได้ภาครัฐต้องช่วยเหลือใน เรื่องของศูนย์กลางรับซื้อซากแบตเตอรี่ที่ใช้แล้วเพื่อเป็น การป้องกันอันตรายที่เกิดขึ้นกับประชาชนหรือร้านค้าที่จะนำแบตเตอรี่ที่ใช้แล้ว ไปทำการแยกชิ้นส่วนด้วย ตนเอง

Dahlen (2008) ศึกษาการคัดแยกขยะมูลฝอยที่มาจากครัวเรือนที่ประเทศสวีเดน โดยปกติในประเทศ สวีเดนผู้บริโภค ต้องจ่ายเงินสำหรับสินค้านั้นสองส่วนส่วนแรกคือเงินค่าสินค้า ส่วนที่สองคือเงินค่าบริหารจัดการ เมื่อสินค้านั้นต้องเป็นขยะ ซึ่งราคาที่ต้องจ่ายทั้งสองส่วนนี้ถูกรวมไว้ในราคาของสินค้าแล้วสำหรับชนิดของขยะที่ สมาชิกในครัวเรือนทำการคัดแยกไว้มากที่สุดคือ ขยะที่มี ส่วนประกอบของโลหะขยะประเภทพลาสติก และขยะ ประเภทกระดาษหีบห่อบรรจุภัณฑ์ ตามลำดับ

Wagner et al. (2013) ศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเพิ่มประสิทธิภาพจู้ดรับขยะอันตราย ที่มาจาก ชุมชน โดยศึกษาในเมือง San Luis Obispo รัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเมืองนี้ ประชาชนไม่ ให้ความสนใจในเรื่องการคัดแยกขยะอันตรายที่มาจากชุมชน ดังนั้นผู้วิจัยได้ทดลองตั้งจู้ดรับขยะอันตรายที่มาจากชุมชนที่ ร้านค้าปลีกโดยใช้ระยะเวลาการศึกษา 1 ปีและกำหนดสิ่งที่รับ คืนได้แก่ หลอดไฟที่เสียแล้ว แบตเตอรี่ อุปกรณ์มีคม และสีทาบ้าน ปรากฏว่าประชาชนมีอัตราการ ส่งขยะอันตรายที่มาจากชุมชนกลับคืนที่สูงขึ้น (หลอดไฟร้อยละ 36.44 แบตเตอรี่ร้อยละ 21.4 อุปกรณ์มีคมร้อยละ 72.65 และสีทาบ้านร้อยละ 28.43) โดยผู้วิจัยสรุปว่าประสิทธิภาพของ จู้ดรับคืน นี้ขึ้นอยู่กับความสะดวกในการเดินทางของประชาชนมายังศูนย์รับกำจัดตั้งนั้น ต้องจัดหาจู้ดรับคืนที่มี ความสะดวกสบายให้กับประชาชน เช่น ระยะทางไม่ไกลจากชุมชน จู้ดรับคืนมองเห็นได้ง่าย ชัดเจน เข้าถึงง่าย และควรอยู่ติดหรืออยู่ในแหล่งการค้า

2.4 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการประเมินโครงการ

2.4.1 ความหมายของการประเมินโครงการ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการไว้หลายท่านสรุปได้ดังนี้

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2544 : 117) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ก่อให้เกิด สารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินใจสัมฤทธิ์ของโครงการ ซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญ ของการบริหารงานเชิงระบบจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่เมื่อดำเนินงานโครงการสิ้นสุดแล้วต้องมีการประเมินโครงการ

สมคิด พรหมจ้อย(2544 : 48) กล่าวว่า การประเมินโครงการ หมายถึง กระบวนการที่ทำให้เกิด สารสนเทศในการปรับปรุงโครงการและสารสนเทศในการตัดสินใจสัมฤทธิ์ผลของโครงการ

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2546 : 93) กล่าวว่า การประเมิน คือการหาแนวทางตัดสินใจการค้นหาลู่ทางที่ โครงการได้ดำเนินการไปแล้วสิ่งใดที่ควรดำเนินการต่อไปตามวัตถุประสงค์ของโครงการและศึกษาว่าระหว่าง ดำเนินการนั้นมีปัญหาใดบ้าง ที่ควรปรับปรุงเพื่อบรรลุเป้าหมายของโครงการ

พิสนุ พองศรี(2550 : 4) ได้ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่า การประเมิน เป็นกระบวนการ ตัดสินใจของคุณค่าของสิ่งหนึ่งสิ่งใด โดยนำเอาสารสนเทศหรือผลจากการค้นคว้าเปรียบเทียบกับเกณฑ์ ที่กำหนด ไว้จากความหมายของการประเมินโครงการดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า การประเมินโครงการเป็นผลจากการวัดผลที่ เกิดขึ้นจากผลของการปฏิบัติงานจริง เพื่อเอาผลนั้นไปเปรียบเทียบกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่กำหนดไว้ อันจะทำให้ทราบว่า การปฏิบัติงานตามแผน หรือโครงการ บรรลุวัตถุประสงค์ เป้าหมายมากน้อยเพียงใด

2.4.2 ประเภทของการประเมินโครงการ

การแบ่งประเภทการประเมินโครงการคงมิใช่เป็นการกำหนดเกณฑ์เด็ดขาดแต่จำเป็นต้องอาศัยเกณฑ์หลายชนิดมาจำแนกประเภทเช่น ใช้เวลา วัตถุประสงค์ วิธีการและรูปแบบการประเมินมาบ่งบอกถึงประเภทของการประเมิน ซึ่งในที่นี้อาจจำแนกการประเมินโครงการออกเป็น 4 ประเภทดังนี้

1.การประเมินโครงการก่อนดำเนินการ (Preliminary Evaluation) เป็นการศึกษาประเมินความเป็นไปได้ (Feasibility Study) ก่อนที่เริ่มโครงการใดๆ โดยอาจทำการศึกษาถึงประสิทธิภาพของปัจจัยป้อนความเหมาะสมของกระบวนการ ที่คาดว่าจะนำมาใช้ในการบริหารจัดการโครงการ ปัญหา อุปสรรค ความเสี่ยงของโครงการ ตลอดจนผลลัพธ์ หรือประสิทธิผลที่คาดว่าจะได้รับในขณะเดียวกันก็อาจจะศึกษาผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในด้านต่างๆ เช่น (อนุรักษ์ ปัญญาวัฒน์ (มปป.) เอกสารประกอบการสอนระดับบัณฑิตศึกษา เรื่องแนวคิดการประเมินโครงการ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่) ดังนี้

การประเมินผลกระทบด้านสังคม(Social Impact Assessment-SIA)

การประเมินผลกระทบด้านนิเวศ(Ecological Impact Assessment-EIA)

การประเมินผลกระทบด้านการเมือง(Political Impact Assessment-PIA)

การประเมินผลกระทบด้านเทคโนโลยี(Technological Impact Assessment-TIA)

การประเมินผลกระทบด้านประชากร (Population Impact Assessment-PIA)

การประเมินผลกระทบด้านนโยบาย (Policy Impact Assessment-POIA)

การประเมินผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ (Economic Impact Assessment)

การประเมินโครงการก่อนการดำเนินการนี้มีประโยชน์สำหรับนักลงทุน เพื่อศึกษาดูว่าก่อนลงมือโครงการใดๆจะเกิดความคุ้มค่าแก่การลงทุน(Cost effectiveness) หรือจะเกิดผลกระทบต่อระบบสิ่งแวดล้อมทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ประชากร เทคโนโลยี และระดับนโยบายหรือไม่ หากได้ทำการศึกษารอบคอบแล้วอาจจะได้ผลการคาดการณ์ล่วงหน้าว่าจะได้เกิดประโยชน์หรือโทษอย่างไร ปัญหา อุปสรรค เป็นอย่างไร เพื่อผู้เป็นเจ้าของโครงการจะได้ตัดสินใจล่วงหน้าว่าจะเลิกล้มโครงการหรือปรับปรุงองค์ประกอบและกระบวนการบริหารจัดการโครงการเพียงใดเพื่อให้เกิดผลดี

2.การประเมินระหว่างดำเนินการโครงการ (Formative evaluation) เป็นการประเมินผลเพื่อการปรับปรุงเป็นสำคัญ ซึ่งมักจะใช้ประเมินผลระหว่างแผนหรือระหว่างพัฒนาโครงการผลที่ได้จาก Formative evaluation นั้นจะช่วยตั้งวัตถุประสงค์ของโครงการให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แท้จริง นอกจากนั้นFormative evaluation อาจใช้ในระหว่างดำเนินโครงการจะช่วยตรวจสอบว่าโครงการได้ดำเนินไปตามแผนของโครงการอย่างไร อาจเรียกชื่อเฉพาะว่า Implementation evaluation หรือ Formative evaluation อาจตรวจสอบความก้าวหน้าของโครงการว่าดำเนินได้ผลเพียงไร เรียกว่า Progress evaluation โดยทั่วไปแล้ว Formative evaluation อาจใช้ประเมินสิ่งต่อไปนี้

1. ทบทวนแผนของโครงการ

2. การสร้างแผนของโครงการ

3. การพัฒนาแบบสอบถาม (Questionnaire) หรือรายการ (Check list) สำหรับรวบรวมข้อมูลตามเรื่องที่ต้องการ

4. การคัดเลือกวิธีการวัดผลที่เหมาะสม

5. การกำหนดตารางเวลาการประเมินผลให้สอดคล้องกับการดำเนินโครงการ

6. การเตรียมข้อมูลที่จะเป็นข่าวสารสำหรับการรายงานและเสนอแนะสำหรับการตัดสินใจเกี่ยวกับการดำเนินโครงการ

7. การแนะนำแนวทางปรับปรุง การแก้ปัญหา และการเปลี่ยนแปลงการปฏิบัติของโครงการ

3. การประเมินเมื่อสิ้นสุดโครงการหรือประเมินผลผลิต (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลรวมสรุป มักจะใช้ประเมินหลังสิ้นสุดโครงการสำหรับโครงการที่มีการดำเนินระยะยาวก็อาจใช้ (Summative Evaluation) ในการสรุปย่อความระยะยาวต่างๆ ข้อมูลที่ได้จากระยะต่างๆจะช่วยให้มีการประเมินสรุปรวมนั้นส่วนใหญ่จะรวบรวมจากผลของFormative Evaluation เป็น Summative Evaluation ซึ่งผลสรุปที่ได้จะนำไปสู่การรายงานได้ว่า โครงการได้บรรลุเป้าหมาย (Goals) หรือไม่อย่างไร ตลอดจนการรายงานถึงสถานภาพของโครงการว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวเพียงไรมีปัญหาหรืออุปสรรคใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้ผู้บริหารโครงการสามารถนำไปสู่การตัดสินใจว่าโครงการนั้นควรดำเนินการต่อหรือยกเลิก

4. การประเมินประสิทธิภาพ การประเมินโครงการโดยทั่วไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศไทยที่ผ่านมายังจำกัดอยู่แต่เพียงการประเมินผลผลิต โดยมุ่งที่จะทราบความสำเร็จหรือความล้มเหลวของโครงการเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อประกอบการตัดสินใจของผู้ให้บริการหรือผู้ให้ทุนในการยุติหรือขยายโครงการแต่ในปัจจุบันนักประเมินและผู้บริหารโครงการได้ตระหนักถึงความสำคัญของการประเมินประสิทธิภาพของโครงการด้วย โดยถือว่าเป็นประเภทของการประเมินที่จำเป็นสำหรับโครงการบริการทั่วไป เพราะจะช่วยเสริมให้โครงการเหล่านั้นสามารถดำเนินการอย่างสอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งโครงการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาท้องถิ่นหรือโครงการที่เป็นตัวกำหนดเกณฑ์สำคัญสำหรับประกันโครงการขนาดใหญ่ระดับชาติที่จะไม่ต้องสูญเสียทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดโดยไม่จำเป็นการดำเนินโครงการบริการสังคมนั้นจะไม่มุ่งแต่เพียงความสำเร็จของโครงการเท่านั้น แต่จะต้องให้คุ้มค่าในเชิงของประสิทธิภาพด้วยโดยปกติการประเมินประสิทธิภาพของโครงการมักจะเริ่มจากคำถามต่างๆกันเช่น

1. ความสำเร็จของโครงการนั้นๆเมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายแล้วมีความเหมาะสมหรือไม่
 2. ผลผลิตของโครงการเกิดจากปัจจัยที่ลงทุนไปใช้หรือไม่
 3. โครงการนี้มีผลผลิตสูงกว่าโครงการอื่นๆ เมื่อลงทุนเท่ากันหรือไม่ และเพราะเหตุใด
- (เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี (2546) การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ พิมพ์ครั้งที่ 3 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)

2.4.3 การบริหารโครงการ

การบริหารงานให้ประสบความสำเร็จจำเป็นต้องดำเนินการทั้ง 2 อย่างคือ วางแผนที่ดี มีระบบและดำเนินการบริหารโครงการให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในโครงการ ผู้ประเมินจึงศึกษาค้นคว้าเอกสารเกี่ยวกับการบริหารโครงการ ดังนี้

สมคิด พรหมจ้อย (2550:32-34) ได้กล่าวถึงการบริหารโครงการ หมายถึง กระบวนการดำเนินโครงการอย่างต่อเนื่องเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการที่กำหนดไว้ ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการคือ การวางแผน (Planing) การปฏิบัติตามแผน (Implementation) การติดตามและการประเมินผล (Evaluation) ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบการบริหารโครงการ

2.4.4 รูปแบบการประเมินโครงการ

2.4.4.1 แนวคิดและโมเดลชิปในการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Srufflebeam's CIPP Model)

ในปี ค.ศ. 1971 สตัฟเฟิลบีมและคณะได้เขียนหนังสือทางการประเมินออกมาหนึ่งเล่มชื่อ “Educational Evaluation and decision Making” หนังสือเล่มนี้ได้เป็นที่ยอมรับกันอย่างกว้างขวางในวงการศึกษาของไทยเพราะได้ให้แนวคิดและวิธีการทางการวัดและประเมินผลการศึกษาได้อย่างน่าสนใจ และทันสมัยด้วยนอกจากนั้นสตัฟเฟิลบีม ก็ได้เขียนหนังสือเกี่ยวกับการประเมินและรูปแบบของการประเมินอีกหลายเล่มอย่างต่อเนื่อง จึงกล่าวได้ว่าท่านผู้นี้เป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทฤษฎีการประเมินจนเป็นที่ยอมรับกันทั่วไปในปัจจุบันเรียกว่า CIPP Model

รูปแบบการประเมินแบบชิป (Cipp Model) เป็นการประเมินภาพรวมของโครงการ ตั้งแต่บริบท ปัจจัยป้อนกระบวนการและผลผลิต (Context, Input, Process and product) โดยจะใช้วิธีการสร้างเกณฑ์และประสิทธิภาพของโครงการ ทั้งภาพรวมหรือรายปัจจัยเป็นสำคัญ ซึ่งพออธิบายได้ดังนี้ การประเมินด้านบริบท หรือประเมินเนื้อความ (context Evaluation) เป็นการศึกษาปัจจัยพื้นฐานที่นำไปสู่การพัฒนาเป้าหมายของโครงการ ได้แก่ บริบทของสภาพแวดล้อม นโยบาย วิสัยทัศน์ ปัญหา แหล่งทุนสภาพความผันผวนทางด้านสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองตลอดจนแนวโน้มการก่อตัวของปัญหาที่อาจจะเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินโครงการ เป็นต้น

การประเมินปัจจัยป้อน (Input Evaluation) เพื่อค้นหาประสิทธิภาพขององค์ประกอบที่นำมาเป็นปัจจัยป้อนซึ่งในด้านการท่องเที่ยวอาจจะจำแนกเป็นบุคคลสิ่งอำนวยความสะดวก เครื่องมือ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ ศักยภาพการบริหารงาน ซึ่งแต่ละปัจจัยก็ยังจำแนกย่อยออกไปอีกเช่น บุคคล อาจพิจารณาเป็น เพศ อายุ มีสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจ ความพึงพอใจ ความคาดหวัง ทัศนคติ ศักยภาพ ความสามารถ ประสบการณ์ ความรู้ คุณวุฒิทางการศึกษา ถิ่นที่อยู่และลักษณะกระบวนการกลุ่ม เป็นต้น

การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการศึกษาต่อจากการประเมินบริบทและปัจจัยป้อนว่ากระบวนการเป็นไปตามแผนที่วางไว้ เป็นการศึกษาค้นหาข้อบกพร่องจุดอ่อนหรือจุดแข็งของกระบวนการบริหารจัดการโครงการที่จะนำโครงการบรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ว่ามีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด

การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการตรวจสอบประสิทธิผลของโครงการ โดยเฉพาะความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับผลลัพธ์ที่ได้แล้วนำเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไปตัดสิน เกณฑ์มาตรฐานนั้นอาจจะกำหนดขึ้นเองหรืออาศัยเกณฑ์ที่บุคคลหรือหน่วยงานอื่นกำหนดไว้ก็ได้

2.4.4.2 แนวความคิดและแบบจำลองของ R.W. Tyler

R.W. Tyler เป็นนักประเมินรุ่นแรกๆ ในปี ค.ศ. 1930 และเป็นผู้ที่เริ่มต้นบุกเบิกแนวความคิดเห็นเกี่ยวกับการประเมินโครงการ เขามีความเห็นว่าการประเมินคือการเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะอย่าง (performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้” โดยมีความเชื่อว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจนรัดกุมและจำเพาะเจาะจงแล้วจะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง จากคำจำกัดความของการประเมินดังกล่าวแล้วนี้จะเห็นได้ว่า มีแนวความคิดเห็นว่าโครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ดูได้จากผลผลิตของโครงการว่าตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่แรกหรือไม่เท่านั้น แนวความคิดในลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า “แบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal Attainment Model or Objective) เรียกว่า Tyler's Goal Attainment Model ซึ่งต่อมาปี 1950 ได้มีรูปแบบ มาใช้เป็นกระบวนการตัดสินการบรรลุวัตถุประสงค์ของสิ่งที่ทำการประเมิน (R.W. Tyler.1950) เรียกว่า “Triple Ps Model” ดังนี้

P-Philosophy & Purpose -ปรัชญา/จุดมุ่งหมาย

P-Process -กระบวนการ

P-Product -ผลผลิต

ในการประยุกต์ใช้ในการประเมินโครงการทางการศึกษาได้โดยการประเมินความสัมพันธ์ของทั้ง 3 ว่าปรัชญา/จุดมุ่งหมายของโครงการมีความสัมพันธ์กับกระบวนการและผลผลิตหรือไม่ ถ้าประเมินเป็นส่วนๆก็จะประเมินในด้านประสิทธิภาพของปรัชญา/จุดมุ่งหมายและกระบวนการประเมินประสิทธิภาพของผลผลิตว่าตรงกับปรัชญา/จุดมุ่งหมายหรือไม่ มีประสิทธิภาพเพียงใด เป็นต้น

2.4.4.3 แนวความคิดของ Robert E. Stake ในการประเมิน

แนวความคิดของ Robert E. Stake นั้น คำนึงถึงความต้องการสารสนเทศที่แตกต่างกันของบุคคลหลายๆฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการในการประเมินโครงการผู้เกี่ยวข้องคนหนึ่งอาจต้องการทราบเกี่ยวกับความแน่นอนและสอดคล้องในการวัดเพื่อการประเมินนั้นๆ ในขณะที่ผู้เกี่ยวข้องคนอื่นอาจต้องการทราบทิศทางการดำเนินงานของโครงการหรือผู้ใช้ผลผลิตของโครงการ อาจมีความต้องการอีกรูปหนึ่งสำหรับนักวิจัยอาจต้องการสารสนเทศที่แตกต่างไปจากผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ เพราะการประเมินนั้นเพื่อที่จะรู้เรื่องราวต่างๆของโครงการอย่างละเอียดลึกซึ้ง เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ

ดังนั้นการประเมินโครงการจึงต้องมีการบรรยายเกี่ยวกับ โครงการอย่างละเอียดเพื่อให้ครอบคลุมถึงสารสนเทศที่จะต้องสนองความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการนั้น จึงเสนอรูปแบบของการประเมินโครงการอย่างมีระบบโดยการบรรยายและตัดสินคุณค่า เกี่ยวกับโครงการตามหลักการของโครงการนั้น ๆ ได้ตั้งชื่อแบบจำลองในการประเมินผลของเขาว่าแบบจำลอง การสนับสนุน (Countenance Model Stake ได้เน้นว่า การประเมินโครงการจะต้องมี 2 ส่วน คือ การบรรยาย (Descriptive) และการตัดสินคุณค่า (Judgment)

ในภาคการบรรยายนั้น ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้ประเมินจะต้องหาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับโครงการให้ได้มากที่สุดประกอบด้วย 2 ส่วนคือ

1. เป้าหมายหรือความคาดหวัง (Goal or Intents) เป้าหมายที่ครอบคลุมนโยบายทั้งหมดสำหรับการประเมินการศึกษา ไม่ควรจะสนใจเป้าหมายเฉพาะในแง่พฤติกรรมของผู้เรียนเพียงอย่างเดียว ต้องคำนึงถึงองค์ประกอบอื่นๆด้วยความคาดหวังนี้ประกอบด้วย 3 ส่วนคือ

1.1 ส่งนำ (Antecedence) เป็นสภาพที่มีอยู่ก่อน ซึ่งอาจจะเกี่ยวพันกับผลของการเรียนการสอน

1.2 ปฏิบัติการ (Transactions) เป็นผลสำเร็จของการจัดกระทำงานเป็นองค์ประกอบของขบวนการเรียนการสอน

1.3 ผลลัพธ์ (Outcomes) เป็นผลของโปรแกรมทางการศึกษา

2. สิ่งที่เป็นจริงหรือสังเกตได้ (Observations) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริงในสภาพความเป็นจริงมีส่วนประกอบ 3 ส่วนเช่นกันคือ สิ่งนำปฏิบัติการและผลลัพธ์ความสอดคล้องระหว่างสิ่งที่คาดหวังกับสิ่งที่เป็จริง มิได้เป็นตัวชี้บ่งว่าข้อมูลที่เราได้มีความเที่ยงหรือความตรง แต่เป็นเพียงสิ่งที่แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่ตั้งใจไว้ได้เกิดขึ้นจริงเท่านั้น

ในภาคการตัดสินใจคุณค่าเป็นส่วนที่จะตัดสินว่า โครงการประสบความสำเร็จหรือไม่เพียงใด นักประเมินต้องพยายามศึกษาว่า มาตรฐานอะไรบ้างที่เหมาะสมในการที่จะนำมาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจโดยทั่วไป เกณฑ์ที่ใช้มี 2 ชนิดคือ

1. เกณฑ์สัมบูรณ์ (Absolute Criterion) เป็นเกณฑ์ที่เราตั้งไว้ อาจเกิดขึ้นก่อนโดยมีความเป็นอิสระจากพฤติกรรมของกลุ่ม

2. เกณฑ์สัมพัทธ์ (Relative Criterion) เป็นเกณฑ์ที่ได้มาจากพฤติกรรม ของกลุ่มถ้าผู้ประเมินไม่สามารถหามาตรฐาน ที่จะนำมาเปรียบเทียบได้ก็ต้องพยายามหาโครงการอื่นที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน มาเปรียบเทียบเพื่อช่วยในการตัดสินใจ แบบจำลองนี้มุ่งเน้นความสอดคล้องและความสมเหตุสมผล ของเมตริกบรรยายและเมตริกตัดสินคุณค่าสำหรับความสอดคล้องนั้น มี 2 ลักษณะคือ

2.1.Contingence เป็นความสอดคล้องเชิงเหตุผล จะพิจารณาความสัมพันธ์ ในแนวตั้งตามของ Stake

2.2.Congruence เป็นความสอดคล้องที่ปรากฏขึ้นจริงหรือเป็นความสอดคล้องในเชิงประจักษ์ (empirical) พิจารณาความสัมพันธ์ในแนวนอนตามของ Stake ข้อดีสำหรับรูปแบบของการประเมินของ Stake คือเสนอวิธีการประเมินเป็นระบบเพื่อจัดเตรียมข้อมูลเชิงบรรยาย และตัดสินคุณค่ามีมาตรฐานในการประเมินปรากฏชัดเจนแต่มีข้อจำกัดคือ เซลล์บางเซลล์ของเมตริกมีความคาบเกี่ยวกันและความแตกต่างระหว่างเซลล์ไม่ชัดเจน ซึ่งอาจจะทำให้เกิดความขัดแย้งภายในโครงการได้

2.5 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับองค์การบริหารส่วนจังหวัด

2.5.1 ประวัติและความเป็นมาขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

การจัดรูปแบบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ใช้อยู่ในปัจจุบันได้มีการปรับปรุงแก้ไข และวิวัฒนาการมาตามลำดับโดยจัดให้สภาจังหวัดขึ้น เป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2476 ตามความในพระราชบัญญัติจัดระเบียบเทศบาล พ.ศ.2476 ฐานะของสภาจังหวัดขณะนั้นมีลักษณะเป็นองค์การแทนประชาชน ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาหารือแนะนำแก่คณะกรรมการจังหวัด ยังมิได้มีฐานะเป็นนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาค หรือเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นตามกฎหมายต่อมาในปี พ.ศ. 2481 ได้มีการตราพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 ขึ้นโดยมีความประสงค์ที่จะแยกกฎหมายที่เกี่ยวกับสภาจังหวัด ไว้โดยเฉพาะสำหรับสาระสำคัญของพระราชบัญญัติฯ นั้น ยังมิได้มีการเปลี่ยนแปลงฐานะและบทบาทของสภาจังหวัดไปจากเดิม กล่าวคือสภาจังหวัดยังคงทำหน้าที่เป็นสภาที่ปรึกษาของคณะกรรมการจังหวัดเท่านั้น จนกระทั่งได้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2495 ซึ่งกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นหัวหน้าปกครองบังคับบัญชาข้าราชการและรับผิดชอบบริหารราชการในส่วนจังหวัดของกระทรวง ทบวงกรมต่างๆ โดยตรงแทนคณะกรรมการจังหวัดเดิม โดยผลแห่งพระราชบัญญัติฯ นี้ทำให้สภาจังหวัดมีฐานะเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด แต่เนื่องจากบทบาทและการดำเนินงานของสภาจังหวัด ในฐานะที่ปรึกษาซึ่งคอยให้คำแนะนำและควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของจังหวัด ไม่สู้จะได้ผลตามความมุ่งหมายเท่าใดนักจึงทำให้เกิดแนวคิดที่จะปรับปรุงบทบาทของสภาจังหวัด ให้มีประสิทธิภาพ โดยให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วน ในการปกครองตนเองยิ่งขึ้นในปี พ.ศ. 2498 อันมีผลให้เกิด "องค์การบริหารส่วนจังหวัด" ขึ้นตามภูมิภาคต่อมาได้มีการประกาศคณะปฏิวัติฉบับที่ 218 ลงวันที่ 29 กันยายน 2515 ซึ่งเป็นกฎหมายแม่บทว่าด้วยการจัดระเบียบ บริหารราชการแผ่นดิน กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง เมื่อสภาจังหวัดแปรสภาพมาเป็นสภาการปกครองท้องถิ่น จึงมีบทบาทและอำนาจหน้าที่เพิ่มขึ้นอย่างมากดังนั้นเพื่อประโยชน์ในการทำความเข้าใจอำนาจหน้าที่และบทบาทของสภาจังหวัดจากอดีตจนถึงปัจจุบันจึง ขอแบ่งระยะวิวัฒนาการของสภาจังหวัดออกเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1. ในอดีต (พ.ศ. 2476 - 2498) นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2476 ที่ได้มีการจัดตั้งสภาจังหวัดขึ้นตามพระราชบัญญัติระเบียบเทศบาล พ.ศ. 2476 ซึ่งนับเป็นจุดกำเนิดและรากฐานของการพัฒนาที่ทำให้มีหน่วยงานปกครองท้องถิ่น ในรูปองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นจนถึงปี พ.ศ.2498 นั้น อาจกล่าวโดยสรุปถึงฐานะอำนาจหน้าที่บทบาทของสภาจังหวัดได้ว่ามีลักษณะดังนี้ ฐานะสภาจังหวัดในขณะนั้นก็ยังมิได้มีฐานะเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นและ เป็นนิติบุคคลที่แยกต่างหากจากราชการบริหารส่วนภูมิภาค ตามกฎหมายเป็นเพียงองค์กรตัวแทนประชาชน รูปแบบหนึ่งที่ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาแนะนำแก่จังหวัด ซึ่งพระราชบัญญัติบริหารราชการแห่งพระราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2476 กำหนดให้จังหวัดเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนภูมิภาค อำนาจการบริหารงานในจังหวัดอยู่ภายใต้การดำเนินงานของคณะกรรมการจังหวัด ซึ่งมีผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานสภาจังหวัด จึงมีบทบาทเป็นเพียงที่ปรึกษาเกี่ยวกับกิจการของสภาจังหวัดแก่คณะกรรมการจังหวัด และคณะกรรมการจังหวัดไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามเสมอไป กระทั่งในปี พ.ศ. 2495 ได้มีการตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนแผ่นดินกำหนดให้ผู้ว่าราชการจังหวัด สภาจังหวัด เปลี่ยนบทบาทจากสภาที่ปรึกษาของกรรมการจังหวัดมาเป็นสภาที่ปรึกษาของผู้ว่าราชการจังหวัด สำหรับอำนาจหน้าที่ของสภาจังหวัดพระราชบัญญัติสภาจังหวัด พ.ศ. 2481 มาตรา 25 ได้กำหนดให้สภาจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. ตรวจสอบและรายงานเรื่องงบประมาณที่ทางจังหวัดตั้งขึ้นและสอบสวนการคลังทางจังหวัดตามระเบียบซึ่งจะได้มีกฎกระทรวงกำหนดไว้

2. แบ่งสรรเงินทุนอุดหนุนของรัฐบาลระหว่างบรรดาเทศบาลในจังหวัด

3. เสนอข้อแนะนำและให้คำปรึกษาต่อคณะกรรมการจังหวัดในกิจการจังหวัดดังต่อไปนี้

ก. การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน

ข. การประถมศึกษาและอาชีวศึกษา

ค. การป้องกันโรค การบำบัดโรค การจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาล

ง. การจัดให้มีและบำรุงทางบก ทางน้ำ

จ. การกสิกรรมและการขนส่ง

ฉ. การเก็บภาษีอากรโดยตรงซึ่งจะเป็นรายได้ส่วนจังหวัด

ช. การเปลี่ยนแปลงเขตหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และเขตเทศบาล

4. ให้คำปรึกษาในกิจการคณะกรรมการจังหวัดร้องขอ

ระยะที่ 2. ในปี (พ.ศ. 2498 - 2540) การจัดตั้งและการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในปัจจุบันเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบราชการส่วนจังหวัดพ.ศ. 2498 ซึ่งกำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลและประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 218 ได้กำหนดให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ดังนั้นองค์การบริหารส่วนจังหวัดจึงเป็นหน่วยราชการบริหารส่วนท้องถิ่น ที่มีฐานะเป็นนิติบุคคลและในพระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดอำนาจ หน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้เช่น การรักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน การศึกษา การทำนุบำรุงศาสนาและการส่งเสริมวัฒนธรรม การสาธารณสุข การป้องกันโรค การบำบัดโรคและการจัดตั้งและบำรุงสถานพยาบาลฯ เป็นต้น นอกจากนี้องค์การบริหารส่วนจังหวัดยังอาจทำกิจการซึ่งอยู่นอกเขต เมื่อกิจการนั้นจำเป็นต้องทำและเป็นการเกี่ยวเนื่องกับกิจกรรม ที่ดำเนินตามอำนาจหน้าที่ที่อยู่ในเขตของตนโดยได้รับความยินยอมจากสภาเทศบาล คณะกรรมการสุขาภิบาล สภาจังหวัดหรือสภาตำบลที่เกี่ยวข้องนั้นและได้รับอนุมัติจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยแล้วด้วย

ระยะที่ 3. ปี (พ.ศ. 2540 - ปัจจุบัน) พระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 ได้ผ่านการพิจารณาของรัฐสภาและประกาศในราชกิจจานุเบกษา เล่ม 114 ตอนที่ 62 ก ลงวันที่ 31 ตุลาคม 2540 โดยใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 พฤศจิกายน 2540 เป็นต้นมา พระราชบัญญัติดังกล่าวเป็นกฎหมาย ที่กล่าวถึงระเบียบวิธีการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ซึ่งเป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่องค์การบริหารส่วนบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 สำหรับเหตุผลของการใช้พระราชบัญญัติฉบับนี้ อาจพิจารณาได้จากบทบัญญัติของพระราชบัญญัติซึ่งระบุว่า "โดยที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จัดตั้งขึ้น ตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นที่รับผิดชอบในพื้นที่ทั้งจังหวัด ที่อยู่นอกเขตสุขาภิบาลและเทศบาล เมื่อได้มีพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล ในการนี้สมควรปรับปรุงบทบาทและอำนาจหน้าที่ ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้สอดคล้องกัน และปรับปรุงโครงสร้างขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้เหมาะสมยิ่งขึ้น" นอกจากนี้จะพิจารณาในเหตุผลของพระราชบัญญัติแล้ว จากบันทึกการประชุมคณะกรรมการวิสามัญผู้แทนราษฎร ซึ่งพิจารณาร่างพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด ครั้งที่ 2 วันที่ 13 มีนาคม 2540 ที่ประชุมได้อภิปรายประเด็นวัตถุประสงค์ของการออกกฎหมายสรุปว่า

1. เพื่อจัดระบบบริหารให้มีประสิทธิภาพซึ่งปัจจุบันมีปัญหาด้านการบริหารจัดการด้านพื้นที่และรายได้เข้าซ้อน
2. เพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนตามการเปลี่ยนแปลงของการเมืองการปกครองท้องถิ่นที่มีการเปลี่ยนแปลงทางด้านการขยายความเจริญเติบโตของแต่ละท้องถิ่น
3. เพื่อเป็นการถ่ายโอนอำนาจการปกครองส่วนภูมิภาคมาสู่ท้องถิ่น โดยให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดทำหน้าที่ในการประสานกับองค์กรปกครองท้องถิ่น การประสานกับรัฐบาลและตัวแทนหน่วยงานของรัฐ การถ่ายโอนภารกิจและงบประมาณที่เคยอยู่ในภูมิภาคไปอยู่ในองค์การบริหารส่วนจังหวัด
4. เพื่อเป็นการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นให้มากยิ่งขึ้นโดยจะเพิ่มอิสระให้กับองค์การบริหารส่วนจังหวัดมากขึ้นด้วยโดยการลดการกำกับดูแลจากส่วนกลางลง

2.5.2 โครงสร้างการบริหารองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 แบ่งออกเป็น 2 ฝ่าย ดังนี้

1. ฝ่ายนิติบัญญัติ มาจากการเลือกตั้งในท้องถิ่นเรียกว่า "สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด" จากทุกอำเภอและกิ่งอำเภอรวมกัน ทำหน้าที่ในสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเพื่อการออกข้อบัญญัติงบประมาณการกำหนดนโยบายการอนุมัติจัดทำแผนพัฒนาการกำกับดูแลการปฏิบัติงานของฝ่ายบริหาร ให้เป็นไปตามมติของสภาสำหรับจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัด จะมีได้มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับจำนวนประชากรตามทะเบียนราษฎรปีสุดท้ายที่มีการเลือกตั้งคือ ในจังหวัดที่มีราษฎรไม่เกินห้าแสนคน มีได้ 24 คนมีราษฎรตั้งแต่ห้าแสนคนไม่เกินหนึ่งล้านคนมีได้ 30 คน มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งล้านคนไม่เกินหนึ่งล้านห้าแสนคนมีได้ 36 คน มีราษฎรตั้งแต่หนึ่งล้านห้าแสนคนไม่เกินสองล้านคนมีได้ 42 คนและมีราษฎรตั้งแต่สองล้านคนขึ้นไปมีได้ 48 คน ซึ่งกำหนดไว้ในพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 9 โดยจะอยู่ในวาระคราวละ 4 ปี

2. ฝ่ายบริหาร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัจจุบันมาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2546 (เดิมมาจากการเลือกตั้งสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดด้วยกัน) และให้นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดแต่งตั้งรองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขึ้นเป็นคณะผู้บริหารสำหรับจำนวนที่จะแต่งตั้งได้นั้นให้ถือจำนวนสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นเกณฑ์คือ จังหวัดใดที่มีสมาชิกยี่สิบสี่คนหรือสามสิบคนแต่งตั้งได้ 2 คนจังหวัดใดที่มีสมาชิกสามสิบหกคนหรือสี่สิบสองคนแต่งตั้งได้ 3 คน และจังหวัดใดที่มีสมาชิกสี่สิบแปดคนแต่งตั้งได้ 4 คนตามลำดับ

ซึ่งได้กำหนดไว้ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 มาตรา 35 ทั้งนี้มีหน้าที่ในการบริหารงานตามภารกิจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดภายใต้การกำกับดูแลของรัฐบาล เพื่อความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย และประโยชน์ของประชาชนโดยรวม

2.5.3 อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

กรอบนโยบายของพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ตามพระราชบัญญัติองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ. ศ. 2540 และที่แก้ไขเพิ่มเติมถึง ฉบับที่ 5 พ. ศ. 2562 บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดคือ มาตรา 45 องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจหน้าที่ ดำเนินกิจการภายในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด ดังต่อไปนี้

- (1) ตราข้อบัญญัติโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อกฎหมาย
- (2) จัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด
- (3) สนับสนุนสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น
- (4) ประสานงานและให้ความร่วมมือ ในการปฏิบัติหน้าที่ของสภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่น
- (5) แบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่สภาตำบลและราชการส่วนท้องถิ่นอื่น
- (6) อำนาจหน้าที่ของจังหวัดตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ. 2498 เฉพาะภายในเขตสภาตำบล
- (6/1)⁴⁶ ให้ความช่วยเหลือ ส่งเสริม และสนับสนุนในการดูการจราจรและการรักษาความสงบเรียบร้อย
- (7) คุ้มครอง ดุแล และบำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (7ทวิ)⁴⁷ บำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (7ทวิ)⁴⁸ จัดการ ส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งการจัดการหรือสนับสนุนการพัฒนาเด็กเล็ก
- (8) จัดทำกิจกรรมใดๆ อันเป็นอำนาจหน้าที่ของราชการส่วนท้องถิ่นอื่น ที่อยู่ในเขตองค์การบริหารส่วนจังหวัด และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้ราชการส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการ หรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง
- (9) จัดกิจกรรมอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้ หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

บรรดาอำนาจหน้าที่ใด ซึ่งเป็นของราชการส่วนกลาง หรือส่วนราชการส่วนภูมิภาค อาจมอบให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดปฏิบัติได้ ทั้งนี้ตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 45/1⁴⁹ การปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ต้องเป็นไปเพื่อประโยชน์สุขของประชาชน โดยใช้วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี และให้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด การจัดทำงบประมาณ การจัดซื้อจัดจ้าง การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน และการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร ทั้งนี้ให้เป็นไปตามกฎหมายระเบียบ ข้อบังคับว่าด้วยการนั้น และหลักเกณฑ์และวิธีการที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด

มาตรา 45 (8) แห่งพระราชบัญญัติ องค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2540 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้

ให้กิจการดังต่อไปนี้เป็นกิจการที่ราชการส่วนท้องถิ่นอื่น สมควรให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดร่วมดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ

- (1) จัดให้มีน้ำเพื่อการอุปโภค บริโภค และการเกษตร
- (2) กำจัดขยะมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล
- (3) บำบัดน้ำเสีย
- (4) บำรุงรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- (5) วางผังเมือง
- (6) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางบก ซึ่งอย่างน้อยต้องเป็นทางหลวงชนบทตาม กฎหมายว่าด้วยทางหลวง
- (7) จัดให้มีและบำรุงรักษาทางน้ำ
- (8) จัดให้มีท่าเทียบเรือ ท่าข้าม ที่จอดรถ และตลาด
- (9) ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย
- (10) รักษาความสงบเรียบร้อยและศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (11) จัดการศึกษา ทำนุบำรุงศาสนา และบำรุงรักษาศิลปะ จารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่น หรือวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น
- (12) จัดให้มีและบำรุงสถานที่สำหรับการกีฬา สถานพักผ่อนหย่อนใจ สวนสาธารณะและสวนสัตว์ตลอดจนสถานที่ประชุมอบรมสำหรับราษฎร
- (13) จัดให้มีการสังคมสงเคราะห์และการสาธารณูปการ
- (14) ป้องกันและบำบัดรักษาโรค
- (15) จัดตั้งและการบำรุงสถานพยาบาล
- (16) ส่งเสริมการท่องเที่ยว
- (17) ส่งเสริมและแก้ไขปัญหาการประกอบอาชีพ
- (18) กิจการที่ได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัด

พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติมถึง (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2549

หมวด 2 การกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะ

มาตรา 17 ภายใต้บังคับมาตรา 16 ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ดังนี้

(1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง และประสานการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดตามระเบียบที่คณะรัฐมนตรีกำหนด

(2) การสนับสนุนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

(3) การประสานและให้ความร่วมมือในการปฏิบัติหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

(4) การแบ่งสรรเงินซึ่งตามกฎหมายจะต้องแบ่งให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

(5) การคุ้มครอง ดูแล และบำรุงรักษาป่าไม้ ที่ดิน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

(6) การจัดการศึกษา

(7) การส่งเสริมประชาธิปไตย ความเสมอภาค และสิทธิเสรีภาพของประชาชน

(8) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของราษฎรในการพัฒนาท้องถิ่น

(9) การส่งเสริมการพัฒนาเทคโนโลยีที่เหมาะสม

(10) การจัดตั้งและดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวม

(11) การกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูลรวม

(12) การจัดการสิ่งแวดล้อมและมลพิษต่าง ๆ

(13) การจัดการและดูแลสถานียขนส่งทั้งทางบกและทางน้ำ

(14) การส่งเสริมการท่องเที่ยว

(15) การพาณิชย์ การส่งเสริมการลงทุน และการทำกิจการไม่ว่าจะดำเนินการเองหรือร่วมกับบุคคลอื่นหรือจากสหการ

(16) การสร้างและบำรุงรักษาทางบกและทางน้ำที่เชื่อมต่อระหว่างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

(17) การจัดตั้งและดูแลตลาดกลาง

(18) การส่งเสริมการกีฬา จารีตประเพณี และวัฒนธรรมอันดีงามของท้องถิ่น

(19) การจัดให้มีโรงพยาบาลจังหวัด การรักษาพยาบาล การป้องกันและควบคุมโรคติดต่อ

(20) การจัดให้มีพิพิธภัณฑ์และหอจดหมายเหตุ

(21) การขนส่งมวลชนและการวิศวกรรมจราจร

(22) การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

(23) การจัดให้มีระบบรักษาความสงบเรียบร้อยในจังหวัด

(24) จัดทำกิจการใดอันเป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นที่อยู่ในเขต และกิจการนั้นเป็นการสมควรให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นร่วมกันดำเนินการหรือให้องค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดทำ ทั้งนี้ ตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

(25) สนับสนุนหรือช่วยเหลือส่วนราชการ หรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในการพัฒนาท้องถิ่น

(26) การให้บริการแก่เอกชน ส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น

(27) การส่งเสริมเศรษฐกิจ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตเด็ก สตรี คนชรา และผู้ด้อยโอกาส

(28) จัดทำกิจการอื่นใดตามที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

(29) กิจการอื่นใดที่เป็นผลประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามที่คณะกรรมการประกาศกำหนด

ประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546

เพื่อให้การดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดในเขตจังหวัด เป็นไปด้วยความเรียบร้อย ไม่เกิดความซ้ำซ้อนในการดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด จึงสมควรกำหนดลักษณะของอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัด

อาศัยอำนาจตามมาตรา 12(15) และมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงประกาศกำหนดอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนจังหวัดไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ลักษณะของการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการให้บริการสาธารณะในเขตจังหวัด

(1) ดำเนินงานโครงการที่มีขนาดใหญ่เกินศักยภาพขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด

(2) เป็นการดำเนินงานที่ปรากฏถึงกิจกรรมที่เป็นภาพรวมขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด ที่มุ่งต่อประโยชน์ของท้องถิ่น หรือประชาชนเป็นส่วนรวม และไม่เข้าไปดำเนินงานที่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ในจังหวัดสามารถดำเนินการได้เอง

(3) เข้าไปดำเนินงานตามแผนงานหรือโครงการในลักษณะที่มีความคาบเกี่ยวต่อเนื่อง หรือมีผู้ที่ได้รับประโยชน์ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นมากกว่า 1 แห่งขึ้นไป

ข้อ 2 ในการดำเนินการตามอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามข้อ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัดควรจะดำเนินการเพื่อให้เป็นไปในลักษณะดังนี้ คือ

(1) การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเองและประสานการจัดทำแผนจังหวัด โดยการสร้างและพัฒนาระบบการประสานแผนการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดเพื่อนำไปสู่การใช้จ่ายงบประมาณในการพัฒนา ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสมดุล และคุ้มค่าทางเศรษฐกิจ

(2) การก่อสร้างและบำรุงรักษาโครงการที่เป็นโครงสร้างพื้นฐานขนาดใหญ่ หรือมีการเกี่ยวเนื่องกันหลายองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น หรือในลักษณะที่เป็นเครือข่ายหลักในการเชื่อมโยงกับแผนงานโครงการที่ดำเนินการโดยองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

(3) การจัดการศึกษา สาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชนในระดับจังหวัด และไม่เป็นการซ้ำซ้อนกับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขยายศักยภาพและมุ่งต่อผลสัมฤทธิ์ในการพัฒนาการศึกษา สาธารณสุข การสังคมสงเคราะห์ การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

(4) การส่งเสริมจารีต ประเพณี วัฒนธรรม การท่องเที่ยว การส่งเสริมการลงทุน และพาณิชย์กรรมของจังหวัด

(5) การจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระดับจังหวัด โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การทำหน้าที่เป็นองค์กรหลักในการกำจัดมูลฝอยสิ่งปฏิกูลรวมการดูแลระบบบำบัดน้ำเสียรวมให้แก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด

(6) ให้บริการด้านเทคนิค วิชาการ เครื่องมือ เครื่องจักรกล บุคลากรแก่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในเขตจังหวัด

(7) ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับการถ่ายโอนภารกิจตามที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการกำหนดขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกิจกรรมถ่ายโอนที่องค์การบริหารส่วนจังหวัด “มีหน้าที่ต้องทำ”

ข้อ 3 การสนับสนุนงบประมาณให้แก่ราชการส่วนกลาง, ส่วนภูมิภาค จะกระทำได้แต่เฉพาะกรณีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดที่จะต้องดำเนินการเอง แต่ไม่สามารถดำเนินการเองได้ เนื่องจากเป็นงานปฏิบัติซึ่งจะต้องใช้เทคนิควิชาการสูง และหน่วยงานของรัฐนั้นมีความสามารถที่จะดำเนินการได้ดีกว่า และผลของการให้การสนับสนุนนั้นจะเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานตามอำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ยกเลิก)

การสนับสนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่นในจังหวัด จะทำได้ในกรณีเร่งด่วนและจำเป็นหากไม่ดำเนินการจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงต่อประชาชน (ยกเลิก)

การให้การสนับสนุนแก่ประชาคม องค์กรประชาชน ควรเป็นไปในลักษณะของการส่งเสริมความสามารถดำเนินการ โดยใช้ศักยภาพของตนเองในการบริหารจัดการในลักษณะของการ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ โดยไม่สนับสนุนในลักษณะของการให้สิ่งของ หรือการเข้าไปดำเนินการแทน

หมายเหตุ ข้อ 3 วรรคแรกและวรรคสอง ยกเลิกโดยประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2) ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๒

ข้อ 4 หากมีปัญหา ข้อขัดข้อง ในการดำเนินงานตามอำนาจและหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามที่กำหนดไว้ในข้อ 1 ข้อ 2 และข้อ 3 ให้ผู้ว่าราชการจังหวัดทำหน้าที่ในการวินิจฉัยและดำเนินการตามประกาศนี้

ประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด (ฉบับที่ 2)

ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน พ.ศ.2552

ตามที่ได้มีประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ลงวันที่ 31 สิงหาคม 2546 กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการสนับสนุนงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในเขตจังหวัดและต่อมา ได้มีประกาศคณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่อง หลักเกณฑ์การสนับสนุนงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ในการให้บริการสาธารณะ ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2552 กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสนับสนุนงบประมาณขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในจังหวัดชั้นใหม่ จึงสมควรยกเลิกข้อกำหนดเกี่ยวกับหลักเกณฑ์ในการสนับสนุนองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐขององค์การบริหารส่วนจังหวัดตามประกาศ คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องกำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริหารราชการขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ลงวันที่ 13 สิงหาคม 2546 ดังกล่าว

**ประกาศคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เรื่องหลักเกณฑ์การสนับสนุน
ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบลในการบริการสาธารณะ
ลงวันที่ 23 พฤศจิกายน 2552**

เพื่อประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นที่จะได้รับบริการสาธารณะ เพื่อให้เกิดความร่วมมือและช่วยเหลือ
ในการจัดทำบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนราชการหรือหน่วยงานอื่น ของรัฐสมควรกำหนด
ให้องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล อาจสนับสนุนงบประมาณและการดำเนินการ
อื่นๆ แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการ และหน่วยงานอื่นของรัฐ เพื่อประโยชน์ ในการจัดทำ
บริการสาธารณะ ได้ตามความสามารถของต้ออาศัยอำนาจตามความในมาตรา 12 (15) มาตรา 16 (31) และมาตรา 17
(29) แห่งพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542
คณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ส่วนราชการหรือหรือหน่วยงานอื่นของรัฐไว้
ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล และองค์การบริหารส่วนตำบล อาจสนับสนุน
งบประมาณให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในจังหวัด ในภารกิจด้าน
การศึกษาหรือด้านการสาธารณสุขได้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กำหนด ไว้ในประกาศนี้ ภารกิจอื่น
นอกจากภารกิจด้านการศึกษาหรือด้านการสาธารณสุข องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวรรคหนึ่ง
จะสนับสนุนได้ เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการอำนวยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครอง
ส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดเป็นรายกรณีไป

ข้อ 2 การสนับสนุนงบประมาณขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามข้อ 1 จะกระทำต่อเมื่อ

(1) ภารกิจที่สนับสนุนจะต้องเป็นภารกิจที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นผู้สนับสนุน

(2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้สนับสนุน ต้องกำหนดโครงการอันเป็นภารกิจหลักของ
ตนเองตามแผนพัฒนาท้องถิ่นที่กำหนดไว้ในงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม
เสียก่อน แล้วจึงสนับสนุนงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่น
ของรัฐ

(4) การให้การสนับสนุนงบประมาณแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ส่วนราชการ หรือ
หน่วยงานของรัฐ ต้องคำนึงถึงสถานะทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้สนับสนุนด้วย

ข้อ 3 ให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ส่วนราชการ หรือหน่วยงานของรัฐที่ขอรับการสนับสนุน
เสนอโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนเสนอโครงการที่จะขอรับการสนับสนุนต่อองค์การบริหารส่วนจังหวัด
เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ที่จะให้การสนับสนุนแล้วแต่กรณี พร้อมทั้งเหตุผลและรายละเอียด
ว่าโครงการมีงบประมาณไม่พอเพียงในการดำเนินการ และมีความจำเป็นต้องได้รับการสนับสนุน

การเสนอขอรับการสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ส่วนราชการ
หรือหน่วยงานอื่นของรัฐที่ขอรับการสนับสนุนต้องแสดงให้เห็นถึงกิจกรรมในโครงการที่เสนอ โดยแบ่งส่วน
ที่ผู้รับการสนับสนุนมีงบประมาณของตนเองและส่วนที่จะขอรับการสนับสนุนให้ชัดเจน

ข้อ 4 เมื่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้สนับสนุนเห็นสมควรสนับสนุนโครงการตาม ข้อ 3 ให้นำโครงการนั้นบรรจุไว้ในข้อบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปีและงบประมาณรายจ่ายเพิ่มเติม ในกรณีที่มีเหตุฉุกเฉินและมีความจำเป็นต้องดำเนินการตามโครงการโดยด่วนจะไม่ดำเนินการตามวรรคหนึ่งก็ได้ แต่ให้รายงานการสนับสนุนดังกล่าวต่อ คณะอนุกรรมการอำนวยการกระจายอำนาจแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดทราบด้วย

ข้อ 5 การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนจังหวัด ให้สนับสนุนเป็นเงิน บุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ และปรับปรุง ซ่อมแซม หรือก่อสร้างอาคาร ตลอดจน สิ่งก่อสร้างอื่น ได้ไม่เกินร้อยละ 10 ของรายได้ ของปีงบประมาณ ที่ผ่านมาโดยไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐ

การคำนวณวงเงินงบประมาณตามวรรคหนึ่ง ให้รวมถึงงบประมาณที่สนับสนุนให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อื่น ส่วนราชการ หรือหน่วยงานอื่นของรัฐในเขตจังหวัดด้วยการสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง จะสนับสนุนโดยใช้งบประมาณของตนและดำเนินการแทนก็ได้

ข้อ 6 การสนับสนุนของเทศบาล

(1) เทศบาลขนาดใหญ่อาจสนับสนุนเป็นเงินเพื่อให้จ่ายในด้านบุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ และปรับปรุงซ่อมแซมอาคารหรือสิ่งก่อสร้างอื่นได้ไม่เกินร้อยละห้าของรายได้ ของปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐ

(2) เทศบาลขนาดกลางและเทศบาลขนาดเล็กอาจสนับสนุนเป็นเงินเพื่อให้ใช้จ่ายในด้านบุคลากร วัสดุ ครุภัณฑ์ และปรับปรุงซ่อมแซมอาคารหรือสิ่งก่อสร้างอื่นได้ไม่เกินร้อยละสามของรายได้ของปีงบประมาณที่ผ่านมา โดยไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐ

ขนาดของเทศบาลตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามประกาศคณะกรรมการกลางพนักงานเทศบาล

ข้อ 7 การสนับสนุนขององค์การบริหารส่วนตำบลให้สนับสนุนเป็นเงินเพื่อให้ใช้จ่ายด้านบุคลากร วัสดุครุภัณฑ์ และปรับปรุงซ่อมแซมอาคารหรือสิ่งก่อสร้างอื่นได้ไม่เกินร้อยละห้าของรายได้ของปีงบประมาณ ที่ผ่านมาโดยไม่รวมเงินอุดหนุนจากรัฐ

ข้อ 8 กรณีที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใด มีความจำเป็นต้องสนับสนุนงบประมาณ ในโครงการใดเกินอัตราหรือไม่อาจดำเนินการตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ใน ข้อ 5 ข้อ 6 และข้อ 7 ให้เสนอ คณะอนุกรรมการอำนวยการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระดับจังหวัดเป็นผู้พิจารณาอนุมัติเป็นรายกรณีไป

ข้อ 9 หน่วยงานที่รับการสนับสนุนมีหน้าที่การรายงานผลการดำเนินการตามที่ได้รับการสนับสนุนต่อ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้สนับสนุน ในกรณีนี้ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้สนับสนุนต้องติดตามและ ประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยงานที่รับการสนับสนุนและเปิดเผยผลการดำเนินงานดังกล่าว ต่อสาธารณชน

2.6 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการปกครองท้องถิ่น

2.6.1 ความหมายของการปกครองท้องถิ่น

จากการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายไว้หลายความหมายซึ่งส่วนใหญ่จะมีหลักการสำคัญที่คล้ายกันดังนี้

อุทัย หิรัญโต (2523) ได้ให้ความหมายของการปกครองท้องถิ่นว่า การปกครองที่รัฐบาลมอบอำนาจให้ประชาชนในท้องถิ่นใดท้องถิ่นหนึ่งจัดการปกครองและดำเนินการบางอย่างโดยดำเนินการกันเอง เพื่อบำบัดความต้องการของตน การบริหารงานของท้องถิ่นมีการจัดเป็นองค์การมีเจ้าหน้าที่ ซึ่งประชาชนเลือกตั้งขึ้นมาทั้งหมดหรือบางส่วน ทั้งนี้มีความเป็นอิสระในการบริหารงานแต่รัฐบาลต้องควบคุมด้วยวิธีการต่างๆ ตามความเหมาะสมจะปราศจากการควบคุมของรัฐหาได้ไม่ เพราะการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งที่รัฐทำให้เกิดขึ้น

ประหยัด หงษ์ทองคำ (ม.ป.ป.) ได้กล่าวว่า การปกครองท้องถิ่น (Local Government) เป็นรูปแบบการปกครองที่เกิดจากระบบการกระจายอำนาจปกครอง (Decentralization) จากส่วนกลางไปยังส่วนท้องถิ่น เพื่อวัตถุประสงค์ในอันที่จะให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเรียนรู้และดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในการปกครองท้องถิ่นตนเอง เพื่อสนองความต้องการและแก้ไขปัญหาด้วยตัวเอง

ชูวงศ์ ฉายะบุตร (2539) อ้างอิงมาจาก Daniel Wit (1967) การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเป็นบางส่วนในการบริหารท้องถิ่น ตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นก็ย่อมเป็นรัฐบาลของประชาชน โดยประชาชนและเพื่อประชาชน ดังนั้นการบริหารการปกครองท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์การของตนเองอันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยองค์กรนั้นมีได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาลกลาง แต่มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในท้องถิ่นของตน

ประทาน คงฤทธิศึกษากร (2535) ได้ให้ความหมายว่า การปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองที่เป็นผลสืบเนื่องมาจากการกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองของรัฐ และโดยนัยนี้จะเกิดองค์การทำหน้าที่ปกครองท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่นนั้นๆ องค์การนี้จัดตั้งและถูกควบคุม โดยรัฐบาลแต่ก็มีอำนาจในการกำหนดนโยบายและควบคุมให้มีการปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายของตนเอง

จากนิยามต่างๆ ข้างต้นสามารถสรุปหลักการปกครองท้องถิ่นได้ในสาระสำคัญดังนี้

1. การปกครองของชุมชนหนึ่งซึ่งชุมชนเหล่านั้น อาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวนประชากร หรือขนาดของพื้นที่เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่นของไทยจัดเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ตามเหตุผลดังกล่าว

2. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจอิสระ (Autonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ตามความเหมาะสมกล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีขอบเขตพอควร เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจมากเกินไปไม่มีขอบเขต หน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ก็จะกลายสภาพเป็นรัฐอธิปไตยเองเป็นผลเสียต่อความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความเจริญและความสามารถของประชาชนในท้องถิ่นนั้น เป็นสำคัญรวมทั้งนโยบายของรัฐบาลในการพิจารณาการกระจายอำนาจให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นระดับใดจึงจะเหมาะสม

3. หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย (Legal Rights) ที่จะดำเนินการปกครองตนเองสิทธิตามกฎหมายแบ่งได้ เป็น 2 ประเภท

3.1 หน่วยงานการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิที่จะตรากฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับสุขาภิบาล เป็นต้น

3.2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นคือ อำนาจในการกำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ

4. เมืองครีที่จำเป็นในการบริหารและการปกครองตนเอง องค์การที่จำเป็นของท้องถิ่นจัดแบ่งเป็นสองฝ่ายคือ องค์การฝ่ายบริหารและองค์การฝ่ายนิติบัญญัติเช่น การปกครองท้องถิ่นแบบเทศบาลจะมีคณะเทศมนตรีเป็นฝ่ายบริหาร และสภาเทศบาลเป็นฝ่ายนิติบัญญัติหรือในแบบกรุงเทพมหานครจะมีผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นฝ่ายบริหารสภากรุงเทพมหานครจะเป็นฝ่ายนิติบัญญัติ เป็นต้น (ชูวงศ์ ฉายะบุตร : 2539)

2.6.2 ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่น

จากเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องกระจายอำนาจลงไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกฎหมายรัฐธรรมนูญและพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามที่กล่าวอ้างข้างต้นการปกครองท้องถิ่นจึงมีความสำคัญยิ่งดังนี้

1. การปกครองท้องถิ่นคือรากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทำหน้าที่เหมือนกับโรงเรียนฝึกหัดประชาธิปไตยเพราะผู้ซึ่งเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่นจะต้องมีการรณรงค์หาเสียง จะต้องมีการเสนอนโยบาย จะต้องมีการอภิปรายถกเถียงกันในสภาท้องถิ่นโดยมีลักษณะใกล้เคียงกับสภาระดับชาติเป็นแต่ขอบข่ายเล็กกว่าเมื่อเป็นเช่นนี้จึงเป็นสถานที่ฝึกความรู้และฝึกทักษะทางการเมืองไปในตัวซึ่งถ้าคนจำนวนไม่น้อยได้มีโอกาสทำการฝึกหัดด้วยการปฏิบัติดังกล่าวก็เหมือนกับเป็นการพัฒนานักการเมืองเพื่อการเตรียมพร้อมต่อการรับผิดชอบในระดับชาติต่อไป

2. การปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักท้องถิ่นการปกครองตนเอง (Self-Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบียดเบียนโดยเป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วม ในการปกครองซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่น โดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องฟังเสียงประชาชนด้วย วิธีทางประชาธิปไตยซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกมองเห็นความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่นและมีส่วนรับรู้ถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตน

3. การปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจเนื่องจากภารกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้นขณะที่แต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกันประชาชนจึงเป็นผู้มีความเหมาะสม ที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุดและกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่นไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่นๆ และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียต่อประเทศ โดยส่วนรวมจึงเป็นการสมควรที่จะให้ประชาชนท้องถิ่นดำเนินการดังกล่าวเอง ทั้งนี้การแบ่งเบาภาระดังกล่าวทำให้รัฐบาลมีเวลาที่จะดำเนินการ ในเรื่องที่สำคัญๆ หรือกิจการใหญ่ๆ ระดับชาติอันเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติโดยส่วนรวมและมีความคล่องตัว ในการดำเนินงานของรัฐบาลจะมีมากขึ้น

4. การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพเนื่องจากท้องถิ่น มีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ทรัพยากรประชาชน ความต้องการและปัญหาย่อมต่างกันออกไปผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดีก็คือองค์กรปกครองท้องถิ่น

5. การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมืองการเลือกตั้งการสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่น ย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตนและยังฝึกฝนทักษะทางการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย

6. การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนาชนบทแบบพึ่งตนเอง ทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจและสังคม (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2562)

กล่าวโดยสรุปความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นสามารถแบ่งออกเป็นสองด้านคือ ด้านการเมืองการปกครองและด้านการบริหาร กล่าวคือในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐาน การปกครองระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเองส่วนด้านการบริหารนั้นเป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางสนองแก้ปัญหาด้วยตนเองด้วยกลไกการบริหารต่างๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคลการงบประมาณและการจัดการ เป็นต้น การปกครองตนเองในรูปแบบของการปกครองท้องถิ่นในกรอบของการกระจายอำนาจ ย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

ซึ่งจะเป็นฐานสำคัญของการเมืองระดับชาติโดยรวมถ้าหน่วยการปกครองท้องถิ่นครอบคลุมทั่วประเทศสามารถทำหน้าที่ได้อย่างสมฤทธิ์ผลจนเกิดการพัฒนการเมืองแบบประชาธิปไตยย่อมจะช่วยให้สร้างความเข้าใจและความรู้ให้แก่ประชาชนในระดับรากหญ้าพร้อมทั้งการฝึกทักษะกับผู้ที่เป็นผู้บริหารและผู้ทำงานในสถานิติบัญญัติของท้องถิ่นก็หมายความว่า ความรู้ทางการเมืองทักษะทางการเมืองและประสบการณ์ในการทำงานภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมจะหลอมกลายเป็นวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นทั่วประเทศและนี่คือตัวแปรที่สำคัญอย่างยิ่งเกี่ยวกับการปกครองตนเองและยังเป็นการสร้างความเป็นประชาธิปไตยอย่างยั่งยืนผ่านเรียนรู้โดยการฝึกการลงมือกระทำด้วยตัวเอง

2.6.3 วัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่น

ซูวศ์ ฉายะบุตร (2539:26) ได้จำแนกวัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

1. ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลเป็นสิ่งที่เห็นได้ชัดว่า ในการบริหารประเทศจะต้องอาศัยเงินงบประมาณเป็นหลัก หากเงินงบประมาณจำกัดภารกิจที่จะต้องบริการ ให้กับชุมชนต่างๆอาจไม่เพียงพอ ดังนั้นหากจัดให้มีการปกครองท้องถิ่นหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้นๆ ก็สามารถมีรายได้มีเงินงบประมาณของตนเองเพียงพอที่จะดำเนินการสร้างสรรค์ความเจริญให้กับท้องถิ่นได้ จึงเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาลได้เป็นอย่างมาก การแบ่งเบาเป็นภาระทั้งในด้านการเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ

2. เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง เนื่องจากประเทศมีขนาดกว้างใหญ่ความต้องการของประชาชน ในแต่ละท้องถิ่นย่อมมีความแตกต่างกัน การรอรับการบริการจากรัฐบาลแต่อย่างเดียวอาจไม่ตรงตาม ความต้องการที่แท้จริงและล่าช้า หน่วยการปกครองท้องถิ่นที่มีประชาชนในท้องถิ่นเป็นผู้บริหารเท่านั้นจึงจะสามารถตอบสนองความต้องการนั้นได้

3. เพื่อความประหยัดโดยที่ท้องถิ่นแต่ละแห่งมีความแตกต่างกัน สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนก็ต่างไปด้วยการจัดตั้งหน่วยปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นจึงมีความจำเป็น โดยให้อำนาจหน่วยการปกครองท้องถิ่นจัดเก็บภาษีอากร ซึ่งเป็นวิธีการหารายได้ให้กับท้องถิ่นเพื่อนำไปใช้ ในการบริหารกิจการของท้องถิ่นทำให้ประหยัดเงินงบประมาณของรัฐบาล ที่จะต้องจ่ายให้กับท้องถิ่นทั่วประเทศเป็นอันมาก และแม้จะมีการจัดสรรเงินงบประมาณจากรัฐบาลไปให้บ้างแต่ก็มีเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างรอบคอบ

4. เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน จากการที่การปกครองท้องถิ่นเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ไม่ว่าจะโดยการสมัครรับเลือกตั้ง เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นเลือกเข้าไปทำหน้าที่ฝ่ายบริหารหรือฝ่ายนิติบัญญัติของหน่วยการปกครองท้องถิ่นก็ตาม การปฏิบัติหน้าที่ที่แตกต่างกันนี้มีส่วนในการส่งเสริมการเรียนรู้ถึงกระบวนการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระดับชาติได้เป็น

โกวิท พวงงาม (2559 : 31) ได้กล่าววัตถุประสงค์ของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

- 1) ช่วยแบ่งเบาภาระของรัฐบาลทั้งทางด้านเงิน ตัวบุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการดำเนินการ
- 2) เพื่อสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง
- 3) เพื่อให้หน่วยการปกครองท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ ให้การศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตยแก่ประชาชน

2.6.4 องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่น

ระบบการปกครองท้องถิ่นประกอบด้วยองค์ประกอบ 8 ประการคือ (อุทัย หิรัญโต, 2523: 22)

1. สถานะตามกฎหมาย (Legal Status) หมายความว่าหากประเทศใดกำหนดเรื่องการปกครองท้องถิ่นไว้ในรัฐธรรมนูญของประเทศ การปกครองท้องถิ่นในประเทศนั้นจะมีความเข้มแข็งกว่าการปกครองท้องถิ่นที่จัดตั้งโดยกฎหมายอื่น เพราะข้อความที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนั้นเป็นการแสดงให้เห็นว่าประเทศนั้นมีนโยบายที่จะกระจายอำนาจอย่างแท้จริง

2. พื้นที่และระดับ (Area and Level) ปัจจัยที่มีความสำคัญต่อการกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นมีหลายประการเช่น ปัจจัยทางภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ เชื้อชาติ และความสำนึกในการปกครองตนเองของประชาชน จึงได้มีกฎเกณฑ์ที่จะกำหนดพื้นที่และระดับของหน่วยการปกครองท้องถิ่นออกเป็น 2 ระดับคือ หน่วยการปกครองท้องถิ่นขนาดเล็กและขนาดใหญ่ สำหรับขนาดของพื้นที่จากการศึกษาขององค์การสหประชาชาติ โดยองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม (UNESCO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และสำนักกิจการสังคม (Bureau of Social Affair) ได้ให้ความเห็นว่าหน่วยการปกครองท้องถิ่นที่สามารถให้บริการและบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพได้ควรมีประชากรประมาณ 50,000 คน แต่ก็ยังมีปัจจัยอื่นที่จะต้องพิจารณาด้วยเช่นประสิทธิภาพในการบริหารรายได้และบุคลากร เป็นต้น

3. การกระจายอำนาจและหน้าที่ การที่จะกำหนดให้ท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่ที่มากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับนโยบายทางการเมืองและการปกครองของรัฐบาลเป็นสำคัญ

4. องค์การนิติบุคคล จัดตั้งขึ้นโดยผลแห่งกฎหมายแยกจากรัฐบาลแห่งชาติมีขอบเขตการปกครองที่แน่นอนมีอำนาจในการกำหนดนโยบายออกกฎข้อบังคับ ควบคุมให้มีการปฏิบัติตามนโยบายนั้นๆ

5. การเลือกตั้ง สมาชิกองค์การหรือคณะผู้บริหารจะต้องได้รับเลือกตั้งจากประชาชนในท้องถิ่นนั้นๆทั้งหมดหรือบางส่วน เพื่อแสดงถึงการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองของประชาชนโดยเลือกผู้บริหารท้องถิ่นของตนเอง

6. อีสาระในการปกครองท้องถิ่น สามารถใช้ดุลยพินิจของตนเองในการปฏิบัติกิจการภายในขอบเขตของกฎหมายโดยไม่ต้องขออนุมัติจากรัฐบาลกลางและไม่อยู่ในสายการบังคับบัญชาของหน่วยงานทางราชการ

7. งบประมาณของตนเอง มีอำนาจในการจัดเก็บรายได้การจัดเก็บภาษีตามขอบเขตที่กฎหมายให้อำนาจในการจัดเก็บ เพื่อให้ท้องถิ่นมีรายได้เพียงพอที่จะทำนุบำรุงท้องถิ่นให้เจริญก้าวหน้าต่อไป

8. การควบคุมดูแลของรัฐ เมื่อได้รับการจัดตั้งขึ้นแล้วยังคงอยู่ในการกำกับดูแลจากรัฐเพื่อประโยชน์และความมั่นคงของรัฐและประชาชนโดยรวม โดยการมีอิสระในการดำเนินงานของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ทั้งนี้ได้หมายความว่ามีความที่เดียวคงหมายถึงเฉพาะอิสระในการดำเนินการ เท่านั้นเพราะมีฉะนั้นแล้วท้องถิ่นจะกลายเป็นรัฐอธิปไตยไป รัฐจึงต้องสงวนอำนาจในการควบคุมดูแลอยู่ (อนันต์ อนันต์กุล อ้างใน ชูวงศ์ ฉายาบุตร, 2539: 31)

องค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นดังกล่าวข้างต้นนี้สอดคล้องกับคำกล่าวของ Jacques Moreau (อ้างใน ชาญชัย แสงศักดิ์, 2542) ได้กล่าวว่า องค์การปกครองท้องถิ่นจะต้องมีองค์ประกอบ สำคัญ 5 ประการได้แก่

- 1) มีพื้นที่รับผิดชอบที่ชัดเจน
- 2) มีสถานะเป็นนิติบุคคลมหาชน
- 3) มีองค์กรเป็นของตนเอง
- 4) มีภารกิจหน้าที่เกี่ยวกับผลประโยชน์ของตนเอง
- 5) มีการกำกับดูแลจากรัฐการปกครองท้องถิ่นกำหนดขึ้นบนพื้นฐานทฤษฎีการกระจายอำนาจ

และอุดมการณ์

ประชาธิปไตยซึ่งมุ่งเปิดโอกาสและสนับสนุนให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในกระบวนการทางการเมืองและกิจกรรมการปกครองตนเองในระดับหนึ่ง ซึ่งจะเห็นได้จากลักษณะสำคัญของการปกครองท้องถิ่นที่เน้นการมีอำนาจอิสระในการปกครองตนเอง มีการเลือกตั้ง มีองค์กรหรือสถาบันที่จำเป็นในการปกครองตนเอง และสำคัญก็คือ ประชาชนในท้องถิ่นจะมีส่วนร่วมในการปกครองตนเองอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้คณะกรรมการปรับปรุงระบบการบริหารการปกครองท้องถิ่น โดยนายชวน หลีกภัย นายรัฐมนตรี ได้มีคำสั่งสำนักนายกรัฐมนตรี แต่งตั้งคณะกรรมการดังกล่าว ตามคำสั่งที่ 262/2535 เมื่อวันที่ 11 ธันวาคม 2535 เพื่อศึกษาระบบการบริหารปกครองท้องถิ่นของไทยที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบันในทุกรูปแบบหาแนวทาง และข้อเสนอในการปรับปรุงโครงสร้างอำนาจหน้าที่การคลังและงบประมาณ ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาล หน่วยงานส่วนกลางและส่วนภูมิภาคกับหน่วยการปกครองท้องถิ่น โดยกล่าวถึงองค์ประกอบของการปกครองท้องถิ่นไว้ดังนี้

- 1) เป็นองค์กรที่มีฐานะเป็นนิติบุคคล และทบวงการเมือง
- 2) มีสภาและผู้บริหารระดับท้องถิ่นที่มาจากการเลือกตั้งตามหลักการที่บัญญัติไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญ
- 3) มีอิสระในการปกครองตนเอง
- 4) มีเขตการปกครองที่ชัดเจนและเหมาะสม
- 5) มีงบประมาณรายได้เป็นของตนเองอย่างเพียงพอ
- 6) มีบุคลากรปฏิบัติงานของตนเอง
- 7) มีอำนาจหน้าที่ที่เหมาะสมต่อการให้บริการ
- 8) มีอำนาจออกข้อบังคับเป็นกฎหมายของท้องถิ่นภายใต้ขอบเขตของกฎหมายแม่บท
- 9) มีความสัมพันธ์กับส่วนกลางในฐานะเป็นหน่วยงานระดับรองของรัฐ

องค์ประกอบของการเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องประกอบด้วยปัจจัยต่างๆหลายประการ (Mongtagu,1984) ได้แก่ประการแรกการมีรัฐบาลท้องถิ่น ทำหน้าที่ในด้านการบริหารจัดการภายในหน่วย การปกครองท้องถิ่น ซึ่งรัฐบาลดังกล่าวถือเป็นตัวแทนประชาชนในการใช้อำนาจบริหารเพื่อกำหนดนโยบาย สนองตอบต่อความต้องการของประชาชนหรือเพื่อแก้ไขปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นในท้องถิ่น ซึ่งหลักการสำคัญ ประการหนึ่งของระบอบประชาธิปไตยก็คือ ผู้บริหารท้องถิ่นควรมาจากการเลือกตั้งด้วยวิธีการทางตรง หรือทางอ้อม ทั้งนี้บทบาทของรัฐบาลท้องถิ่นจึงย่อมมีลักษณะคล้ายคลึงกับรัฐบาลกลาง หากแต่ไม่มีอำนาจ หน้าที่ในการบริหารได้อย่างเท่าเทียมเพราะหลักการปกครองท้องถิ่นมุ่งให้รัฐบาลท้องถิ่นมีการกิจตามแต่ ที่กฎหมายระบุไว้เท่านั้น ซึ่งส่วนใหญ่แล้วล้วนแต่เป็นพันธกิจ ที่สามารถทำได้เองในเขตพื้นที่ท้องถิ่นนั้น อีกทั้งโดยมากรัฐบาลท้องถิ่นยังจำเป็นต้องพึ่งพิงรัฐบาลกลาง ให้เข้ามาช่วยสนับสนุนในเรื่องที่จำเป็น ต้องใช้งบประมาณจำนวนมาก ประการที่สองการมีพื้นที่รับผิดชอบที่มีขอบเขตชัดเจน โดยรัฐบาลท้องถิ่น สามารถใช้อำนาจหน้าที่ได้โดยอิสระตามกรอบการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลางพื้นที่ดังกล่าว อาจเป็นได้ทั้ง พื้นที่ในเขตเมืองที่มีความเจริญทางวัตถุสูงและ/หรือพื้นที่ในเขตชนบทก็ได้ ซึ่งการจัดตั้งเขตพื้นที่หนึ่งพื้นที่ใด เป็นหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น

โกวิทย์ พวงงาม (2550:21) สรุปให้เห็นว่าการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นอยู่กับปัจจัย หลายประการ โดยพิจารณาให้มีเกณฑ์ทั่วไปดังนี้

1. เกณฑ์จำนวนประชากร โดยทั่วไปจะมีเกณฑ์ขั้นต่ำของจำนวนประชากรที่จะจัดตั้ง การปกครองท้องถิ่นแต่ละรูปแบบขึ้นมา ซึ่งจะไม่มีการกำหนดโดยยึดหลักว่า การปกครองท้องถิ่นรูปแบบที่ จะจัดตั้งขึ้นมาควรมีขีดความสามารถในการให้บริการได้ทั่วถึงและมีคุณภาพได้มาตรฐานแก่ประชาชน ในท้องถิ่นนั้น

2. เกณฑ์ลักษณะพื้นที่เช่นเดียวกับจำนวนประชากร ถ้าเป็นชุมชนเมืองจะเป็นพื้นที่ที่มีความเจริญ ทางเศรษฐกิจมีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมากและหนาแน่น มักจะมีการจัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มี โครงสร้างองค์กรที่มีการจำแนกแจกแจงสูงและหรือมีการจัดโครงสร้างแบบสองชั้นเช่น ในเขตนครหลวงมักมี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดใหญ่เข้ามารับผิดชอบ ในภาพรวมและเมืองปกครองส่วนท้องถิ่นระดับ รองลงไปรับผิดชอบเขตพื้นที่ย่อยๆ สำหรับในพื้นที่ชนบทที่ประชาชนอาศัยกันอยู่กระจัดกระจาย การจัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะไม่มี ความสลับซับซ้อนมาก และมักจะมีโครงสร้างแบบชั้นเดียว

3. เกณฑ์รายได้เป็นเกณฑ์ที่มีความสำคัญเพราะจะเกี่ยวข้องกับอำนาจหน้าที่ความเป็นอิสระ ในการปกครองตนเอง และความสามารถในการให้บริการแก่ประชาชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบด้วย ซึ่งรายได้ ของท้องถิ่นที่จัดเก็บได้เองควรเป็นรายได้หลักของท้องถิ่น และมีจำนวนเพียงพอที่จะนำมาใช้ในการบริหารงาน ท้องถิ่น โดยที่พึ่งพิงเงินอุดหนุนจากรัฐบาลกลางน้อยที่สุด

4. เจตนารมณ์และความเห็นของประชาชน เป็นเครื่องบ่งบอกถึงความพร้อมในส่วน ของประชาชนที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองระดับท้องถิ่น โดยการจัดตั้งหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นควรได้รับความเห็นชอบจากประชาชนในท้องถิ่นด้วย ทั้งนี้เป็นไปตามหลักความเป็นอิสระ ในการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่นเมื่อพิจารณาจากหลักเกณฑ์ดังกล่าว การจัดตั้งพื้นที่หนึ่งๆ ให้เป็นเขตในการปกครองตนเองจึงย่อมที่จะสามารถกระทำได้โดยทั่วไป อย่างไรก็ตามก็กลับพบข้อสังเกตประการหนึ่ง ว่าในพื้นที่ที่มีความเสี่ยงต่อความมั่นคงเช่น บริเวณแนวชายแดนนั้นสมควรจัดตั้งให้เป็นเขตปกครองตนเอง ให้เกิดความอิสระมาก/น้อยเพียงใด ตลอดจนขอบเขตอำนาจของของรัฐบาลท้องถิ่นในการบริหารจัดการควรจะเป็น ไปในลักษณะใดจึงจะสามารถสร้างสมดุลระหว่างสิทธิและเสรีภาพของประชาชน ในการปกครองตนเอง กับการรักษาความมั่นคงของรัฐบาลกลาง ประการที่สาม การมีประชาชนอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่นั้นๆ

2.7 ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

แนวคิดในการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2566 - 2570 ยึดหลักการการพัฒนาที่สนองต่อนโยบายรัฐบาล และสอดคล้องเชื่อมโยงกับทิศทางการพัฒนาตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 แผนพัฒนาภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด และแผนพัฒนาจังหวัด รวมทั้งอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 2 พ.ศ.2559 โดยมีความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและ ศักยภาพของท้องถิ่นและจังหวัด รวมถึงตอบสนองต่อความต้องการ และปัญหาของประชาชนในพื้นที่ ซึ่งกรอบแนวคิด ที่นำมาใช้ในการกำหนดกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนา ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตจังหวัดขอนแก่น พ.ศ. 2566-2570 ที่สำคัญมีดังนี้

2.7.1 ประเด็นการพัฒนาของจังหวัดขอนแก่น

ประเด็นการพัฒนาที่ 1 การยกระดับเศรษฐกิจฐานรากและการพัฒนาอุตสาหกรรมมูลค่าสูง

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- 1) ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดด้านการเกษตรเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3
- 2) รายได้จากการจำหน่ายผลิตภัณฑ์ชุมชนเพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 10 ต่อปี
- 3) มูลค่าการลงทุนของอุตสาหกรรมชีวภาพ เพิ่มขึ้นไม่น้อยกว่าร้อยละ 5 ต่อปี
- 4) มีการส่งเสริมการลงทุนในพื้นที่ จำนวน 2 โครงการต่อปี

แนวทางการพัฒนา

- 1) การพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม (BCG Model) เพื่อการผลิตและสร้างมูลค่าเพิ่มภาคการเกษตร
- 2) การเพิ่มขีดความสามารถทางการแข่งขันของสินค้า OTOP และ SMEs
- 3) การส่งเสริมอุตสาหกรรมชีวภาพและอุตสาหกรรมนิเวศให้มีมูลค่าสูง
- 4) การส่งเสริมพัฒนาเขตเศรษฐกิจพิเศษให้ได้รับสิทธิประโยชน์ด้านการค้าการลงทุน

ประเด็นการพัฒนาที่ 2 การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เชื่อมโยงภูมิภาค

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- 1) จำนวนงาน MICE ที่เกิดขึ้นในจังหวัดขอนแก่น 10 งาน ต่อปี
- 2) จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 3
- 3) รายได้จากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 5

แนวทางการพัฒนา

- 1) การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามอัตลักษณ์และวิถีวัฒนธรรมชุมชนเชิงสร้างสรรค์
- 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่ออำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว
- 3) การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงกีฬา สุขภาพ ความงาม และการแพทย์แผนไทย
- 4) การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพด้านการเมืองแห่งการประชุมสัมมนา (Meetings, Incentive Travel, Conventions, Exhibitions: MICE City)

ประเด็นการพัฒนากที่ 3 การส่งเสริมนวัตกรรม เทคโนโลยี และดิจิทัล เพื่อการพัฒนาขอนแก่น เมืองอัจฉริยะ

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- 1) มูลค่าการลงทุนในจังหวัดขอนแก่น เพิ่มขึ้นร้อยละ 3
- 2) มีนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่ช่วยบริหารจัดการและยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนชาวจังหวัดขอนแก่น จำนวน 3 โครงการ/ปี
- 3) จำนวนพื้นที่หรือเขตอำเภอที่ได้รับการพัฒนาให้เป็นเมืองอัจฉริยะ ไม่น้อยกว่า 6 อำเภอ/ปี

แนวทางการพัฒนา

- 1) การพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มในระบบเศรษฐกิจของจังหวัด
- 2) การส่งเสริมการพัฒนาเมืองอัจฉริยะเพื่ออำนวยความสะดวกและให้บริการแก่ประชาชนทุกกลุ่ม
- 3) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ด้านการจราจรและขนส่งอัจฉริยะ การโทรคมนาคม สื่อสาร และดิจิทัลที่ทันสมัย เพื่อสร้างบรรยากาศการลงทุนในพื้นที่ และยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชน

ประเด็นการพัฒนากที่ 4 การพัฒนาสังคมสุขภาวะให้น่าอยู่อย่างยั่งยืน

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- 1) ดัชนีการพัฒนากคนจังหวัดขอนแก่น ไม่เกินลำดับที่ 25 ของประเทศ
- 2) ร้อยละของประชาชนที่ได้รับการจัดสวัสดิการและการพัฒนาทักษะอาชีพร้อยละ 100
- 3) อายุคาดเฉลี่ยของการมีสุขภาพดีของประชากรจังหวัดขอนแก่น (อายุเฉลี่ย) ไม่น้อยกว่า 75 ปี

แนวทางการพัฒนา

- 1) การพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนทุกช่วงวัยให้มีสุขภาวะและความเป็นอยู่ดี
- 2) การส่งเสริมสวัสดิการและการพัฒนาทักษะด้านการประกอบอาชีพให้มีรายได้
- 3) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนเป็นฐานในการสร้างสุขภาวะที่ดี

ประเด็นการพัฒนากที่ 5 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุล

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- 1) จำนวนพื้นที่ทางการเกษตรที่ได้รับแหล่งน้ำเกื้อหนุนเพิ่มขึ้น จำนวน 2,500 ไร่/ปี
- 2) ขยะมูลฝอยชุมชนและของเสียอันตรายชุมชนได้รับการจัดการอย่างถูกต้องร้อยละ 75
- 3) จำนวนพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้น 4,000 ไร่ ต่อปี
- 4) จำนวนประชาชนตระหนักรู้ด้านการป้องกันและรับมือภัยพิบัติ เพิ่มขึ้น ร้อยละ 3

แนวทางการพัฒนา

- 1) การบริหารจัดการน้ำแบบบูรณาการอย่างยั่งยืน
- 2) การดูแลรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมและจัดการมลพิษที่มีผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม
- 3) การอนุรักษ์ และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติแบบมีส่วนร่วมอย่างยั่งยืน
- 4) การป้องกัน การลดผลกระทบ และการปรับตัวเพื่อรับมือภัยพิบัติทางธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ

ประเด็นการพัฒนาที่ 6 การเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินอย่างมีส่วนร่วม

เป้าหมายและตัวชี้วัด

- 1) อัตราผู้เสียชีวิตจากอุบัติเหตุจราจรทางบกลดลง ร้อยละ 5
- 2) พื้นที่ที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาอุทกภัยลดลง ร้อยละ 5
- 3) ร้อยละการจับกุมคดีความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย และเพศ ไม่น้อยกว่าร้อยละ 85

ของคดียุติธรรม

4) จำนวนอำเภอที่เข้าร่วมกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจถึงความสำคัญของสถาบันหลักของชาติ 26 อำเภอ

- 5) การป้องกันและปราบปรามยาเสพติด จำนวนหมู่บ้านสีแดงลดลง ร้อยละ 3

แนวทางการพัฒนา

- 1) การป้องกันและแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนน
- 2) การป้องกันและลดการสูญเสียจากสาธารณภัยและภัยพิบัติ
- 3) การเสริมสร้างความมั่นคงและความปลอดภัยในสังคม
- 4) การปกป้องและเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์
- 5) การป้องกันปราบปรามและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

2.7.2 ยุทธศาสตร์องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

2.7.2.1 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคุณภาพคน และสังคม

แนวทางการพัฒนา

- 1) เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมไทยแก่คนทุกช่วงวัย
- 2) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสุขภาพอย่างครบวงจร
- 3) ส่งเสริม สนับสนุนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดอย่างเป็นระบบครบวงจร
- 4) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนา โครงสร้างพื้นฐานด้านการกีฬาเพื่อสนับสนุน
- 5) การเล่นกีฬาและพัฒนากีฬาที่มีศักยภาพไปสู่กีฬาอาชีพ
- 6) อนุรักษ์ สืบสาน ทานุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นที่ดั้งเดิมให้เป็นมรดก

ของคนรุ่นต่อไป

- 8) ส่งเสริม สนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นที่หลากหลายเชื่อมโยงสู่การเรียนรู้

อย่างเป็นระบบ

- 9) และเผยแพร่สู่สังคม

2.7.2.2 ยุทธศาสตร์ที่ 2 การพัฒนาการศึกษา

แนวทางการพัฒนา

- 1) พัฒนาและส่งเสริมการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพ ได้มาตรฐานเพื่อก้าวสู่ประชาคม

อาเซียน

- 2) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนในสังกัด

ให้มีคุณภาพตามมาตรฐานวิชาชีพ

- 3) พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

และเชื่อมโยงกับภูมิสังคม

- 4) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษา
- 5) ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษาในและนอกระบบครอบคลุมทุกช่วงวัยให้มีคุณภาพและพัฒนาไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต
- 6) เสริมสร้างจริยธรรม คุณธรรมและศีลธรรมแก่ผู้เรียนและบุคลากรทางการศึกษา

2.7.2.3 ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาเมืองและชุมชน

แนวทางการพัฒนา

- 1) พัฒนาระดับโครงข่ายเส้นทางคมนาคมขนส่งเชื่อมระหว่างหมู่บ้าน ตำบลและอำเภอให้ได้มาตรฐาน
- 2) พัฒนาเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้บริการของสถานียขนส่งผู้โดยสารให้ได้มาตรฐานสะดวก สะอาดและปลอดภัย
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบเครือข่ายการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยในเขตเมืองและชุมชน
- 4) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาระบบสาธารณูปการ และสาธารณูปโภค
- 5) ส่งเสริมการพัฒนาเมืองและชุมชนสู่เมืองนิเวศน์ (Eco City)

2.7.2.4 ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน

แนวทางการพัฒนา

- 1) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว
- 2) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง
- 3) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรและผลิตภัณฑ์ชุมชนอย่างครบวงจร
- 4) ส่งเสริม สนับสนุน การประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามศักยภาพแก่ประชาชนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาส
- 5) ส่งเสริม สนับสนุน การประกอบอาชีพทางเลือก และพัฒนาทักษะฝีมือแรงงานเพื่อเพิ่มรายได้และรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

2.7.2.5 ยุทธศาสตร์ที่ 5 การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

แนวทางการพัฒนา

- 1) สนับสนุน ส่งเสริม ปั่นฟู รักษาป่าและป่าต้นน้ำลำธาร
- 2) พัฒนา ปรับปรุง และฟื้นฟูแหล่งน้ำธรรมชาติ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการกักเก็บน้ำให้เพียงพอต่อการเกษตร อุปโภคและบริโภค
- 3) สนับสนุนและพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะแบบครบวงจรและน้ำเสียชุมชนแบบมีส่วนร่วม
- 4) เสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนตามความเหมาะสมแต่ละพื้นที่
- 5) เสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- 6) สนับสนุน ส่งเสริมการใช้พลังงานทางเลือก

2.7.2.6 ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการที่ดี

แนวทางการพัฒนา

- 1) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมสมัยใหม่ในการปฏิบัติงานและให้บริการสาธารณะแก่ประชาชน
- 2) พัฒนาเพิ่มขีดความสามารถการบริหารจัดการการเงินการคลังให้มีประสิทธิภาพ โปร่งใสเป็นธรรม และตรวจสอบได้
- 3) พัฒนาสมรรถนะของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ให้มีความสามารถในการปฏิบัติราชการและให้บริการสาธารณะอย่างมีประสิทธิภาพ
- 4) ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนากระบวนการชุมชนเข้มแข็ง และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการพัฒนาท้องถิ่น

บทที่ 3

วิธีการติดตามและประเมินผล

การติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2566 โดยกำหนดวิธีการและขั้นตอนการติดตามผล เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินโครงการ มีดังต่อไปนี้

1. แนวทางการประเมินผล
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. เกณฑ์การแปลผล
8. การนำเสนอ

3.1 แนวทางการประเมินผล

ศึกษารายละเอียดการประเมินจากคู่มือการใช้โปรแกรมแบบสอบถามออนไลน์ E-Questionnaire เพื่อสร้างความเข้าใจรายละเอียด ในแต่ละขั้นตอน กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน โดยพิจารณาข้อมูลที่กำหนดไว้ในโปรแกรมแล้วเลือก ใช้วัตถุประสงค์ที่เหมาะสม ทั้งนี้ได้มีการเพิ่มเติม ปรับปรุงวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการบางประการ กำหนดประเด็นประเมิน โดยพิจารณาข้อมูลที่กำหนดไว้ในโปรแกรมแล้วเลือกใช้ ประเด็นที่เหมาะสม อย่างไรก็ตามได้ปรับปรุงประเด็นขึ้นใหม่บางประเด็นเพื่อให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ และพัฒนาเครื่องมือประเมินคือแบบสอบถาม (ปลายเปิด - ปิด)

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย คือผู้เข้าร่วมโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2566 ดังนี้

ประชาชนทั่วไป/ประชาคมหมู่บ้าน/ผู้ใหญ่บ้าน/กำนัน/นักการเมืองท้องถิ่น/เจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ จำนวน 132 คน

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการติดตามประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ในการติดตามประเมินผลการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ 2566 คือแบบสอบถามและสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมโครงการ/กิจกรรม ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ/ข้อคิดเห็นอื่นๆ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

โดยการตอบแบบสอบถาม และจากแนวทางการสัมภาษณ์ เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการติดตามผลโครงการของผู้เข้าร่วมงาน ผู้ปฏิบัติงานและประชาชนทั่วไปที่เข้าร่วมกิจกรรมภายในสถานที่จัดโครงการ

3.5 ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือน สิงหาคม – กันยายน พ.ศ. 2566

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล เริ่มจากการตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมา จากนั้นนำไป วิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ซึ่งแบบสอบถามในการประเมินครั้งนี้เป็น มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) พอใช้ (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) เพื่อแปลผลซึ่งได้จากการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ย ดังนี้ (จากชูศรี วงศ์รัตน์.,2541: 25)

จึงวิเคราะห์ข้อมูลในครั้งนี้โดยการหาค่าเฉลี่ยถ้า $\bar{X}$ ต้องเป็นค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานส่วนคำถามปลายเปิด วิเคราะห์โดยนำข้อเสนอแนะที่มีความเรียงคล้ายกันมาวิเคราะห์ตามรายชื่อ

สำหรับสัญลักษณ์ที่ใช้ในการเสนอวิเคราะห์ข้อมูลกำหนดความหมาย ของสัญลักษณ์ ในการวิเคราะห์ ข้อมูล ดังนี้

- 1) N แทนจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
- 2) $\bar{X}$ แทน คะแนนค่าเฉลี่ย
- 3) S.D. แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.7 เกณฑ์การแปลผล

สำหรับค่าเฉลี่ยถ่วงน้ำหนักที่ได้ ผู้ประเมินนำมาเปรียบเทียบกับเกณฑ์การตัดสินผลการประเมินของ บุญชม ศรีสะอาด (2545) ดังนี้

ช่วงคะแนนเฉลี่ย	แปลผล
4.21 – 5.00	มากที่สุด
3.41 – 4.20	มาก
2.61 – 3.40	ปานกลาง
1.81 – 2.60	น้อย
1.0 – 1.80	น้อยที่สุด

3.8 การนำเสนอ

จัดทำรายงานผลการติดตามและประเมินผลในรูปแบบของแผนที่ร้อยละ ในเชิงพรรณนา บทที่ 4 ในรูปแบบของตารางแจกแจงความถี่และแสดงรายละเอียด ในประเด็นคำตอบต่าง ๆ ได้จากแบบสอบถาม ของประชากรค่าสถิติที่ใช้เป็น ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสรุปผลการติดตามในภาพรวม จะแสดงอยู่บทที่ 5 แล้วรวบรวมเป็นรูปเล่ม รายงานผู้บริหาร และเผยแพร่ลงใน website ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน และผู้สนใจทราบต่อไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการสำรวจความคิดเห็นต่อการดำเนินงานการติดตามและประเมินโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ได้รวบรวมข้อมูลแบบสอบถามและแนวทางการสัมภาษณ์ เก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ทั้งหมด 132 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- 4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล
- 4.3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการสื่อความหมาย ได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

- n แทน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
- $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ย (Mean)
- S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถามในส่วนที่ 1 ข้อมูลเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) วิเคราะห์โดยหาค่าความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage) ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาสูงสุด อาชีพหลัก จำนวนรายได้เฉลี่ยต่อปี
2. วิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการขยะ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D)
3. วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean : $\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D)
4. ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 จากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 132 ราย ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปรากฏ ดังนี้

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ชาย	82	62.12
หญิง	50	37.88
รวม	132	100.00
2. อายุ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ไม่เกิน 20 ปี	0	0.00
21 - 30 ปี	27	20.46
31 - 40 ปี	37	28.03
41 - 50 ปี	50	37.88
51 - 60 ปี	17	12.88
61 ปี ขึ้นไป	1	0.76
รวม	132	100.00
3. สถานภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประชาชนทั่วไป	14	10.61
ประชาคมหมู่บ้าน	0	0.00
ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน	0	0.00
นักการเมืองท้องถิ่น	0	0.00
เจ้าหน้าที่ / พนักงานของรัฐ	111	84.09
อื่น ๆ ระบุ	7	5.30
รวม	132	100.00
4. ระดับการศึกษาสูงสุด	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ประถมศึกษา	3	2.27
มัธยมต้นหรือเทียบเท่า	6	4.55
มัธยมปลาย/ปวช.หรือเทียบเท่า	23	17.42
ปวส./อนุปริญญา	22	16.67
ปริญญาตรี	62	46.97
สูงกว่าปริญญาตรี	14	10.61
อื่นๆ	2	1.52
รวม	132	100.00
5. อาชีพหลัก	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
เกษตรกร	3	2.27
รับจ้างทั่วไป	27	20.45
นักเรียนนักศึกษา	1	0.76

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (ต่อ)

ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน	3	2.27
องค์กรมหาชน/รัฐวิสาหกิจ	19	14.39
รับราชการ	55	41.67
อื่นๆ	24	18.18
รวม	132	100.00
6. จำนวนรายได้เฉลี่ย ต่อปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ (%)
ไม่เกิน 23,000 บาท	33	25.00
23,001 – 46,000 บาท	28	21.21
46,001 – 69,000 บาท	12	9.09
69,001 – 92,000 บาท	21	15.91
92,001 บาท ขึ้นไป	38	28.79
รวม	132	100.00

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า

เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.12 และเพศหญิง จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.88

อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี มากที่สุด จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.88 รองลงมา ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 31- 40 ปี จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.03 อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.45 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.88

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเจ้าของหน้าที / พนักงานของรัฐ มากที่สุด จำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.09 รองลงมา ได้แก่ ประชาชนทั่วไป จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.61 และ อื่นๆ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.30

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.97 มากที่สุด และรองลงมา ได้แก่ มัธยมศึกษา/ปวช.หรือเทียบเท่า จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.42 ปวส./อนุปริญญาจำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.61 มัธยมต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.55 ประถมศึกษา จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.27 อื่นๆ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.52

อาชีพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการ มากที่สุด จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.67 มากที่สุด รองลงมา ได้แก่ รับจ้างทั่วไป จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.45 อื่นๆ จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.18 องค์กรมหาชน/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.39 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.27 เกษตรกรรม จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.27 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.76

รายได้เฉลี่ยต่อปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่รายได้เฉลี่ยต่อปี 92,001 ขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.79 รองลงมา ได้แก่ ไม่เกิน 23,000 บาท จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 รายได้ 23,001 – 46,000 บาท จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.21 รายได้ 69,000 – 92,000 บาท จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.91 รายได้ 46,001 – 69,000 บาท จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.09

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)
ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
1. การสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชน มีการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนได้อย่างถูกสุขอนามัย	58 (43.94)	69 (52.27)	5 (3.79)	- (0.00)	- (0.00)	0.56	4.40	มาก
2. การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัว ตลอดทั้ง คนในชุมชนดีขึ้น	59 (44.70)	68 (51.52)	5 (3.79)	- (0.00)	- (0.00)	0.56	4.41	มาก
3. การส่งเสริมให้เยาวชน ประชาชน บุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้สะอาด ถูกหลักอนามัย	64 (48.48)	62 (46.97)	6 (4.55)	- (0.00)	- (0.00)	0.58	4.44	มาก
4. การให้ความรู้แก่ชุมชน สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างยั่งยืน	60 (45.45)	64 (48.48)	7 (5.30)	1 (0.76)	- (0.00)	0.62	4.39	มาก
5. การให้ความร่วมมือระหว่าง ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ช่วยป้องกันรักษาสภาพแวดล้อมได้	65 (49.24)	60 (45.45)	6 (4.55)	1 (0.76)	- (0.00)	0.62	4.43	มาก
6. การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีระเบียบ ทำให้คนในชุมชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี	67 (50.76)	60 (45.45)	5 (3.79)	- (0.00)	- (0.00)	0.57	4.47	มาก
7. การบริหารจัดการสิ่งเหลือใช้ในครัวเรือนสามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้	73 (55.30)	53 (40.15)	6 (4.55)	- (0.00)	- (0.00)	0.58	4.51	มากที่สุด

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ระดับความพึงพอใจ)

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ (ต่อ)

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD	ค่าเฉลี่ย	ระดับ
8.การให้ความรู้ คำแนะนำในเรื่องขยะสามารถช่วยลดปริมาณขยะได้	64 (48.48)	62 (46.97)	6 (4.55)	- (0.00)	- (0.00)	0.58	4.44	มาก
9.การจัดการของเหลือใช้ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้	64 (48.48)	46 (37.10)	10 (7.58)	- (0.00)	- (0.00)	0.63	4.42	มาก
10.การปลูกฝังให้คนในชุมชน ช่วยกันดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่	64 (48.48)	59 (44.70)	9 (6.82)	- (0.00)	- (0.00)	0.62	4.42	มาก
รวม						0.59	4.43	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานของโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.43, S.D.=0.59) หรือคิดเป็นร้อยละ 88.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การบริหารจัดการสิ่งเหลือใช้ ในครัวเรือน สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.51, S.D.=0.58) ระดับมากที่สุด อันดับที่ 2 การจัดการสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีระบบ ระเบียบ ทำให้คนในชุมชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.47, S.D.=0.57) ระดับมาก ในส่วนอันดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ 2 หัวข้อคำถาม คือ การส่งเสริมให้เยาวชน ประชาชน บุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชน ให้สะอาด ถูกหลักอนามัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.44, S.D.=0.58) ระดับมาก และการให้ความรู้ คำแนะนำในเรื่องขยะ สามารถช่วยลดปริมาณขยะได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.44, S.D.=0.58) ระดับมาก อันดับที่ 4 การให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ช่วยป้องกันรักษาสภาพแวดล้อมได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.43, S.D.=0.62) ระดับมาก ในส่วนอันดับที่ 5 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ 2 หัวข้อคำถาม คือ การจัดการของเหลือใช้ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.42, S.D.=0.63) ระดับมาก และการปลูกฝังให้คนในชุมชน ช่วยกันดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.42, S.D.=0.62) ระดับมาก อันดับที่ 6 การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัว ตลอดทั้งคนในชุมชนดีขึ้นมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.41, S.D.=0.56) ระดับมาก อันดับที่ 7 การสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชน มีการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนได้อย่างถูกสุขอนามัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.40, S.D.=0.56) ระดับมาก อันดับที่ 8 การให้ความรู้แก่ชุมชน สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างยั่งยืน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.39, S.D.=0.62) ระดับมาก

3. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารโครงการ (ระดับการมีส่วนร่วม)

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ

หัวข้อ	ระดับความพึงพอใจ (จำนวนคน)							ค่าเฉลี่ย	ระดับ
	มากที่สุด	มาก	พอใช้	น้อย	น้อยที่สุด	SD			
1.มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมและแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน	49 (37.12)	78 (59.09)	4 (3.03)	1 (0.76)	- (0.00)	0.57	4.33	มาก	
2.มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม	64 (48.48)	60 (45.45)	7 (5.30)	1 (0.76)	- (0.00)	0.63	4.42	มาก	
3.มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น	57 (43.18)	67 (50.76)	7 (5.30)	1 (0.76)	- (0.00)	0.62	4.36	มาก	
4.มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	63 (47.73)	66 (50.00)	3 (2.27)	- (0.00)	- (0.00)	0.54	4.45	มาก	
5.มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม	66 (50.00)	60 (45.45)	5 (3.79)	1 (0.76)	- (0.00)	0.61	4.45	มาก	
6.โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ	64 (48.48)	61 (46.21)	7 (5.30)	- (0.00)	- (0.00)	0.59	4.43	มาก	
7.โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว	62 (46.97)	64 (48.48)	5 (3.79)	1 (0.76)	- (0.00)	0.60	4.42	มาก	
รวม						0.60	4.41	มาก	

จากตารางที่ 3 พบว่า การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.41$, S.D.=0.60) หรือคิดเป็นร้อยละ 88.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีผู้ตอบแบบสอบถาม และนำมาประมวลผลได้ค่าเฉลี่ยสูงเท่ากันเป็นอันดับแรก อยู่ 2 ประเด็นคำถาม คือมีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}= 4.45$, S.D.=0.54) ระดับมาก และมีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}= 4.45$, S.D.=0.61) ระดับมาก อันดับที่ 2 โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}= 4.43$, S.D.=0.59) ระดับมาก ในส่วนอันดับที่ 3 มีค่าเฉลี่ยเท่ากันอยู่ 2 หัวข้อคำถาม โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}= 4.42$, S.D.=0.60) ระดับมาก และการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}= 4.42$, S.D.=0.63) ระดับมาก อันดับที่ 4 มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}= 4.36$, S.D.=0.62) ระดับมาก อันดับที่ 5 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมและแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}= 4.33$, S.D.=0.57) ระดับมาก

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

จากการสัมภาษณ์ประชาชนในพื้นที่โครงการ พบว่า

1. เป็นโครงการที่ดีมาก ในการกำจัดขยะอันตรายในชุมชน
2. อยากให้มีการอบรมให้ความรู้กับประชาชนในด้านขยะอันตราย
3. ควรมีสถานที่สำหรับทิ้งขยะอันตรายที่เป็นระบบอย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ดำเนินการลงพื้นที่เก็บข้อมูล การติดตามและประเมินผลการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลจากสถานที่ดำเนินการจริงและทำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามสรุปผลการติดตามดังนี้

- 5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ
- 5.2 สรุปผลการติดตาม
- 5.3 ความคุ้มค่าและประโยชน์ที่ได้รับ
- 5.4 อภิปรายผล
- 5.5 ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

5.1 วัตถุประสงค์ของโครงการ

1. เพื่อต้องการทราบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะอันตราย
2. เพื่อต้องการทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะอันตราย
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมว่าเป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนดไว้หรือไม่

5.2 สรุปผลการติดตาม

การติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 เก็บรวบรวมข้อมูลระดับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการดำเนินการ และการมีส่วนร่วมของประชาชน โดยใช้แบบสอบถามแบบปลายเปิดและปลายปิด ประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้

- ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ
- ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในด้านการบริหารจัดการโครงการ
- ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประชากรกลุ่มตัวอย่างผู้ให้ข้อมูล จำนวน 132 ราย

เพศ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 82 ราย คิดเป็นร้อยละ 62.12 และเพศหญิง จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.88

อายุ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 41-50 มากที่สุด จำนวน 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 37.88 รองลงมา ได้แก่ ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.03 อายุระหว่าง 21-30 ปี จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.45 อายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.88

สถานภาพ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เจ้าหน้าที่/พนักงานของรัฐ มากที่สุด จำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.09 รองลงมา ได้แก่ ประชาชนทั่วไป จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.61 อื่น ๆ ไม่ระบุอาชีพ จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.30

ระดับการศึกษา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 62 ราย คิดเป็นร้อยละ 46.97 รองลงมา ได้แก่ มัธยมศึกษา/ปวช.หรือเทียบเท่า จำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.42 ปวส./อนุปริญญา จำนวน 22 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.67 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.61 มัธยมต้นหรือเทียบเท่า จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.55 ประถมศึกษา จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.27 และอื่นๆ ไม่ระบุอาชีพ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 1.52

อาชีพหลัก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ รับราชการมากที่สุด จำนวน 55 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.67 รองลงมา ได้แก่ รับจ้างทั่วไป จำนวน 27 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.45 อาชีพอื่นๆ จำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.18 องค์กรมหาชน/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.39 ธุรกิจส่วนตัว/ค้าขาย/เอกชน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.27 เกษตรกร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 2.27 นักเรียน/นักศึกษา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.76

รายได้เฉลี่ยปี ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยต่อปี 92,001 บาท ขึ้นไป มากที่สุด จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.79 รองลงมา ไม่เกิน 23,000 บาท บาท จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.00 23,001 – 46,000 บาท จำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 21.21 69,000 – 92,000 บาท จำนวน 21 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.91 46,001 – 69,000 บาท จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.09

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ พบว่า ความพึงพอใจของประชาชนต่อผลการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.43, S.D. = 0.59) หรือคิดเป็นร้อยละ 88.60 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การบริหารจัดการสิ่งเหลือใช้ในครัวเรือน สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้ เป็นอันดับแรก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.51, S.D. = 0.58) อันดับที่ 2 การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีระบบ ระเบียบ ทำให้คนในชุมชนมีสุขภาพอนามัย ที่ดีมีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.47, S.D. = 0.57) อันดับที่ 3 มีทั้งหมด 2 หัวข้อคำถาม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ การให้ความรู้ คำแนะนำในเรื่องขยะ สามารถช่วยลดปริมาณขยะได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.44, S.D. = 0.58) และการส่งเสริมให้เยาวชน ประชาชน บุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้สะอาด ถูกหลักอนามัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.44, S.D. = 0.58) อันดับที่ 4 การให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ช่วยป้องกันรักษาสภาพแวดล้อมได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.43, S.D. = 0.62) อันดับที่ 5 มีทั้งหมด 2 หัวข้อคำถาม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ การจัดการของเหลือใช้ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.42, S.D. = 0.63) และการปลูกฝังให้คนในชุมชน ช่วยกันดูแลรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.42, S.D. = 0.62) อันดับที่ 6 การจัดทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัว ตลอดทั้งคนในชุมชนดีขึ้น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.41, S.D. = 0.56) อันดับที่ 7 การสร้างจิตสำนึก ให้คนในชุมชนมีการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนได้อย่างถูกสุขอนามัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.40, S.D. = 0.56) อันดับที่ 8 การให้ความรู้แก่ชุมชนสามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้สะอาดถูกหลักอนามัย มีค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$ = 4.39, S.D. = 0.62)

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการโครงการ พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อผลการดำเนินงานโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.41, S.D.=0.60) หรือคิดเป็นร้อยละ 88.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ในอันดับแรก มี 2 หัวข้อคำถาม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือ มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม ตรวจสอบได้การดำเนินโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.=0.54) และหัวข้อการมีส่วนร่วม ในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนิน โครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.45, S.D.=0.61) อันดับที่ 2 โครงการนี้คุ้มค่ากับงานประมาณที่ได้รับ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.43, S.D.=0.59) อันดับที่ 3 มี 2 หัวข้อคำถาม ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน คือมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.42, S.D.=0.63) และโครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.42, S.D.=0.60) อันดับที่ 4 มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงาน ของโครงการ/กิจกรรม นำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.36, S.D.=0.62) อันดับที่ 5 มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมและแสดงความคิดเห็น ต่อการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 4.33, S.D.=0.57)

5.3 อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ผลของระดับความพึงพอใจของประชาชน ต่อการดำเนินงานด้านบริหารจัดการขยะอันตราย โดยภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ประชาชนสามารถนำความรู้ ในการบริหารจัดการ สิ่งเหลือใช้ในครัวเรือนให้เกิดประโยชน์ต่อได้ ประชาชนได้ทราบความรู้ ความเข้าใจต่อขยะอันตรายที่ มาจากชุมชนสามารถก่อให้เกิดอันตรายต่อคน สัตว์ พืช และสิ่งแวดล้อมได้ เนื่องจากขยะอันตรายที่มาจากชุมชน ส่วนใหญ่เช่น แบตเตอรี่ หลอดไฟ ภาชนะบรรจุสารเคมี อิเล็กทรอนิกส์ ผลิตภัณฑ์เหล่านี้ประกอบไปด้วยสารเคมี ที่เป็นอันตราย มีความเป็นพิษ และยังสามารถเข้าสู่ร่างกายโดยผ่านทางระบบทางเดินอาหาร ระบบหายใจ และทางผิวหนัง เมื่อประชาชนในพื้นที่เกิดความพึงพอใจในโครงการประชาชนย่อมให้ความร่วมมือในการ จัดการบริหารขยะอันตราย ทำให้สภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีระบบ ระเบียบ และคนในชุมชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี มากขึ้นกว่าเดิม

ระดับของการมีส่วนร่วมในชุมชน พบว่า อยู่ในระดับมาก โครงการได้รับความสนใจจากประชาชน หากโครงการได้รับการมีส่วนร่วมของภาคประชาชนโครงการย่อมประสบผลสำเร็จในการดำเนินงาน เพราะวัตถุประสงค์ของโครงการคือต้องการให้มีการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ชุมชนจึงเป็นกลุ่มเป้าหมายสำคัญที่จะทำให้เกิดแรงขับเคลื่อนและผลักดันโครงการให้เกิดผลสำเร็จ อีกทั้งประชาชนยังได้รับประโยชน์จากการดำเนินการจากโครงการฯ อย่างสูงสุดและยังสร้างความคุ้มค่า ต่องบประมาณที่ได้ดำเนินโครงการฯนี้อีกด้วย

เมื่อวัดผลการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมพบว่า เป็นไปตามแผนยุทธศาสตร์ที่กำหนดไว้ การเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเสริมสร้างศักยภาพและขีดความสามารถของชุมชนในการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในชุมชนตามความเหมาะสมแต่ละพื้นที่ การสนับสนุนและพัฒนาประสิทธิภาพการจัดการขยะแบบครบวงจรและน้ำเสียชุมชนแบบมีส่วนร่วม ซึ่งจากการติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 ผลที่ได้รับตรงตามเป้าหมายที่ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นได้วางแผนยุทธศาสตร์ไว้

5.4 ข้อเสนอแนะจากการติดตามและประเมินผล

5.4.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1.สามารถนำข้อมูลการบริหารจัดการขยะอันตราย มาปรับใช้กับการจัดการสิ่งแวดล้อมในด้านอื่น เช่น แหล่งน้ำ ป่าไม้ ขยะประเภทย่อยสลายได้
- 2.สามารถนำข้อมูลวิธีการบริหารจัดการขยะอันตราย เผยแพร่ให้กับองค์กรอื่นๆ นอกเหนือจากองค์กรภายในจังหวัดขอนแก่นนำไปปรับใช้ตามความเหมาะสม

5.4.2 ข้อเสนอแนะสำหรับการดำเนินการในครั้งต่อไป

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ควรดำเนินการติดตามและประเมินผลโครงการที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น ดำเนินการผ่านมาสัก 1-2 ปี โดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในหลายๆ ด้าน เพื่อที่จะได้ทราบถึงปัญหาความต้องการ การติดตามและประเมินผลรวมไปถึงการวางแผนแนวทางแก้ปัญหาการปฏิบัติงานเพื่อแก้ไขปัญหาอันจะก่อให้เกิดประโยชน์ ต่องานวางแผนพัฒนาขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นต่อไป

บรรณานุกรม

- เข็มเพชร แก่นสา. (2543), การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. สังกัด สำนักงานการประถมศึกษา
จังหวัดร้อยเอ็ด, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.
- จรัส โพธิ์จันทร์.(2528), ความพึงพอใจในการทำงานของอาจารย์วิทยาลัยพลศึกษา. ปริญญาโท กศ.ม. (การบริหาร
การศึกษา), พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย.
- จิระฉัตร ศรีแสน. (2555), ผลกระทบของโครเมียมและสารประกอบโครเมียมต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม
วารสารกรมวิทยาศาสตร์บริการ. 60(189) 10-12
- จุมพล สัตยาภรณ์.(2542) .ความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อการบริหารโรงเรียนในศูนย์การศึกษาตำบลดอยลาน
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- ดุขฎิ อายุวัฒน์ และคณะ.(2535).การมีส่วนร่วมของชาวบ้านในงานวันศาสตร์ชุมชน : ศึกษา เฉพาะกรณีชุมชนชาวบ้านห้วยม่วง.
ขอนแก่น : โครงการวิจัยวันศาสตร์ชุมชน คณะ มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทวีทอง หงษ์วิวัฒน์.(2527).การมีส่วนร่วมของประชาชน. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหิดล,ศูนย์ ศึกษานโยบาย
สาธารณสุข
- ทัศนีย์วรรณ นวลหนู. (2556). การจัดการของเสียอันตรายจากชุมชนขององค์การปกครอง. ส่วนท้องถิ่น.
วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธงชัย สันติวงศ์, (2537), องค์การและการบริหาร, พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- นิคม สุวรรณทา. (2542).“ความต้องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสมาชิก องค์การบริหาร
ส่วนตำบล ในจังหวัดนครราชสีมา” วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์.(2527). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนา.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ปรัชญา เวสารัชช์ (2528).รายงานการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมเพื่อพัฒนาชนบท
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. สถาบันไทยคดีศึกษา.
- พิน คงพล.(2529). ความพึงพอใจที่มีต่อบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของคณะกรรมการการประถมศึกษา
จังหวัดใน 14 จังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.
- พิสนุ พองศรี. การประเมินทางการศึกษาแนวคิดสู่ การปฏิบัติ. กรุงเทพฯ : เทียมฟ้าการพิมพ์,2550
- ไพรัตน์ เดชะรินทร์.(2527). กลวิธี แนวแนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน พัฒนาชุมชน
ในทวีทอง หงษ์วิวัฒน์, กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภารการพิมพ์
- มณีวรรณ ตันไทย.(2533). พฤติกรรมการให้บริการของเจ้าหน้าที่กองควบคุมยา สำนักงานคณะกรรมการอาหาร
และยาต่อประชาชนที่มาติดต่อ.สารนิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารธุรกิจ,บัณฑิต
วิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เมตต์ เมตต์การุณจิตต์. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการ ศึกษาประจำโรงเรียน
เทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เยาวดีรางชัยกุลวิบูลย์ศรี . (2546). การประเมินโครงการแนวคิดและแนวปฏิบัติ .กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- วันรักษ์ มิ่งมณีนาคน . 2531. การพัฒนาชนบทไทย.กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ศรัทธา วุฒิพงศ์.(2542). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการใช้บริการของธนาคารกสิกรไทย จำกัด (มหาชน) สาขาจันทบุรี อำเภอนายูง จังหวัดนครศรีธรรมราช. ภาคนิพนธ์พัฒนาบริหารศาสตร มหาบัณฑิตพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร.
- สมคิด พรหมจ้อย และสุพัทธ์ พิบูลย์. 2544. การประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา. นนทบุรี:จตุพรดีไซน์
- สมคิด พรหมจ้อย (2550). เทคนิคการประเมินโครงการ.กรุงเทพฯ:จตุพรดีไซน์
- สมลักษณ์ ไชยเสริฐ.(2549).การพัฒนารูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนในคณะกรรมการตรวจสอบและติดตามการบริหารงานตำรวจสถานีตำรวจนครบาล. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์. (2544). วิธีวิทยาการประเมินศาสตร์แห่งคุณค่า. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สาโรช ไสยสมบัติ.(2534). ความพึงพอใจในการทำงานของครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัด กรมสามัญศึกษา จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาการบริหาร การศึกษา,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- สุทัศน์ ทองสถิตย์. (2549) การใช้มาตรการทางภาษีและกฎหมาย ในการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อม : ศึกษาเฉพาะกรณีแบตเตอรี่และของเสียอันตราย . มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์/กรุงเทพฯ.
- สุธี สุทธิสมบูรณ์สมาน และ รังสิโยภุชญ์. (2537). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ ฯ : สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน.
- สุรศักดิ์ นาถวิล.(2544). ความพึงพอใจของผู้ใช้ยานพาหนะต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตำรวจจราจร สถานีตำรวจภูธรอำเภอมือ จังหวัดกาฬสินธุ์. วิทยานิพนธ์ ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สุวัฒนา ไบเจริญ.(2540). ความพึงพอใจของลูกค้าต่อการให้บริการของธนาคารออมสิน สาขา ขอนแก่น (ภาคค่า) การศึกษามหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อดิน รพีพัฒน์. (2527).การมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาชนบทในสภาพสังคม และวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภารการพิมพ์
- อภิศักดิ์ ไผทคำ. หลักการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่2.ขอนแก่น : ภาควิชาพัฒนาสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2539
- Brownlea, A. (1987). Participation: myths, reality and prognosis. Soc Sci Med 25: 605-614
- Carlisle, H. M. (1976). Management Concepts and Situation. USA: Science Research. Associate.
- Cohen & Uphoff. (1980). Effective Behavior in Organizations. New York : Richard D. Irwin Inc.
- Gerson, R.F. Measuring Customer Satisfaction. Menlo Parks, CA: Crisp Publications Inc. 1993
- Ginzberg, Eli. 1974. Counseling for career development. Boston: Houghton Mifflin
- <https://kkpao.go.th/>
- Likert, Rensis. 1967. "The Method of Constructing and Attitude Scale", Reading in Attitude Theory and Measurement. P.90-95. Fishbein, Martin, Ed. New York : Wiley & Son.
- Millet. (1954). Management in the Public Service. The quest for effective performance. New York : McGraw - Hill Book
- Schwartz, Z.D. (1980). Introduction to Management : Principle, Practice and Process. New York : Harcourt Brace Jovanovich .

ภาคผนวก

โครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

แบบสอบถามการติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในเขตพื้นที่จังหวัดขอนแก่น
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

วัตถุประสงค์

1. เพื่อต้องการทราบระดับความพึงพอใจของประชาชนต่อการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการขยะ
2. เพื่อต้องการทราบระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารจัดการขยะ
3. เพื่อติดตามและประเมินผลการดำเนินงานในแต่ละยุทธศาสตร์ว่าเป็นไปตามแผนฯ ที่กำหนดไว้หรือไม่

คำชี้แจง ให้ท่านทำเครื่องหมาย ☒ ลงในแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง ☐ อื่น ๆ ระบุ.....
2. อายุ ☐ ไม่เกิน 20 ปี ☐ 21 – 30 ปี ☐ 31 – 40 ปี
☐ 41 – 50 ปี ☐ 51 – 60 ปี ☐ 61 ปี ขึ้นไป
3. สถานภาพ ☐ ประชาชนทั่วไป ☐ ประชาคมหมู่บ้าน ☐ ผู้ใหญ่บ้าน / กำนัน
☐ นักการเมืองท้องถิ่น ☐ เจ้าหน้าที่ / พนักงานของรัฐ ☐ อื่น ๆ
4. ระดับการศึกษาสูงสุด ☐ ประถมศึกษา ☐ มัธยมศึกษาต้นหรือเทียบเท่า ☐ มัธยมศึกษาปลาย / ปวช.หรือเทียบเท่า
☐ ปวส./อนุปริญญา ☐ ปริญญาตรี ☐ สูงกว่าปริญญาตรี ☐ อื่นๆ ระบุ.....
5. อาชีพหลัก ☐ เกษตรกรรม ☐ รับจ้างทั่วไป ☐ นักเรียนนักศึกษา ☐ ธุรกิจส่วนตัว /ค้าขาย/เอกชน
☐ องค์กรมหาชน/รัฐวิสาหกิจ ☐ รับราชการ ☐ อื่นๆ ระบุ.....
6. จำนวนรายได้เฉลี่ย ต่อปี ☐ ไม่เกิน 23,000 บาท ☐ 23,001 – 46,000 บาท ☐ 46,001 – 69,000 บาท
☐ 69,001 – 92,000 บาท ☐ 92,001 บาทขึ้นไป

ส่วนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงานของโครงการ ในการบริหารจัดการขยะ

ลำดับที่	ความพึงพอใจต่อผลการดำเนินงาน	ระดับความพึงพอใจ				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	การสร้างจิตสำนึกให้คนในชุมชน มีการบริหารจัดการขยะในครัวเรือนได้อย่างถูกสุขอนามัย					
2	การจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทำให้คุณภาพชีวิตของคนในครอบครัวตลอดทั้ง คนในชุมชนดีขึ้น					
3	การส่งเสริมให้เยาวชน ประชาชน บุคคลทั่วไป มีส่วนร่วมในการดูแลและรักษาสิ่งแวดล้อมของชุมชนให้สะอาด ถูกหลักอนามัย					
4	การให้ความรู้แก่ชุมชน สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชุมชนได้อย่างยั่งยืน					
5	การให้ความร่วมมือระหว่าง ชุมชน ภาครัฐ ภาคเอกชน ช่วยป้องกันรักษาสภาพแวดล้อมได้					
6	การจัดสภาพแวดล้อมในชุมชนให้มีระบบ ระเบียบ ทำให้คนในชุมชนมีสุขภาพอนามัยที่ดี					
7	การบริหารจัดการสิ่งเหลือใช้ในครัวเรือน สามารถนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ได้					
8	การให้ความรู้ คำแนะนำในเรื่องขยะ สามารถช่วยลดปริมาณขยะได้					
9	การจัดการของเหลือใช้ สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้					
10	การปลูกฝังให้คนในชุมชน ช่วยกันดูแลและรักษาสภาพแวดล้อมให้คงอยู่					

ส่วนที่ 3 การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในด้านการบริหารจัดการ ในการพัฒนาการศึกษา

ลำดับที่	การมีส่วนร่วมในด้านการบริหารจัดการโครงการ	ระดับการมีส่วนร่วม				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1	มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ/กิจกรรมและแสดงความคิดเห็นต่อการดำเนินงาน					
2	มีการประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องร่วมรับรู้ข่าวสารของโครงการ/กิจกรรม					
3	มีการรายงานและนำผลจากการติดตามผลการดำเนินงานของโครงการ/กิจกรรมนำไปสู่การแก้ไขปัญหาของประชาชนในท้องถิ่น					
4	มีความโปร่งใสและเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมตรวจสอบการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
5	มีส่วนร่วมในการรับประโยชน์ที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ/กิจกรรม					
6	โครงการนี้คุ้มค่ากับงบประมาณที่ได้รับ					
7	โครงการนี้ตรงกับความต้องการของประชาชนและแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็ว					

ส่วนที่ 4. ข้อเสนอแนะอื่นๆ

.....

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ ฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล

ส่วนแผนงานและงบประมาณ สำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น โทร. 0 4323 9256

**การติดตามและประเมินผลโครงการบริหารจัดการขยะอันตรายในพื้นที่
จังหวัดขอนแก่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566**

คณะที่ปรึกษา

1. ดร.พงษ์ศักดิ์ ตั้งวานิชกพงษ์	นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
2. นายสิทธิกุล ภูคำวงศ์	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
3. นายธาดา พรหมสาขา ณ สกลนคร	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
4. นายประสิทธิ์ ทองแท่งไทย	รองนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
5. ว่าที่ร้อยเอก พงเจตน์ พรภุณา	ปลัดนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น
6. นางอาชีวะ ห่องไว	รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

คณะกรรมการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

1. นายวิบูลย์ เรืองประเสริฐกุล	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	ประธานกรรมการฯ
2. นายจรูญ อ้วนนอก	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
3. นายณณทัตพัชรี กันตธีระนันต์	สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น	กรรมการ
4. นางจิตติรัตน์ อัครสุริย์	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
5. นายประไพ ชาญจระเข้	ผู้แทนประชาคมท้องถิ่น	กรรมการ
6. ท้องถิ่นจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
7. โยธาธิการและผังเมืองจังหวัดขอนแก่น	หัวหน้าส่วนราชการ	กรรมการ
8. นายประยุทธ์ ชาญนวงศ์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
9. ดร.มงคล อติอนวรรตน์	ผู้ทรงคุณวุฒิ	กรรมการ
10. รองปลัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่นที่รับผิดชอบสำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ		กรรมการ
11. ผู้อำนวยการสำนักยุทธศาสตร์และงบประมาณ องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น		กรรมการฯ/เลขานุการ

คณะทำงาน

1. นางเย็นแข จันทะรี	หัวหน้าฝ่ายตรวจติดตามและประเมินผล	คณะทำงาน
2. นางนวลมณี เหล่ากุนทา	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการพิเศษ	คณะทำงาน
3. นายณัฐวัฒน์ แววมณีธนวุฒิ	นักวิเคราะห์นโยบายและแผนชำนาญการ	คณะทำงาน
4. นางสาวสุกฤตา หาญศรี	เจ้าพนักงานธุรการชำนาญงาน	คณะทำงาน
5. นางรุ่งฤทัย ดำรงชัย	ผู้ช่วยนักวิชาการคอมพิวเตอร์	คณะทำงาน
6. นางสาวศิริวรรณ ตาหมื่น	ผู้ช่วยนักวิเคราะห์นโยบายและแผน	คณะทำงาน
7. นางสาวกรรณก วิริยปิยะ	ผู้ช่วยเจ้าพนักงานธุรการ	คณะทำงาน
8. นางสาวพรกนก คำวิเชียร	พนักงานจ้างเหมาบริการ	คณะทำงาน

